This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

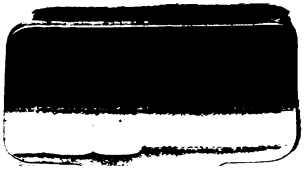

БИБЛИОТЕКА КУЛТУРНО НАСЉЕЂЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Редакциони одбор:

Др ЛАМИЈА ХАЏИОСМАНОВИЋ
Др ЏЕВАД ЈАХИЋ
АЛИЈА ИСАКОВИЋ
Др СРЂАН ЈАНКОВИЋ
Др СЛАВКО ЛЕОВАЦ
Др БРАНКО МИЛАНОВИЋ
Мр НЕЛА РУБИЋ-КОВАЧЕВИЋ

Одговорни уредник
АЛИЈА ИСАКОВИЋ

Нацрт за корице
ДРАГАН ДИМИТРИЈЕВИЋ

Приредио

Др НОВАК КИЛИБАРДА

Рецензенти:

МУХСИН РИЗВИЋ

ЉУБОМИР ЗУКОВИЋ

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 886.1–1:398.838(497.15)
SRPSKE narodne pjesme
Српске народне пјесме из Босне и Херцеговине / сакупио Богољуб Петрановић. – Сарајево : Свјетлост, 1989. – 3 св.
20 cm. – Библиотека Културно наслеђе Босне и Херцеговине

ISBN 86–01–01462–3

I : Лирске. – XXVIII, 288 str.
Богољуб Петрановић као сакупљач народних мјесама / Новак Килибарда: str. I-XXVIII. – Рјечник: str. 277-279.
ISBN 86–01–01545–X

1. PETRANOVIĆ, Bogoljub

Petranović, Bogoljub

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ЛИРСКЕ

САКУПИО БОГОЉУБ ПЕТРАНОВИЋ

КЊИГА ПРВА

СВЈЕТЛОСТ, САРАЈЕВО

PG
1464
.P4711
1989
v. 1

СРПСКЕ
НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ
ИЗ БОСНЕ.
(ЖЕНСКЕ.)

СКУПИО ИХ И НА СВЈЕТ ИЗДАО
ЈЕРОМОНАХ БОГОЉУБ ПЕТРАНОВИЋ,
учитељ.

КЊИГА ПРВА.

У САРАЈЕВУ,
У БОСАНСКО-ВИЛАЈЕТСКОЈ ШТАМПАРИЈИ.
1867.

GL
592 1533
SOSLA
12-13 90

БОГОЉУБ ПЕТРАНОВИЋ КАО САКУПЉАЧ НАРОДНИХ ПЈЕСАМА

I

Богољуб (Теофил) Петрановић рођен је у Дрнишу 1830, а умро у Шибенику 1887. године. Завршио је богословију у Задру, и рукоположен за презвитера, 1852. У току десетогодишњег службовања у Далмацији Петрановић се показао као вриједан учитељ и организатор српских школа. Основао је школе при манастиру Праскавици у Паштровићима и на Косову, да би потом био наименован за старјешину манастира Савине у Боки и ректора калуђерске школе. Мјестом старјешине најугледнијег манастира у Боки и положајем ректора калуђерске школе могао је да буде задовољан и много познатији калуђер, али Теофил је без предомишљања оставио Савину кад му је 1862. године понуђено мјесто учитеља Српске школе у Сарајеву. Није се обазирао на своје слабо здравље кад се одлучио да остави сунчану Боку, а морао је да зна да ће му се астма погоршати у сњегопадном Сарајеву. Али непоколебљиво убјеђење у остварљивост политичких планова кнеза Михаила Обреновића јаче је било од свега тога и одвело је образованог калуђера у Босну. Управо, отишао је у турску покрајину на коју су и Уједињена омладина српска и кнез Михаило гледали као на српску територију у најскорије вријеме. Национално егзалтираном Петрановићу таква Босна изгледала је као обећана земља. Не треба сумњати у његову изјаву да је пошао у Сарајево »са пламеним одушевљењем«.

Турска власт у Сарајеву гледала је с мање подозривости на људе с аустријским пасошем него на дошљаке из Србије и Црне Горе. Османлијска управа сматрала је да су аустријски држављани релативно погодни службеници, јер је све евентуалне спорове с њима лако било ријешити преко Аустријског конзулата у Сарајеву. И Беч је избјегавао да због ситних ствари долазн у конфликте с Портом зато што се тада бавио дубљом политиком за каснију окупацију Босне н Херцеговине. У таквим околностима учитељи и свештеинци из Аустрије лако су добијали одговарајућа мјеста у турској Босни и Херцеговини. Међутим, Православна општина сарајевска била је подстакнута сугестијом из Србије да упути позив игуману Савине, јеромонаху Теофилу Петрановићу. Србија је препоручила човјека који разумније значај просвјетнога н културнога рада као предспреме за устанак раје у Босни и Херцеговини. Изгледа да је српска влада запазила, преко својих повјереника, Петрановићев успјешни рад у Далмацији и онда се постарала да предузимљнви калуђер дође у Босну. У вријеме велике активности бугарске цркве против Фанара, црквенн н полнтички кругови у Србији настојали су да доведу у Босну енергичне н предузимљиве људе. Српска црква у Србији, Аустрији и Црној Гори настојала је да преко својнх повјереника ослабн утицај босанских фанарнотских владика који су своје интересе усаглашавали с интересима османлијскнх власти у Турској. Посебна пажња Београда према Петрановићу темељила се свакако на јаком повјерењу у његове способиости које је испољио у Далмацији. Београдски архиепископ Михаило, врло активна личност у политичком животу Србије, препоручио је Српском учеиом друштву да обіавн народне пјесме које је скупно Петрановић. А Кнез Михаило је препоручену збирку наградио са сто дуката и наредио да се књига штампа у Државној печатњн под иајповољнијим условима. Иначе, Петрановић је као повјереник српске владе у Босни добијао вније новчане потпоре него иједан други повјереник. На примјер, Богдан Зимоњић са још три друга добијао је 16, а сам Петрановић 25 дуката. А за разлику од неких других учитеља у Српској школи у Сарајеву, који су плату добнјали у чаршијским грошима, Петрановић је добнјао у тур-

ским. То је значило да је сваки дукат који је примио био скупљи за седам до осам гроша.

Петрановић је одбио у Босни и најласкавије понуде фанариота. Није прихватио епископско достојанство, нити архиепископску столицу коју му је нудила грчка црква. Очигледна је чињеница да је Фанар покушао да корумпира опасног противника. Одбијање високих црквених положаја сасвим је усаглашено с политичким ставовима националног борца Петрановића, али овај његов став дефинише и повјереничку обавезу према српској политици која га је довела у Босну. Он је цијенио указано повјерење, па је за вријеме свога боравка у Сарајеву од 1862. до 1869. године непрекидно ширио српску пропаганду, настојао да покаже да српскн жнваљ у Босни има богату духовну традицију, популарисао политику и углед Русије, да би најпослије прешао на организовање устаничких чета против Турака.

Петрановић је у Сарајеву био на челу одбора који је имао циљ да се искорјењује погрдни назив Власи, а да се популарише име Србин. Фра Грга Мартић, који је живио у Сарајеву у исто вријеме када и Петрановић, сјећа се 1906, у својим *Запамћењима,* да је Теофил Петрановић био главни организатор српске пропаганде у Босни. Владислав Скарић, одличан познавалац сарајевске прошлости, вели да је Теофнл био душа српског покрета у Сарајеву и да је руководио српским одбором који је имао »револуционарних циљева«. Јован Скерлић доказује да је Омладинско друштво у Сарајеву основано 1866. године, када и Споменица у Темишвару и Србенда у Прагу. Јавно се звало Друштво за купљење народних умотворина, а у ствари било је средиште омладинског покрета у Босни.

Петрановић се одмах по доласку у Сарајево заузео да сузбија аустријску пропаганду коју су највише ширили фрањевци. Оцијенио је да се млађи фрањевци могу вјештом пропагандом, заузимањем и новчаиом потпором из Београда окренути на српску страну, па је успио да створи неслогу између старих и младих фратара. Српска влада је цијенила предлоге Богољуба Петрановића, па је своје политичке потезе према фрањевцима планирала на основу његових извјештаја и сугестија. Архие-

пископ Михаило прибављао је Петрановићеве предлоге и подносио их српској влади.

Борба против грчких владика била је важна област Петрановићева политичког рада у Босни. Кроз наставу историје у Српској школи потенцирао је непријатељске потезе Цариградске патријаршије према српској цркви, уједно предузимао је и практичне послове у борби против фанариота у Босни. Петрановић је преко новосадске *Заставе* представљао фанариотског митрополита Дионисија као »злогласног непријатеља Срба, рушитеља српских школа н прогонитеља напредних учитеља«. Доказивао је да поступци грчких владика представљају »грозну и ужасну слику њихове крајње покварености«. Доказује он да се хришћанска црква руши, јер грчке владике »при тајнама врше нечовјечну и страшну улогу најпрепредеиије и најужаснпје полиције турске«. У опширном раду *Обичаји српског народа у Босни,* Петрановић описује фанарнотско користољубље и њихову туркофилску политику. Пјесма коју је написао поводом смрти Јова Билбије, националног прегаоца из Босне, одлнчно показује како је презвитер Теофил дубоко мрзио фанариотско свештенство. Послије набрајања зала која је народ претрпио од фанариота у Босни, пјесма прелази у клетву: »Храна им проклета и кап воде наше«.

Романтичарски узбуђени Богољуб Петрановић настојао је да се што више популарише Русија као моћна словенска и православна царевина и заштитница Срба у Турској. Истовремено је предузимао мјере да Русија што више помогне материјално Србе у Босни. Ово његово настојање имало је врло практичан значај – требало је босанском неписменом свијету, који се припрема за оружани устанак против Турака и фанариота, представити Русију као словенску земљу која има своју независну цркву и која преко новчане помоћи излива љубав према босаиским Србима. Сваки босански сељак коме је објашњена величина Русије мора да је осјећао понос што је, као Словен, дио једиог моћног народа. Учитељ и јеромонах Теофил сачекивао је пазарним даном сељаке на сарајевским прилазима и објашњавао им шта су и ко су Србија и Русија. Морао је убједљиво дјеловати као човјек на чију је

препоруку Русија послала новчану помоћ од по педесет дуката годишње на двадесет нових школа у Босни.

Романтичарско расположење није дозволило националним радницима у Босни, као уосталом и многим члановима Уједињене омладине српске у Војводини, да сагледа суштину европског политичког комплекса. Док се свијет на Балкану до уснјања загријевао Русијом и гајио најбоље наде у словенску предводницу, руски двор је 1865. и 1866. године предузимао дипломатске мјере да не дође до рата на Балкану. Русија је тада изграђивала жељезничку мрежу и настојала да се прво економски стабилизује, па јој нијесу одговарали ратови и устанци око којих би се морала ангажовати. Руски цар је савјетовао српској влади 1865. године да не одржава прославу педесетогодишњице таковског устанка, а 1866. наговарао је кнеза Михаила Обреновића да учини званичну посјету султану. Ови потези извођеии су врло опрезно, а панслависти и романтичари, као Богољуб Петрановић, усхићивали су се Русијом и чекали од ње спас за српски народ на Балкану. И кад су 1878. године пропали сви планови за ослобођење Босне н Херцеговине, Петрановића је и даље одушевљавала Русија и њена снага – осјећање које је гајио неколико деценија није могло лако да спласне.

По ширини замишљених планова Петрановић је био романтичар, али умио је да искористи расположење народних маса у Босни и Херцеговнни и политичку климу у Европн за интензивну српску пропаганду, која је имала за крајњи циљ дизање оружаног устанка против Турака. Пошто је пропагандом припремљен терен, прешао је Петрановић 1868. године на органнзовање устаничких чета. Из списка његових »усталаца«, који је доставио српској влади, види се да је био организатор широких размјера. Организовао је чете у Осјечанима, Гласинцу, Јахорини, Косатићу, Борку, Загорју, Ловници, Коњицу, Лнјевну, Добруну, Милешеви, Пријепољу н Пљевљима. Излажући се највећем ризику, редовио је спремао извјештаје српској влади о свом раду и кретању политичког барометра у Босни. Како то сам каже, Петрановић је »јуначке радње спремио био за Српство и Србију, како први српски топ пукие на Дрини, да се чете на

најповољнијим тачкама нађу«. Али, таман кад је био развио устаничку активност, морао је да напусти Босну.

Турске и фанариотске власти тражиле су згодан повод да се ријеше Петрановића, али само конкретни докази о антидржавној дјелатности могли су да протјерају аустријског поданика. Кад је ухваћена честитка кнезу Михаилу Обреновићу, којом су сарајевскн Срби изразили одушевљење због ослобођења српских градова, паша је имао отворене доказе и одмах је наредио Православној општини сарајевској да отпусти из службе Петрановића. Утицајни људи заузимали су се за учитеља Теофила, али противницн су стално подривали положај осумњиченог јеромонаха, те паша 1869. године »насрне огњевито на опћину да ће их сургунисати« ако Петрановићу не откаже посао.

Петрановић је био жустар и пријек човјек и зато је имао више личних непријатеља. Његове објављене полемике и сачувана писма то добро показују. Мрзјели су га људи који су били економским интересима везанн за фанариотске владике. Имао је елоквентни Теофил иепрнјатеља и међу имућним трговцима којн нијесу билн ради кавзи, јер су се због имовине плашили буна и превратa. Петрановић највише окривљује трговце за своје прогонство: »По турском познавању људи ја сам и сад могао бити у Босни, али наши некн трговци, Бранковићи, подле удворице турске једнако представљали су турској влади како сам ја опасан дух за државни мир...« – каже Петрановић у писму српској влади. Давао му је подршку само прост народ који је изгнаника из Босие »листом изпратио два сахата, од Сарајева до Илице«.

Убрзо послије протјеривања Петрановић је дошао у Београд и задржао се у српској пријестоници до новембра 1870. године. За то вријеме постигао је договор с Намесништвом о настављању пропагандног рада у Лици и Далмацијн. Добио је новчану потпору у внснин годишње плате коју је примао у Сарајеву. Пошао је у своје родно мјесто Дрниш, настанио се у кући свога брата н наставио национално-полнтнчки рад с несмањеним одушевљењем. Приступио је организовању борачких јединица »како би за одсудан час спремио коју чету и у пограничну Босну преко Граба претурио, да се олакша посао српској вој-

сци«. Једнога свога рођака, поднаредника аустријске војске, припремао је за воћу добровољачке војске, »која ће у своје време превалити у Босну у љевањске планине«. Проналазио је и људе који су се обавезивали да ће новчано помоћи устанак у сусједној Босни. Редовно је извјештавао српску владу потписујући се псеудонимом – Карло Антуновић. Петрановић је обећавао српској влади да ће »у одсудном часу« из околине Книна »доста наоружаних бораца у помоћ браћи спремити«. Петрановић је и на аустријској територији имао велики број политичких ортака, па је упућивао српску владу на своје људе из многих мјеста која су на самој граници према Босни.

Петрановић је у Дрнишу »склопио једио друштво – одбор за буђење и ширење српске свијести и идеје ослобођења Срба у Турској«. Одбор се јавно декларисао да сакупља »чудотворне приповијетке и приче и старине за нашу митологију и повјесницу«, како не би на себе скренуо пажњу аустријских властн. Петрановић је касније убјеђивао српску владу да је стао на пут »мађаронској хрваштиии и римском клерикализму« и да »српски покрет у Далмацији не може више никаква сила загушити«.

Српска влада одржавала је везе с Петрановићем све док су постојали изгледи за ослобођење Босне и Херцеговине од Турака. Али кад су Берлииским конгресом ове земље повјерене Аустро-Угарској, болесни и исцрпљени презвитер Теофил препуштен је судбини. Од тада за њега наступају црни дани од којих га је спасла смрт 1887. године. Кад су наступиле елементарне животне невоље и оскудица која се граничила с глађу, Петрановић је често молио за помоћ и Српско учено друштво и српску владу. Његова писма из година патњи и оскудица потресна су исповијест човјека који је немоћан да било коме докаже вриједност посла који је био обавио. »Ако немам и не могу добити ништа у Турској, такође отуда ништа, морам скапатн као најнесретнији човјек на земљи. Ето докле сам доспјео мишљу, осјећајима и поштеним радом за опћу корист нашега народа« – писао је српској влади 1875. године.

Романтичарски погледи на живот и људе нијесу дозволили Петрановићу да реално процијени студену логику политике. Молио је српску владу да се заузме за њега

код кнеза Милана Обреновића, не би ли га »код њега сунце огрнјало«. Он, изгледа, никада није схватио прави смисао награде коју је добио од кнеза Михаила 1867. године за прву збирку епских народних пјесама из Босне. Није примијетно да су кнежев неоспорно племенити гест пратили и разлози отворене политичке рачунице. Петрановић је дубље доживљавао пораз својих идеала него материјалну биједу и тешку болест. Од ђачких дана у Задру па све до Берлинског конгреса, он се кретао кроз свијет идеала: његово школовање у духовној академији било је у вријеме панславистичке егзалтације, службовање у Аустрији и Босни поклапа се са сновима о обнављању Душанова царства и с практичним потезима Србије за уједињење Срба и ослобођење Босне и Херцеговине од Турака. Све је то 1878. годнне одлетјело као лијепи сан. Зато је Петрановићу, човјеку без породице и без икаквих свијетлих перспектива на плану личног живота, Берлински конгрес значио догађај који се мјери смрћу. Како је овај »апостол словенства и хришћанства« доживио крај свога рада и тридесетогодишњег надања показују његове пјесме *Четникова несрећа* и *Намастир св. Аранђела покрај Крке у Далмацнји*. Кад је видио да је све пропало тјешио се сазнањем да му нико не може побиједити душу. Тако је Богољуб (Теофил) Петрановић, као ријетко ко у српском романтизму, живио од својих идеала и изгорио на њиховој ватри.

Петрановићево политичко дјеловање било је далеко од уског национализма. Он се страсно борио против однароћавања Срба, а југословенство му је ипак било крајњи циљ. Карактеристичиа је нарочнто његова пјесма *Братска свађа* којом позива Србе н Хрвате на савез и слогу:

»Да не мрзн брат на брата,
што ће Хрват без Србнна,
што лн Србин без Хрвата,
једне мајке оба сина«.

Босанска вила од 1. IX 1887. године донијела је кратак напис поводом смрти Богољуба Петрановића. Анонимни писац читуље не наводн дан Петрановићеве смрти. И београдскн *Одјек* огласио је Петрановићеву смрт скромном чнтуљом. Шибеннчка болница не чува

евидентну књигу посмртницу из 1887. године, те остаје непознато вријеме Петрановићева боловања у Шибенику и датум његове смрти.

Њемачки дипломата и путописац Франц Маурер даје потпун портрет књижевника и националног борца Богољуба (Теофила) Петрановића: »Богољуб Петрановић из Дрниша у Далмацији беше импонујућа, а за сјеверног Немца уједно страна појава која заслужује већи интерес. Помислите човека висока стаса, сува, права словенска лика, са дугом, врло густом црном брадом; чело му окружава дуга, натраг шчешљана коса, која је на средн раздељена, уз то дуга мантија до чланака која држи појас, па ето вам од прилике слике и прилике овога учитеља. Наравно да ми је код тога човека најзанимљивији део израз његова лица, из кога у исти мах говораше тако тихо одрицање и тако гвоздена воља, а из мудрих очију сјаји му се у даљину стално у циљ гледајућа надежда – једнна награда за одрицање на радост и на задовољење частољубља у садашњости. Морам признати, и нехотице сам се удивио овом стасу, осећао сам страхопоштовање – нешто што ми у саобраштају с људима не бива врло често. И заиста, нека се суди од сваке руке како се хоће, о циљевима и тежњама јужних Словена, нека се смеју њиховим маштама и претераним надеждама, али апостол словенства и хришћанства, као што је учитељ *оваквв,* јесте и остаје личност достојна поштовања и заслужује уважење сваког поштеног човека«.

II

Идеолошко-политичке побуде основни су усмјеривачи књижевног рада Богољуба Петрановића. Буђење националне свијести и величање српске прошлости дословно значе тематску структуру његовог оригиналног књижевног рада – пјесама, есеја, расправа и полемика. Збиркама народних пјесама из Босне и Херцеговине хтио је да укаже на духовну снагу српског православног живља у тим турским областима.

Петрановић се почео бавити књижевним радом тек пошто је дошао у Сарајево. Његово десетогодишње

службовање у Далмацији није прелазило оквире учитељског и административног посла. За врнјеме свога национално-политичког рада у Босни формирао је шест великих збирки народних пјесама: двнје лирских и четири епских. Једну књигу лирских пјесама објавио је у Сарајеву, у Босанско-вилајетској штампарији, 1867. године, а рукопис друге књиге данас се чува у Архиву Српске академије наука и уметностн у Београду. Прву књигу епских пјесама објавило му је Српско учено друштво у Београду 1867. године, а другу је сам објавно 1870. у Државној штампарији у Београду. Рукописи двију збирки епских пјесама чувају се у поменутом Архиву САНУ.

Петрановнћ је објавио извјестан број епских и лирских пјесама у ондашњнм часописима и листовима. Неке од тих пјесама објављене су каснпје у поменутим штампаним збиркама, а један број ннје ушао ни у објављене ни у рукописне књнге.

Богољуб Петрановнћ није ваљано разумио карактер народне пјесме, ннти је схватио народног умјетника као појединца којн се од широке масе, којој социјално и идеолошки припада, разликује само талентом и моранем да саопштава дожнвљено. Он је књижевност мјерио аршином својих идејно-политичких циљева, па је вјеровао да у народној књижевности треба да буде пројицирана само славна прошлост и величанствена српска историја, а у умјетничкој поезији текући актуални национално-политички проблеми. Тражио је од поезије будилачку функцију и захтијевао да српска књижевност, народна као и писана, буде зрак који обасјава само свијетле стране народне прошлости и садашњости, и да потхрањује национални понос народа.

Петрановић је од најраније младости био одвојен од неповрнјеђених облика патријархалне културе, па је дошао у Босну као човјек који нема јасне представе о народном животу и патријархалној културн. А интензивни полнтички рад и рискантни устанички подухвати у Боснн усмјерилн су сваки његов додир са сељацима у једном правцу – револуционисање пробуђене српске националне свијести и популарисање српске внтешке прошлости. Он је у Босни више агитовао, убјеђивао и објашњавао, него што је ослушкивао народни жнвот и облнке народне ум-

јетности. Зато је појам »народно« схватао у најширем смислу – вјеровао је да свака појава која се може видјети на селу има народни карактер. Пјесме које је добијао од писменога човјека са села сматрао је као израз колективнога живота босанског православног сељаштва средином деветнаестога вијека.

Петрановић је обавнјестно Српско учено друштво да је три пута ишао кроз Босну да биљежи народне пјесме. Међутим, његова болест доводи у сумњу ту изјаву. Ако је путовао, морао се држати друмова и комуникација и избјегавати брдовитије предјеле, јер га је често астма гушила. Српски живаљ био је махом настањен баш по брдовитнјим областима Босне, а равнија мјеста и успутна насеља била су претежно муслиманска. Пошто су његови повјерљиви људи помоћу којих је организовао чете били из разних мјеста Босне и Санџака , морао је предузимати путовања да би са њима успоставио чвршћу сарадњу. Зато се може претпоставнти да је Петрановић предузимао три поменута путовања као организатор устанка, а не као сакупљач народних пјесама. Болесник од астме морао је да уложи крајње напоре и да има неодложне послове па да предузме напорна путовања.

Брзина којом је Петрановић спремао збирке за штампу говори о сумњивом сакупљачу народних пјесама. Петрановић је објавио 1865. и 1866. године читаву руковет лирских народиих пјесама у новосадској *Даници*, а *Босански вјестник* од 21. IV 1866. донио је вијест да је »главни учитељ при школама Православне општине сарајевске«, Теофил Петрановић, предао Сопроновој печатњи збирку народних лнрских пјесама. У исто вријеме средио је за штампу збирку од педесет и шест врло дугих епскнх пјесама. Архнепископ Михаило обавијестио је 30. V 1866. Српско учено друштво да је та збирка приспјела у Београд. Марта 1868. послао је Петрановић Српском ученом друштву другу велику збирку која има преко шездесет пјесама. Септембра 1868. обавјештава Српско учено друштво да је упутио три збирке пјесама. Оне укупно броје 127 дугнх епских и 407 лирских пјесама. У исто вријеме послао је Петрановић истоме Друштву књигу народних обнчаја, двнје србуље и »нешто прнповиједака н други старина«. Дакле, Петрановић је поред редовног

посла у школи, писања оригиналних пјесама и чланака, вођења полемика, сакупљања материјала за писање историје Сарајевске православне цркве, сакупљања написа са старих босанских споменика, сарадње у страним часописима, писања великог броја приватних писама и повјереничких извјештаја, поред разноврсних и сложених послова тајног повјереника српске владе, и уз своју болест, успио да за непуних седам година спреми за штампу шест великих збирки пјесама, које укупно имају 246 епских (просјечна дужина од 370 стихова) и 771 лирску пјесму. Видјели смо да је објавио и извјестан број пјесама у листовима и часописима, које нијесу ушле у поменуте збирке. Епидемија колере од које је морао бјежати из Сарајева и астма која га је често гушила представљају тешкоће које су и најенергичнијег човјека могле много да ометају у раду. Вук Караџић сакупљао је народне пјесме преко педесет година, па и поред тога његов зборник мало више но два пута надмаша Петрановићев. Па у чему је онда ствар, како је Петрановић долазио до пјесама?

Убрзо по доласку у Босну, Петрановић се упознао с народним гусларом Илијом Дивјановићем, имућним домаћином испод Јахорине. Дивјановић је био писмен човјек који је, према изјави самога Петрановића, боље читао и писао од ондашњих босанских попова. Читао је народне пјесмарице, календаре и, најрадије, црквене књиге. Научио је све своје укућане да читају и пишу и био је цијењен у широј околини као прави народни учитељ. Имао је необично развијено памћење и могао је да запамти, једном кад чује, и најдужу народну пјесму. »Нека му ко само једном ма какав догађај исприча, он је одма готов прелити га у народну пјесму, онако живо и китно, као што други не може« – каже Петрановић. Презвитер Теофил, као човјек који није имао вуковски нерв да просуђује суштину и карактер народне књижевности, закључио је да је наишао на правога стваоца народних пјесама. Одмах се постарао да обилато искористи Дивјановићеву способност да брзо претвара приче у десетерачке пјесме и да познате пјесме лако препјевава. »Дивјановић је« – како примјећује Војислав М. Јовановић – »импровизовао десетерачке песме са великом лакоћом; он је располагао изузетним богатством готових слика и стихова, живих и

речитих израза, узбудљивих парола које су хватале за срце.«

Кад се пореде Дивјановићеве пјесме с Петрановићевим оригиналним десетерачким пјесмама, лако се закључи да је В. Јовановић био у праву кад је тврдио да Петрановић није »као слаб гуслар и још слабији састављач гусларских песама« могао испјевати пјесме које се налазе у поменутим збиркама. Петрановићеве оригиналне десетерачке пјесме »о рату руско-турском и о бојевима на Плевни 1877«, које је објавио у Дубровнику, као посебну књигу, 1883. године, у ствари само су један стихован извјештај, обична политичко-родољубива прича пренијета у десетерац. Ни велика љубав према Русији, ни одушевљење значајним турским поразом нијесу у Петрановићу могли пробудити пјесника. Он је ређао суве десетерце, хроничарски причао о догађају, не успијевајући да створи ниједну поетску слику. Петрановић и није пјевао десетерачке пјесме прије познанства са Дивјановићем. То је почео да ради тек послије вишегодишње сарадње с пјевачем испод Јахорине. Научио је од Дивјановића како се праве десетерци, али није могао да од њега наслиједи машту и епску стилску технику. Ако има који стих пјесничког замаха, у Петрановићевим десетерачким пјесмама о бојевима на Плевни, они неодољно подсјећају на Дивјановићева поређења. И све Петрановићеве оригиналне лирске пјесме, које је објавио у часописима и новинама, једва да имају какве пјесничке струје. Петрановић је радо пјевао о српској пропаганди и величао српску прошлост и српско име, али није успијевао да своју идеју искаже пјесничким језиком, нити да је транспонује у прикладни књижевни сиже и слику. Према томе, претпоставке да је Петрановић сам испјевао пјесме које је изасловио као народне нијесу одрживе.

Петрановић је снабдијевао Илију Дивјановића литературом коју је требало препјевати и збиркама народних пјесама које су могле подстицајно дјеловати на пјевача да испјева нове пјесме. Користећи пјевачеву способност брзог импровизовања, наручилац је причао приче које су одговарале национално-политичком раду српске пропаганде у Босни, а пјевач Илија испричано је брзо враћао као написане епске десетерачке пјесме. Дивјано-

вићева пјесма *Смрт Данила Петровића, кнеза црногорскога,* која је до сада необјављена, јасно објашњава сарадњу Дивјановића и Петрановића. Ова пјесма, стнхована историја од 455 десетераца, помиње све појединости, и ситне детаље, о погибији кнеза Данила 1860. године. Те ситне појединости Дивјановић није могао знати. А није било у Сарајеву, као ни у читавој Босни, погодније личиости од Богољуба Петрановића да исприча пјевачу Дивјановићу све појединости о кнежевој погнбији. Петрановић се налазио у Боки кад је кнез Данило убнјен у Котору и зато је морао да познаје све појединости које су везане за ту смрт. Аустријске новине опширно су писале о атентату, јер је кнез убијен иа аустрнјској територији. Убицн је судио аустријски суд. Православни живаљ Боке пратио је са жнвим интересовањем све вијести о убнству кнеза Данила, јер су постојали и психолошки и политички услови да убиство црногорског кнеза значи догађај који узбуђује бокељски народ. Петрановић је, несумњиво, упознао Илију Дивјановића са свим појединостима о атентату на црногорског кнеза.

Све пјесме у Петрановићевим збиркама у којима се говори о догађајима који су се дешавали средином деветнаестога вијека Дивјановић је спјевао на основу Петрановићевих прнча. Петрановић је строго пазио да идеја пјесме одговара ндејно-политичкој пропаганди коју је он ширио у Босни и зато су нзвјесне Дивјановнћеве пјесме само устиховани програм те пропаганде. На примјер, у пјесми *Смрт Мнхаила Обреновића,* која је још у рукопису, јасно се оцртавају политичкн погледн српске владе и њено настојање да сву кривицу за убиство свали на кнеза Александра Карађорђевића. Сувишно је и помињати да Дивјановић није сам могао осуђивати потомке славнога Карађорђа, чије је име још од првог српског устанка имало стално мјесто у свијести српског живља у Босни. Петрановић је, међутим, популарисао у Босни вјешту пропаганду Намјесништва и представио је Александра Карађорђевића као савезника озлоглашеног Осман-паше. Несумњиво је да је и Дивјановић, на Петрановићев захтјев, протумачио смрт кнеза Михаила Обреновића као резултат сарадње кнеза Карађорђевнћа и Осман-паше, султановог намјеснника у Босни.

III

Шта Петрановићеве збирке, које се сада објављују, нуде данашњем читаоцу, а шта данашњем истраживачу народне нли усмене књижевностн?

Одавно је неоспорна чињеница да Босна и Херцеговина спадају у наше најјаче лирске области. Тачна је констатација Владана Недића: »Укупно узевши, најбољи примери југословенске народне лирике записани су у појасу старобалканске културе (Македонија, источна и јужиа Србија) и у појасу измењене патријархалне културе (Босна и Херцеговина); то су, нстовремено, југословенске области које су најдуже биле под Турцима«.

Народна лирнка живјела је пуним животом у Босни срединоМ деветнаестога вијека, јер никакви облици цивилизованијег живота нијесу тада били дотакли лирску пјесму да би условили њено усахњивање. Вук Караџић је констатовао 1841. годнне да лирскнх народних пјесама има у изобиљу у босанскнм варошима, па је несумњива чињеница да је Богољуб Петрановић затекао такво исто стање двадесетак година касније. Петрановић је као цијењени грађанин православне чаршије позиван у српске куће на славе, свадбе и рођенданска весеља, и тада је он својом руком могао да биљежи пјесме. Могао је да чује праву народну лнрску пјесму и од чобана, косача и жетелаца у околини Сарајева када је излазио у шетњу са својим ученицима или са колегама из Српске школе. И Петрановићеви ученици могли су без већег напора да запишу доста лнрских народнних пјесама, јер су их сретали на сваком кораку. Младићи из имућнних српскнх кућа Сарајева и околине били су у прилици да лако дођу до пјесама, па су донијели своме учитељу приличан број записаннх лирских народних пјесама. Лирска пјесма је по правилу кратка и њено биљежење не захтијева ни напор ни умјешност као записнвање епских пјесама. Не треба заборавити да су Петрановићеви ученици могли саопштити и не мали број пјесама које су сами научили у својим породицама. Ученицима којн су му донијели највише текстова, сакупљач је понменично захвалио у предговорима својих збирки.

У збирку коју је објавио у Сарајеву 1867. године Петрановић је унио све лирске народне пјесме које је сам забиљежио и оне које су му доњели ученици. Али, унио је у ову књигу, вреднију од свих осталих пет збирки, и извјестан број вјештачки створених пјесама – творевина Илије Дивјановића. Петрановићев полнтички програм и Дивјановићева лектира – црквене књиге и календари, чине основу ових пјесама.

Двадесет и четири »пјесме митологичке«, како их назива сакупљач, све су праве народне и умјетнички врнједне пјесме. Оне љепотом надмашују »особито митологијске« пјесме из Вукове прве књиге *Српских народних пјесама.* У свакој од њих прича се с љупком пјесничком наивношћу о паганским вјеровањима: законе свијета и васионе регулишу сунце, мјесец, звијезде и муње, а људска судбина често се мијења посредством вила, змајева и вјештица. Вјерује се да загробни живот и душе предака никада нијесу без утицаја иа живот који траје под сунцем.

Митолошке пјесме у Петрановићевој збирци често су обгрљене љубавним мотивом понекад су освојене од посленичких пјесама, а хришћанство се у неколика маха контамнннрало паганским вјеровањем. Тај спој увијек је засвнјетлио пјесничком сликом. Историјске днмензије Босне, вишевјековно ропство посебно, дотакле су се, такође, ових пјесама с прастарим мотивима. У пјесми бр. 17 лов лови Асан-ага »са кметићем Влашић Павлом«, сунце прича да му се све живо радује, »а највише млога сиротиња« (бр. 18). У пјесми *Свађа међу звијездама,* једној од најљепших митолошких пјесама на српскохрватском језику, причају звијезде о свадби у дому Ерцега Стјепана. Веле да невјесту међу дјеверима гледа султан и сеири сва свита од Стамбола, али н »много робље кроз ново стоборје«. Изгледа да је Богољуб Петрановић, српски учитељ у турској Босни, ставно намјерно на прво мјесто у књизн пјесму *Путовање сунца.* У њој се каже да божја мати рано буди сунце да бн огријало »голу, босу и и неопасану« сиротињу. Пјесма бр. 10 пјева о вили која зна гдје су највеће дубине, ширине и внсине, али не зна и да је »на Косову највеће бојиште«.

Седам »побожних пјесама«, које у књизи долазе иза мнтолошких, Дивјановићеве су личне творевине. Пјевач с Јахорине пренио је у стихове своја знања о Христовом рођењу, о крштењу на Јордану, о божјем благослову н значају спаситеља за грешнн људски род. Дивјановић зна за Пилатов суд па н то уноси у пјесму. Крсне и свечарске молитве биле су Дивјановићу омиљена забава, па их је једноставно пренио у стихове. Пјесма бр. 25 у ствари је скраћени препјев Вукове пјесме *Огњена Марија у паклу.*

Од осам »божнћних пјесама« четири су неповрнјеђене народне пјесме. Божићне свечаности транспоноване су кроз весеље које се паганскн нспољава. Вила и дјевојка заједно пјевају и веселе се Божићу. Донијеће Божић коло, игру и весеље, а момци бећари толико су неодољиви да вилу треба за једиога просити и довести је баш на Божић. Виче Божнћ иза воде да га пренесу, али неће да га нико други пренесе него домаћин, ни невјесте ни дјевојке. Божић је овдје само друго лице бога свјетлости из коледарских пјесама. Он тражи домаћина који располаже свим добрима. Иза тога домаћина лако је видјети сву природу, све што жели свјетлост, што хоће да пробуја, да се оплоди – да роди сваким берићетом.

У нeколиким божићним пјесмама Дивјановић се показује као прнпадннк српске политичке пропаганде и као читалац црквених књига.

Десет »пјесама при успављивању дјеце« одличне су народне пјесме. У њима нема ни трунке ничега додатога ни сумњивога. Ове кратке пјесмице зраче радошћу мајке која успављује здраво мушко дијете, и пуне су љупке мелодије која дочарава клаћење колијевке и хармоннју срца и дисања. Мајка пјева о бешици коју су ковали тројица кујунција, која је напуњена травом из Травника и прекривена чохом из Стамбола. Све је то »на пешкеш спремљено« у шехер Сарајево. Мајка зове вука и баука да дођу, замишља да је вучица Јова родила, вила му кошуљу донијела, ластавица млијеком задојила, пчела медом подојила. Хоће мајка да јој мушко чедо кад одрасте буде челебија! У пјесми бр. 42 не заборавља се на Христа и блажену Марију – призива се све свето и блажено да би дијете нмало анђеоски сан. И пјесма мајке више колијевке са женским дјететом топн се од њежности. Мајка даје

четири дуката за »троја кола санка« да их јединици Милки стави под главу.

Од осам »жетелачких пјесама« нема ниједне која није наглашено лијепа народна пјесма. Мотиви су исти као и у Вуковим пјесмама, али група жетелачких пјесама из Вукове прве књиге заостаје у поетској снази иза Петрановићевих. Дјевојка жање очево жито, а моли кроз пјесму бога да она жито не једе. Радија је да га позобљу сватовски коњи. У наджњевању увијек побиједи дјевојка, али момак је зато сталио спреман да прискочи и помогне, бар да повеже снопље. Племенита Мара радује се братовљевој свадби колико и својој. Њене ријечи упућене коњима који ће ићи брату у сватове вриједне су да се истакну:

»Проћи ћете три зелене горе,
три зелене, а три шнмшнрове –
и ту ћете једно чудо виђет:
ће шћер с мајком танко руво слаже –
сваком свату златна бошчалука,
милом куму туња од сто листа,
од сто листа и од сто цвјетова.«

Ако се некоме иде на мобу, тај се цијени и воли. Па и Јован-бег, који само надгледа и опомиње да се класје не просипа, дат је у пријатној свјетлости. Моба није бегов кулук! Поједине пјесме су преплетене љубавним мотивом, а пјесма бр. 52 ријетко је складна балада о племенитој невјести коју зла свекрва спрема у смрт. Јован-бег удара Мару у срце, а она моли да јој се нож не вади док не дође двору да »сјетује дјецу сироте«. Мара је и злој свекрви била набрала киту цвијећа. Ова пјесма је значајна за истраживање специфичних обрада општег мотива. У познатој варијанти о Џафер-бегу тиња мутна и тешка страст: муж пресијеца трудну жену и нерођено дијете плаче.

Свака »играчка пјесма«, њих 16, права је народна и лијепа. Све се гласе ритмом игре и весељем босанских сабора и теферича. Историјске боје Босне дају им оквнр: царица замеће игру »са Кумријом својом робињицом«, облак соколове обавија гајтаннма, момци маме соколове на ножеве. Облаци, висока брда и магле уоквнрују са свих страна коло и играче и тако дочаравају поднебље Босне, посебно Сарајева.

Кроз »сватовске пјесме«, 35 на броју, гласи се жеља за сунцем и свјетлости. Свака испрошена дјевојка моли Сунце да огрије њене сватове како би били свакоме на погледу и сеиру. Гомилање густе босанске магле у јесен кад се ждралови селе и момци жене условило је ове дјевојачке молбе Сунцу. Може сунце у овим пјесмама да има и симболичаи значај, врло стар иеоспорно.

Петрановићеве сватовске пјесме обухватају све моменте свадбеног весеља од просидбе дјевојке до разметања свадбе у кући младожење. Врло је интересантно да је у овим пјесмама мало тужних тонова који су обични у сватовским пјесмама. Заобиђена је, углавном, туга родитеља и браће кад се поздрављају с однвом, и тужно осјећање дјевојке која се плаши неизвјесности у новоме дому. Сарајевске сватовске пјесме више говоре о весељу, игри, здравицама и благословима. Можда се ту огледа намјера босанских Срба да весељем укажу на своју чврстину и постојаност. Нема сумње да Петрановићеве сватовске пјесме имају за основ православне свадбене обичаје, они се јасно виде.

Три »пјесме о крсном имену« лако може бити да су живјеле у народу и да су вршиле службу усмених књижевних текстова. Оне носе ритам свечарске реторике и уздигнути тон крсне здравице. У понеку од њих можда су Дивјановић или Петрановић убацили понеки свој стих да би истакли *српско* напијање на славама.

Међу »љубавним и другим различитим женским пјесмама«, којих је 256, има неколико дужих текстова који су Дивјановићева лична творевина. Дивјановић је хтио да оваквим пјесмама покаже да су српски јунаци Марко Краљевић, Милош Обилић, Бановић Страхило, Реља од Пазара и Топлица Милан били витезови који другују с вилама, носе одијело и оружје које други јунаци немају и да су неодољиви за женско срце. Дивјановић је о овим јунацима испјевао много епских пјесама у којима је истакао снагу њихове сабље и мишице, а у лирским пјесмама хтио је да истакне њихов интимни живот и момачку љепоту.

Остале пјесме ове замашне групе нијесу уједначене умјетничке висине. Многима је Петрановић, односно Дивјановић, понешто одузео: муслимански припјев, тур-

цизам, муслнманско име замијенио српским именом или додао покоју ријеч која се изводн од ријечи Срби. Али, н овакве пјесме имају значаја за науку, оне ннјесу фалсификат него дотјериване народне пјесме које су очувале доста од свога првобитног облика. У овом великом броју пјесама има их на десетине које су праве народне пјесме и које нуде велику пјесничку снагу. Сарајевске љубавне пјесме ухватиле су све тренутке љубави од враголастог намигивања и ашиковања до дубоких преживљавања када се кидише на живот своје супарнице или на свој лични. Поменута су и сва мјеста на којима се срета љубав која занесе или понесе. Народни пјесиик увијек је имао смнјеха за све успаљене дједове, лажно тужне удовице, постајале дјевојке и за љубавиике које не красн момачка сиага и одлучност. Може народнн пјеснпк све да опрости, сем да састави немило с недрагнм и ружно с лијепим. Други спој понекад оправда јака љубав која наглашава љепоту као надокнаду физичког неизгледа. У Петрановићевим љубавним пјесмама јако је наглашен поучни, дидактички тон: треба говорити истину, пазити на снагу казане рнјечи, чувати се клетве и гријеха. Родоскрвнуће и ваибрачно дијете третирају се као најтеже зло. Страсна љубав и чежња затворене муслиманске дјевојке јако су примјетни у извјесним пјесмама. Иако је Петрановић, или Дивјановић, замнјенио муслиманска имена, није могао да уклони оно што су условили петовјековни оријенталнн утицаји.

У овој групи има успјелих шаљивих пјесама. Некад се прелази на гротеску, а у иеколика маха пјесма је доведена до нвице ласцивности.

Интересантна је пјесма о трагичном крају браће Морића. Одметништво и казна помјерени су уназад, а у први план народнн пјесник истиче превелику тугу мајке Морића.

Мноштво имена босанских мјеста, и посебно локалитета у Сарајеву, као и турцизми, који су и поред избацивања остали бројни, несумњиво показују како су се у Босни и Сарајеву специфнковали мотиви које сретамо у пјесмама што су забиљежене на разним теренима српскохрватске језичке територије. Зато праве народне пјесме из Петрановићеве збирке лирских пјесама имају двоструку вриједност: пружају читаоцу умјетничку љепо-

ту и служе науци као погодан материјал за праћење кретања мотива и њихово убаштињење у Босни, посебио у Сарајеву.

У првој књизи епских пјесама, која је издата у Београду 1867. године, Дивјановић је испољио најбоље своје квалнтете. Располажући изузетним богатством готових слика и стихова, жнвих н рјечитих израза, пјевач је успио да постигне умјетничку кохереитиост у запаженом броју пјесама. Такве су пјесме бр. 2, 4, 6, 7, 13, 15, 17, 30, 34, 41 и 44. Подстакиут Петраиовићевим сугестијама, а понијет одушевљењем српском прошлошћу, Дивјановић је успијевао да књижевио артикулише тематику којом се бавио. Свакако, у фонд пјесама које је саопштио треба урачунати и народие пјесме којима је располагао у свом репертоару као креативии преиосилац. Не треба свакако заобићи ни новчану иадокиаду коју је добијао од Петрановића. Тако је Илија Дивјановић, којн је потицао од Карацића из Дробњака, с пуно одушевљења и амбиција почео да пјева за Петрановића. Он је у почетку свога пјевања посвећивао миого више пажње тексту који ствара, него што је касније радио када је на брзину измишљао десетерачке приче за свога послодавца и наручиоца. Поједине његове пјесме иду у сам врх српскохрватске епике. Таква је, на примјер, пјесма *Бановић Секула и Јован Косовац.* Она је, штоно се каже, лијепа од почетка до краја. Мотив је оригиналан: силан јуиак се прерушио у немоћног путника који је ставио на главу »крило позлаћено« да би намамио силеџије које треба примјерно казнити. Слика Јована Косовца који је скрушено прекрстио руке и његова коња Малнна који у »три ноге храмље« веома је импресивна. Косовац крстари Косовом, тужним пољем које је црном тамом застрто са свих страна, да се ни сунце не види. Иако се у овој пјесми укривају прастари политеистичкн мотиви, дата слика пружа и снагу симбола – мутно Косово над којим само што нијесу синуле муње, и ианзглед старац Косовац, крију латентну наду и снагу, наговјештавају »другу судију«. Дивјановнћ, харамбаша устаничке чете коју је Петрановић организовао на Јахорини, хтио је да симболима и скривеним ријечнма каже »поробљеном иароду оно што би хајдучки гуслар певао отвореио, позивајући на буну«. И пјесма *Женидба Љутице*

Богдана с вилом има пјесничког замаха, али она, с друге стране, одражава и Дивјаиовићеве мане. Дивјановић није био способан да осјети биљеге прошлости о којој пјева, како то осјећа вуковски, непатворени народни пјесник – пјевач,Филип Вишњић на примјер, па писмени и начитани пјевач с Јахорине витезу и племићу Љутици Богдану приписује сељачке и чобанске манире. Кад Љутица полази од своје *куле* на пут, сестра му не спрема »танке брашњенике« као у правим народним пјесмама, него му ставља у *торбу* »сира, хљеба и печена меса/ наточила у чутуру вина«. А кад се вратио у дворе с нагоркињом вилом, Богдан је позвао на свадбу све изабране јунаке и племиће. Али умјесто да прима госте »на бијелој кули«, Богдан, као и сваки сељачки домаћнн, својом руком коље »овце и мале јагањце/и сријемске велике волове«. И смрт Богданова сина Ненада Дивјановић је опјевао друкчије него што би то урадио вуковски пјесник – пјевач:

»Четири га пушке ударише,–
двије њему срце изнесоше,
а двнје му у дробу осташе.«

Како је то истакао Војислав М. Јовановић, основна идеја Дивјановићева пјевања био је надљудски, змајски, карактер јунака из српске прошлости који су у тадашњим данима робовања под Турцима представљали народну наду у бољу будућност. Дивјановић је мистичарско-поетску идеју свога духовног руководиоца, јеромонаха Теофила, развио у потпуности, као политички програм. У Дивјановићевим пјесмама, највећи херој српске историје, Милош Обилић, син је змаја из планине и српске чобанице; задојила га је нагоркиња вила млијеком српске пјесме. Његова мајка вила открила му је једног даиа тајну његова рођења и истумачила му сву важност плаиинских змајева за српски народ. Иначе, у пјесмама Дивјановићевим сљедује дуга листа српских јунака који су змајског поријекла: Змај Огњени Вук, Реља Бошњаиин, Бановић Секула, Бановић Страхило, Љутица Богдан, Краљевић Марко, Високи Стеван и др. Треба се сложити с констатацијом В. Јовановића да је цијела херојска митологија поменутих пјесама потекла из Петраиовићева тумачења Вукове пјесме *Царица Милица и Змај*

од Јастрепца. Из пјесме коју је идеолог и политичар Петрановић схватио као поетску алегорију. Наиме, код Вука Змај од Јастрепца не игра ону српскородољубиву улогу коју Петрановић приписује змајевима у планини. Тако Петрановићев *патриотски дракулизам,* и поред чињенице да је у више махова исказан зрелим пјесничким језиком, одудара од митолошког подтекста којим располаже класична, вуковска, епика с историјском тематиком.

У другој књизи епских пјесама, коју је Петрановић објавио у Београду 1870. године, објављене су Дивјановићеве пјесме које мање-више имају исту тематику као и пјесме из претходне епске збирке. Кад би Дивјановић испјевао пјесму о једном јунаку из српске прошлости, не би се он заустављао док не исцрпе све своје асоцијације о том јунаку око којих се може савити пјесма, или, боље речено, стихована приповиједетка. Изгледа да га је зарада, поред осталога, на то наводила. Ево једиог примјера који показује како је Дивјановић умножавао пјесме о једном епском јунаку. У четири Петрановићеве збирке ушло је седамнаест пјесама о Милошу Обилићу. У првој књизи само су двије, а већ у другој има осам пјесама о Милошу Обилићу. Тако су се низале пјесме о Марку Краљевићу, Рељи од Пазара и другим епским и историјским лицима српске прошлости. Испредао је пјевач с Јахорине дуге стнховане приче у којима дефилују виле, змајеви и егзотичне животиње. Имао је у глави безброј асоцијација на прочитану лектнру, располагао је стилским калупима о мегданима, жеиидбама, лову и другим згодама, па је лако и без напора слагао десетерачке пјесме. Иако се у другој књизи епских пјесама већ осјећа замор старога пјевача, многе пјесме нуде фантастичне слике и угођаје који нијесу без пјесничког смјера. Бајковитост многих Дивјановићевнх пјесама може особито да привуче пажњу дјеце.

IV

Три Петрановићеве објављене збирке биле су чешће предмет интересовања научника за протеклих сто и двадесетак година. Изречени су различити судови о Петрановићеву сакупљачком раду још док је јеромонах Теофил

био жив. Српске народне пјесме из неослобођене Босне, кроз коју није могао проћи Вук Караџић трагом народне књижевности, прихватила је са великим задовољством ондашња српска културна и политичка јавност у Србији и Војводини. Политичко питање Босне и Херцеговине било је врло актуелно у круговима Уједињене омладине српске и државне политике Србије, па је сваки глас о духовном стању тамошњих Срба праћен с великом пажњом. Српско учено друштво истакло је велики значај Петрановићевог сакупљачког рада, а кнез Михаило Обреновић наградио је сарајевског учитеља, јеромонаха Теофила, са сто дуката. *Вила, Даница, Србија* и *Српски дневник* једногласно су препоручили Петрановићеве збирке и обасули их похвалама.

Ватрослав Јагић први је научно приступио Петрановићевим пјесмама. Угледни научник изразио је сумњу у исправност Петрановићева рада на прикупљању народних пјесама, и у народни карактер пјесама његове збирке коју је издало Српско учено друштво. Стојан Новаковић, који је у име Српског ученог друштва био позитивно оцијенио Петрановићеву прву збирку епских пјесама, изјавио је послије Јагићеве критике да су судови које је изрекао о Петрановићевим пјесмама били више плод одушевљења народном пјесмом него резултат научне анализе. Новаковић је био тек на почетку своје научне каријере кад је оцјењивао Петрановићеву збирку 1866. године.

Милорад Шапчанин убиједио је 1869. године Српско учено друштво да Петрановићеву другу књигу епских пјесама не би требало прихватити. Друштво је прихватило ту оцјену свога члана, те Петрановић све до своје смрти 1887. неће више чути ни једну похвалну ријеч о својим збиркама народних пјесама. Другу збирку епских пјесама издао је у Београду о свом трошку, а трн збирке, једну епских и двије лирских пјесама, које су још 1868. биле спремљене за штампу, није ни покушао да објави.

Научници су послије Петрановићеве смрти оцјењивали његове збирке најчешће узгредно и поводом каквог другог проблема. Опширније су расправљали Томо Маретић, Јосип Милаковић и Војислав М. Јовановић.

Маретић није сумњао у истинитост Петрановићевих напомена о свом сакупљачком раду, па је нагласио да су сумњиве само оне пјесме које су записане од писмених пјевача. Све остале Петрановићеве епске пјесме из двије објављене збирке Маретић је третирао као класичну народну епику и није их разликовао од пјесама из зборника Вука Караџића.

Јосип Милаковић је први покушао да прибере податке о животу и раду Богољуба Петрановића и први је направио библиографски преглед његових објављених збирки. Дознао је од Петрановићевог некадашњег ученика Саве Манојловића да презвитер Теофил није ишао по терену ради сакупљања народних пјесама, па је закључио да Петрановићеве епске пјесме нијесу постале нигдје другдје него »у соби Петрановићевој«. Међутим, примијетио је да у Петрановићевој збирци лирских пјесама има и »врло лијепих«, али »и таквих на којима се опажа да су дотјериване, неке ко оцвјетале а неке под силу скрпљене«. Милаковић је био на најбољем путу да претресе и оцијени Петрановићеве збирке, али ои то није урадио. Задовољио се само напоменама и описом књига.

Војислав М. Јовановић, иако није имао на располагању изворе који расвјетљавају сарадњу Петрановића с Илијом Дивјановићем, закључио је да Петрановићеве збирке не нуде непатворену народну, усмену, епику. Јовановић је први примијетио да Петрановићеве пјесме имају »изразиту политичку тенденцију, онако као што су имали политичку тенденцију *Краљодворски рукопис* и други патриотски фалсификати ученог чешког слависте Вацлава Ханке«.

Поред поменутих ширих осврта на Петрановићеве пјесме, постоји и читав низ напомена које су давали појединци научници приликом истраживања природе и развитка наше народне поезије. Неки су безрезервно узимали Петрановићеве пјесме као праве народне, други су их избјегавали, а једни су ишли од случаја до случаја – неке пјесме су третирали као изворне народне, а неке су оцјењивали као проблематичне и сумњиве.

Веселин Чајкановић узимао је озбиљно Петрановићеве пјесме с митолошким мотивима, па се у његовим познатим радовима о религији и фолклору често цитирају

Петрановићеве пјесме као текстови који су сачували остатке паганских, мнтолошких вјеровања. Тихомир Р. Ђорђевић сматра да су Петрановићеве пјесме вјеран одраз народног живота и иародних обичаја који су активно живјели у прошлости. Бранислав Крстић дао је пуно повјерење Петрановићевим епским пјесмама у својим радовима о интернационалним мотивима у нашој народној епици. С. М. Орхановић ослања се на Петрановићеве пјесме као на праве народне када утврђује поријекло есхатолошких мотива у народним пјесмама о косовском бој у. Владимир Ћоровић нагласио је да је Петрановић сумњив сакупљач, али се ипак позивао у појединим радовима на Петрановићеве пјесме као праве народне. Јован Томић није у својим радовима заобилазио Петрановићеве пјесме, али није их, ипак, увијек третирао као изворне народне. Никола Банашевић вјерује да у појединим Петрановићевим пјесмама има врло старих елемената који су значајни за науку о народној књижевности, али издваја Дивјановићеве текстове као сумњиве. Драг. Костић није никада вјеровао у народни карактер Петрановићевих пјесама. Костић је убједљиво показао да је Петрановићева пјесма *Како су саграђени Дечани* прерада пјесме бр. 47 из зборника Браће Миладиноваца.

Страни испитивачи наше народне поезије често нијесу заобилазили Петрановићеве пјесме. То су, између осталих, А. Вајан, А. Серензен, М. Чадвик и др. Савремени руски научник, Б. Н. Путилов у свом раду о косовским пјесмама усваја Јагићеву критику и сматра да је најдужа пјесма у Петрановића, *Пропаст царства српскога* књижевног порнјекла.

Петрановићеве лирске пјесме није заобишла ниједна антологија наше народне лирике. И позната *Антологија југословенске народне лирике* Владана Недића, која броји само *триста* пјесама, изабраних из педесет и пет хиљада пјесама са српскохрватског, словеначког и македонског језичког подручја, има два текста из Петрановићеве лиске збирке.

По чему се разликује садашње издање Петрановићевих збирки од њиховог првог издања у деветнаестом вијеку?

Наслов збирке је уједначен – *Српске народне пјесме из Босне и Херцеговине.* У поднаслову стоји *лирске,* од-

носно *епске*. Редни бројевн књига, I, II, III, означавају и редослијед првог издања Петрановићевих збирки. Кад се буду објавиле три Петрановићеве збирке, које су још у рукопису, треба да остане исти наслов и исте одреднице у поднаслову, с тиме што ће се наставити реднн бројеви IV, V, VI. Овим уједначавањем наслова избјегнута је терминолошка непрецизност назива збирки које је одредио Петрановић.

Петрановићева класификација лирских пјесама задржана је, а изостављене су одреднице »епске пјесме старијег времена« и »јуначке пјесме старијег времена«. Како је примијетно Стојан Новаковнћ, Петрановнћ се није држао мјерила »које дијелн пјесме по историјском развијању народних умотворина, него се само држао спољашњег облика историјског (који често хоће да буде у пјесми чисто спољашња ствар) и према томе је понамјештао пјесме једну за другом«. Дакле, изостављањем појединих термина из Петрановићевих наслова није се ништа изгубило у значењском смнслу.

У овом издању изостављени су Петрановићеви предговори I и III књизн, као и предговор II књиге који је написао Стојан Нцваковић. То је урађено стога што су подаци о начину сакупљања пјесама које нуде предговори махом нетачни. Стојан Новаковић се касније дистанцирао од свога текста нагласивши да су му младалачки судови о Петрановићевим пјесмама, били више плод одушевљења народном пјесмом него резултат научне анализе«.

Поднаслови пјесама, којн формално одређују поријекло датога текста, изостављени су.

Примједбе којима је Петрановић пропратио поједине пјесме интегрално су пренијете у ово нздање. И поред чињенице што у тим маргиналнм напоменама има нетачних података о пјесмама, као и термина који су превазиђенн, дати текстови преннјеће данашњем читаоцу нешто од боје времена у коме живи и ради Петрановић. Тако ће ове напомене надомјестити предговоре збирки који су изостављени.

Рјечнником мање познатих ријечи Петрановић је пропратио само I књигу. Драган Перовић, асистент у

Лексикографском заводу Црне Горе допунио је рјечник за I и сачинио детаљне рјечнике за II и III књигу.

Петрановићеве збирке усаглашене су с данашњим правописом.

Упућујем читаоце на своју студију *Богољуб Петрановић као сакупљач народних пјесама,* коју је објавила Српска академија наука и уметности у *Зборнику историје књижевности,* књ. VIII за 1974. годину. Тамо ће читалац наћи ширу расправу о сваком питању које је дотакнуто у овом предговору.

Новак Килибарда

ПЈЕСМЕ

1.
ПЈЕСМЕ МИТОЛОГИЧКЕ

1.

ПУТОВАЊЕ СУНЦА

Јарко сунце на пут полазаше,
За њим мила мајка пристајаше:
»Јарко сунце! куд ћеш на конаке?
Ко ће теби вечерицу дати?
Ко ће теби ложницу стерати?
Ко ће тебе рано пробудити,
Да огријеш земљу и градове
А и ону млогу сиротињу
Голу, босу и не опасану?«
»Не брини се, моја мила мајко!
У Бога ћу бити на конаку,
Божја мати вечерицу дати
Божја мати ложницу стерати,
Божја мати раио пробудити,
Да огријем земљу и градове
А и ону млогу сиротињу
Голу, босу и не опасану.«

2.

ЖЕНИДБА СУНЦА

Жар небесни жарко сунце жени,
По избору свате покупио:
Старог свата светога Илију,

Мила кума светога Јована,
Два дјевера, два Божја анђела,
Поднже се кита и сватови
По лијепу за сунце дјевојку.
Кад су били двору дјевојачком,
Тамо свате л'јепо даривали,
Старом свату светоме Илњи,
Њему даше муње и громове,
Милу куму светоме Јовану,
Њему даше све 'ришћанско кумство,
Дјеверима двама анђелима,
Њима даше свету Духијану,
Па пођоше лнјепи сватови,
Кад су били насред неба сјајна,
Погледује света Духијана
Са висине мору у отоку,
Питала је два Бож'ја анђела
»Наша сна'о, света Духијана
Што погледаш мору у отоку?«
Одговара света Духијана:
»У паклу су три 'ришћанске душе:
Једној горе руке до рамена,
Другој гори лице до очију,
Трећој гори танана кошуља;
Коме горе руке до рамена,
Он је бијо свога родитеља,
Коме гори лице до очију,
Љубијо је лијепе дјевојке,
Љубијо их, двору не водио,
Коме гори танана кошуља,
Оно кума кума даровала,
А кум куме није даривао
Ни од руке зелене јабуке.«

3.

СУНЦЕ ДЈЕВОЈКИ НЕ МОЖЕ НИШТА

Дјевојка се сунцем окладнла:
»Жарко сунце, љепша сам од тебе!«
»А, дјевојко, може и то бити!
Ето сутра Илин-данак иде,

Обуци се што год љепше можеш,
Па ти стани насред поља равна,
Ја ћу стати насред неба сјајна,
Па ћемо се с очим' погледати,
Видићемо ко ће потавнити.«
Када сутра Илнн-данак дође,
Обуче се лијепа дјевојка
Сва у свилу и у чисто злато,
Обуче се што год љепше може,
Сину лице као жарко сунце!
Оиа стаде насред поља равна,
Жарко сунце насред неба сјајна,
Од сунашца гора увенула
И студена вода преса'нула,
Од дјевојке ништа не увену,
Већ јуиаку кога је љубила
Увенуло срце од сунашца
И у руци стручак босиока.

4.

ЖАРКО СУНЦЕ ЈЕСИ Л' УРАНИЛО?

Дјевојка је сунцу говорила:
»Жарко сунце јеси л' уранило?
Јеци л' моје дворе обасјало?
Је ли моја мајка уранила?
Је ли моје мјесто оплакала?
Јесу л' моје друге ураниле?
Јесу л' мени чеиза сложиле?«
Жарко сунце њојзн одговара:
»А, дјевојко, грнјешно ти рече!
А ја јесам рано уранило,
И твоје сам дворе обасјало,
И твоја је мајка уранила
И твоје је мјесто оплакала,
И твоје су друге ураниле
И теби су чеиза сложиле.«

5.

ДАНИЦА СЕ НАЉУТИЛА НА МЈЕСЕЦ

Даница је карала мјесеца:
»Ђе си био, мој сјајан мјесече!
Ђе си био, ђе си дангубио?«
»Ђе сам био н'јесам дангубио,
Шећерли ти вечер вечераємо,
Бисерли ти ђевојку виђесмо
За главом јој зађевено лале,
Оно лале баш би било за ме.«
Наљути се звијезда Даница,
Пак одлеће преко ведра неба.

6.

УСТАНИ ГОРЕ, РАДОЈЧЕ

Кити се небо звјездама
Зелено поље овцама,
За њима нема чобана
'Сјем једно момче Радојче,
И оно лудо заспало,
Буди га Јања сестрица:
»Устани горе, Радојче!
Одоше овце уз поље,
Дођоше овце до двора,
До двора Јован-бегова,
У Јова има сестрица,
Лијепа Стака ђевојка,
Стака ће овце вратити,
На'ћ ће те млада заспала,
Стака ће тебе будити,
Будећи слатко љубити,
Грлиће тебе рукама,
Грицкати ситно зубима,
Су тијем тебе будити:
Устани, душо, Радојче!
Да видиш ките високе,
Киђено небо зв'јездама,
Пред њима сунце и мјесец;
Да видиш ките низоке.

Зелено поље овцама,
Пред њима братац и сека,
Лудо је момче заспало,
Уз поље овце пустило
До двора Јован-бегова,
Цвијеће моје потрло,
Јово ће мене карати,
Јању ти сестру одвести'.«

7.

СВАЂА МЕЂУ ЗВ'ЈЕЗДАМА

Двије су се зв'језде завадиле:
Преодница и Даница зв'језда,
Преодница Даници говори:
»О Данице, једна лежакињо!
Ти прилежа с вечер до зорице,
Ја пријеђо' земљу и градове,
И ја одо' на 'Ерцеговину,
А пред дворе 'Ерцега Стјепана,
Али Стјепаи весеље проводи,
Сина жени а удаје шћерку,
Па је бабо шћерку сјетовао:
»Када будеш низ поље шнроко,
Пусти коњу чоу до кољена,
Од кољена ките до копита,
Гледаће те мало и велико,
Гледаће те царе од Стамбола
Са пенџера кроз бистра биљура,
Царевица кроз зрно бисера,
Султанија кроз зрно мерџаиа,
Млого робље кроз ново стоборје'.«

8.

БЛИЗАНЦИ ПРИРОДЕ

Вијер просн у југа дјевојку,
Вијер проси а југ се поноси,
Ту су ми се вјетри завадили

А студене воде помутиле,
До једнога Јовнна бунара,
Ђе му сједн вијернпца љуба,
На крилу јој три близанца снна,
Једном нме: кнша днвти-киша,
Другом име: сјајна мјесечнна
А трећему: на нстоку сунце.
Говорила киша дивтн-кнша:
»Свашта ми се обрадује мајко,
А највише лијепа 'шеница.«
Говорила сјајна мјесечина:
»Свашта ми се обрадује мајко,
А највише у путу путниче.«
Говорило на истоку сунце:
»Свашта ми се обрадује мајко,
А највише млога сиротнња;
Свакога ћу мати огријати,
Али нећу онога јунака
Који скуди лијепу дјевојку.«

9.

ОПЕТ ИСТО, АЛИ ДРУГОЈАЧИЈЕ

Југ поћера по небу облаке,
Дођера их сјеверу на дворе,
У сјевера лијепа дјевојка,
Југ је проси, сјевер се поноси.
Два се силна вјетра завадише,
Завади се јуже са сјевером,
Свим' водама они зањијаше,
Зањњаше царевим бунаром;
Туди сједи млада царевица
Око ње се три сина нграју,
Најстаријн мајци долазио
И овако њојзи говорио:
»Ја сам, мајко, сунце на истоку!«
Бога моле у брду чобани:
»Дај нам, Боже, сунце на истоку.«
Па је средњи мајци долазио
И овако њојзи говорио:
»Ја сам мајко, сјајна мјесечина«

Бога моле путници у путу:
»Дај нам, Боже, сјајне мјесечине,
Да видимо млади путовати.«
Најмлађи је мајци долазио:
»Ја сам, мајко, ђурђевска кишица,
Кад роминькам, свак ми се радује,
Понајвише зелена ливада,
На ливади бијеле овчице.«

10.

ВИЛА СВЕ ЗНА

Сиње море и дубине твоје!
Нико тебе препливат не може,
Веће вила на коњу љељену,
Коњиц вили ти'о проговара:
»А ти вило, побогу сестрице!
Ће су мору највише дубљине?
Ће ли небу највише висине?
Ће ли вило најшире ширине?
На ком пољу највише бојиште?
Ће су вило најбољи јунаци?«
Вила коњу ти'о проговара:
»Коњиц љељен, мој побогу брате!
Насред мора најдубље дубине,
Насред неба највише висине,
Насред поља најшире ширине,
На Косову највише бојиште,
Ерцеговци најбољи јунаци,
Сарајевке најбоље дјевојке.«

11.

ОПЕТ ИСТО, НЕШТО ДРУГОЈАЧИЈЕ

Сиње море и дубине твоје!
Нико тебе препловит не може,
Него вила на коњу љељену.

Кад су били насред мора тиха,
Коњиц љељен вили говораше:
»А ти вило, и побогу мајко!
Ђе су мору најдубље дубине?
Ђе су небу најшире ширине?
Која ли је земља најроднија?
Који ли су најбољи јунаци?
Које ли су најљепше дјевојке?«
Вила коњу ти'о одговара:
»А бора ми, мој коњу љељену!
Под Измиром најдубље дубине,
Насред неба најшире ширине,
Мисир земља понајбоље рађа,
По два пута у години дана,
Ерцеговци најбољи јунаци.
Сарајевке најбоље дјевојке.«

12.

ВИЛА СВЕ МОЖЕ

Злато Јово по бедему шеће,
Под Јовом се бедем проломио.
Па он сломи и ногу и руку,
Нађе му се вила љекарица,
Злато Јови ране лијечити,
Њега ц'јени вила љекарица:
»Шта ћеш дати Јово челебија,
Да ти видам твоје ране грдне?«
»А богами, вило љекарице!
Даће бабо руку из рамена,
Даће мајка дибу некројену,
Даће браћа коња и сокола,
Даће сека танка бошчалука,
Даће љуба бисер са грхоца,
А ја јунак 'иљаду дуката.«
Бабо даде руку из рамена,
Мајка даде дибу некројену,
Браћа даше коња и сокола,
Сека даде танка бошчалука,

Љуба не да бнсер са грхоца,
Разљути се вила љекарица,
Злато Јови ране отровала,
Боловао три бијела дана.
И умрије, жалосна му мајка!

13.

ЧИМ СЕ ГРАД УТВРЂУЈЕ?

Град градио Паша Новљанине,
Што год паша за дан начинио
За ноћ су му виле оборише,
У ноћи му на сан излазиле:
»Не град' града, Паша Новљаниће!
Не гради га ти не арчи блага!
Никад града начинитн нећеш,
Док не одеш у поље латинско
И уфатиш бијело Латинче,
Гледај Пашо, једино у мајке,
Узидај га граду у бедеме,
Тако ћеш ти града сазидати,
А друкчије никад ни дов'јека!«
Кад ујутру ју јутро освануло,
Оде Паша у поље латинско,
И уфати бијело Латинче,
Баш које је једино у мајке,
Узида га граду у бедема,
Тако Паша града начинио.

14.

СЕКУЛА УФАТИО ВИЛУ

Лов ловно бан Секула,
Намјера га намјерила,
На вучије разбојиште,
На вилино игралиште,
Те уфати Секул вилу,

Богом куми б'јела вила:
»Богом, брате, Бан Секула!
Не води ме ујку своме,
Три ћу теби биља казат,
Да си честан у дружини,
Да ти роди љуба сина,
Да ти сабља с'јече главе.«
»А не лудуј, бјела вило!
Док је здрава глава моја,
Родиће ми љуба сина,
Сјећи ће ми сабља главе,
Бићу честан у дружини.«

15.

'ОЋЕ ВИЛЕ СТРИЈЕЉАТ ЈУНАКЕ

Војска рано под Биоград паде,
Рано пала, рано вечерала,
Све поспало кано и поклано,
А не спава војвода Стјепане,
Већ он слуша ће пјевају виле,
Вила вилу с брда дозивала:
»Да летимо друму у сокаке,
Стријељати по избор јунаке.«

16.

ЖЕНИДБА СИНА ВИЛИНА

Вила жени свог сина једина,
Баш Латинком лијепом дјевојком,
Поручује загоркиња вила:
»Сна'о моја, Латинко дјевојко!
Мети дворе, да праха нејмаде,
Ложи ватру да дима нејмаде,
Носи воду, да труња нејмаде,
Јер ја нејмам сина нег' једнога,
Немој лудо изгубити главу.«

Врло мудра Латинка дјевојка!
Поручује загоркињи вили:
»Свекрвице, загоркињо вило!
Пошаљи ми дрво шимширово,
Шимшир дрво дима не имаде,
Пошаљи ми перо пауново,
Мешћу дворе, праха бити неће,
Пошаљи ми од злата маштрафу,
Кад донесем студене водице
У маштрафи труња бити неће.«

17.

ВЛАШЧИЋУ ПАВЛУ ПОБЈЕЖЕ ВИЛА

Лов ловио Асан-ага
Са кметићем Влашчић Павлем,
Асан-ага на дно горе,
Влашчић Павле на вр' горе,
Рти вука ишћераше,
Асан-ага б'јелу вилу,
Па је даје Влашчић Павлу,
Моли му се б'јела вила:
»Пушти мене, Влашчић Павле!
Ти ћеш имат вјерну љубу.«
Њојзи вели Влашчић Павле:
»Ти ћеш мени љуба бити.«
Њему вели б'јела вила:
»Пушти мене Влашчић Павле!
Љуба ће ти дјецу рађат.«
Њојзи вели Влашчић Павле:
»Ти ћеш мени дјецу рађат.«
А да видиш Влашчић Павла,
Он одведе б'јелу вилу,
Из планине своме двору
Па је вјенча за љубовцу,
Ш њоме пород изродио,
И синове ижењио;
Кад најмлађег сина жени,
Моли му се б'јела вила:

»Донеси ми моја крила,
Моја крила и окриље,
Да изиђем час пред дворе,
Да окренем трипут коло,
Коло нам је невесело.«
Превари се Влашчић Павле,
Даде крила и окриље.
Кад се вила добавила
Своји' крила и окриља,
Окренула двапут с колом,
А трећи пут диже крила,
Извија се изнад кола,
За њом виче Влашчић Павле:
»Врат' се, амо, б'јела вило!
Ко ће дјецу об'лазити?
Ко ли мене веселити?«
Њему вели б'јела вила:
»Дјеца ће те веселити,
Ја ћу дјецу об'лазити,
Кад ми дјеца мала дођу
За горицу на водицу.«
Пак одлеће б'јела вила
У планину ђе ј' и била.

18.

РАЗГОВОР ВИЛА

(испод Ја'орине)

Вила вилу са планине звала,
Јасно звала док секу дозвала,
И овако њојзн говорила:
»Јањо секо, кад ћеш у род мајци?«
Јања вила секи одговара:
»Вило секо, док се у род спремим,
У суботу која прва дође,
Кад опремим господске дарове,
Милој мајци шећер гурабију,
Милу бабу златну купу вина,
Милу брату позлаћена крила,
Милој снахи два златна прстена,

Милој секи од злата јабуку.«
Проговара са планине вила:
»Јањо секо, кад ти у род пођеш,
Кад наљезеш испод двора мога,
Уврати се мом бијелом двору.«
»Секо вило, кад ти с' у род сврaтим,
Велик ћу ти зулум учинити,
Тражићу ти што у двору немаш,
Рујна вина од седам година,
И ракије трипут препјецате,
Сата меда прије Ђурђев-дана,
И јањета прије премаљећа.«
Одговара са планине вила:
»Секо Јањо, у двор ми се сврати,
Тога свега у двору имадем.«
Вила вилу драгом вољом звала,
А Јања јој драже одговара:
»Вило секо, 'оћеш са мном поћи?
Ако 'оћеш са мном у род поћи,
Сврaтићу се твом бијелом двору.«
»Секо вило, ако са мном пођеш,
Кад те види моја мила мајка,
У мене ће тебе запросити,
'Оћу ли те мајци поклонити?«
Проговара са планине вила:
»Јањо секо, не дај мене мајци.«
»Секо вило кад ти са мном пођеш,
Кад те види мој милостан бабо,
У мене ће тебе запросити,
'Оћу ли те бабу поклонити?«
Проговара са планине вила:
»Секо Јањо, не дај мене бабу.«
»Секо вило, кад ти са мном пођеш,
Кад те види моја мила сека.
У мене ће тебе запросити,
'Оћу лн те секи поклонити?«
»Секо Јањо, не дај мене секи.«
»Секо вило, кад те мој брат види,
У мене ће тебе запросити,
'Оћу ли те брату поклонити?«
»Секо Јањо, поклони ме брату.«

19.

КАЗАН ЗА ПРЕЉУБОЧИНСТВО

Пошетала Јован-беговица,
По бостану, по својему цв'јећу,
Од цвијета до цвијета сама,
Па долази калоперу цв'јету.
Калоперу тихо проговара:
»Калопере, јалово цвијеће!
Ни' се сијеш, ни' се пресађујеш
Баш ко и ја млада невјестица,
Ни' се љубим, ни' евлада имам;
Ево данас девет годиница,
Како сам ја за бег'–Јову дошла,
Још ја не знам ће бег'–Јово спава,
Ће ли спава, ће л' се распасује,
У дан иде у лов у планину,
А увече с коњма на ливаду."
Она мисли да нико не чује
Ал' то слуша њен мио дјевере,
Мио дјевер Јосо челебија,
Па свом брату ти'о проговара:
»А Бога ти, мој брате Јоване!
Ја ћу ићи с коњ'ма на ливаду,
А ти чувај свог бијела двора.«
То је Јово брата послушао,
Оде Јосо с коњ'ма на ливаду,
Оста Јово у бијелу двору.
Кад је било с вечер' по акшаму,
Разасја се зелена ливада,
Ал' ето ти виле нагоркиње,
Она носи чедо под криоцем,
Па га меће Јоси у ложницу,
Овако је чеду говорила:
»Ево теби, твога мила бабе!«
Кад то зачу Јосо челебија,
Скочио се од земље на ноге,
Па потеже ноже оковане
И пос'јече вилу нагоркињу,
А узима чедо пренејако,

Па га баца небу под облаке,
На голе га ноже дочекује,
Иснјече чедо пренејако,
Па он оде свом бијелом двору,
Па говори својој невјестицн:
»Чујеш мене, моја невјестице!
Посјеко сам твога душманнна.«
Кад то зачу Јово челебија,
Ударн се руком по кољењу:
»Авај мени, до Бога милога!
Погуби ми моју љубовнпцу
И мојега сина пренејачка
Златнн' руку и златна перчина.«

20.

ЖЕНА ЈЕ НАЈПОУЗДАНИЈА СВОЈТА

Злато Јово по бедему шеће,
Бнсер купи у њедра га меће,
Белензуке у танке рукаве,
Па он иде својој милој мајци:
»Вади, мајко, змаја нз њедара!
Љуту гују из танка рукава.«
»Борме нећу, мој рођени сине!
Да би мајка сина не нмала
И да би се ш њиме не заклела.«
Па он оде својој милој секи,
Ће му сека итар везак везе:
»Вади, секо, змаја из њедара!
Љуту гују нз танка рукава.«
»Борме нећу, мој рођени брате!
Да би сека брата не имала
И да би се с тобом не заклела.«
Па он иде својој вјерној љуби:
»Вади, љубо, змаја из њедара!
Љуту гују из танка рукава.«
Кад то виђе вијерница љуба,
Она зави руке у јаглуке,
Па му вади змаја из њедара,
Љуту гују из танка рукава,

Просу јој се бисер по криоцу:
Јест тако мн уродила Дрина*)
И у Дринн свакојака мива.

21.

АКО ЖЕЛИШ ЗЛАТНОРУКА СИНА

Два путника путем путовала.
Два Јакшића од земље Србије,
Међу собом онн говорили:
»Да је мудра млада султанија,
Да покупн свилу по везиљам',
А ибришим по итрнм терзијам',
Да оплете мрежу племениту,
Да уфати рнбу шестокрилу,
Да одреже риби десно крило,
Родила би сина златнорука.«
Она спреми робе н робиње,
Роби купе 'бришнм по терзнјам',
А робиње свилу по везиљам',
Оплетоше мрежу племеннту,
Бацише је у то сиње море,
Уфатнше рибу шестокрилу,
Одрезаше њојзн оба крнла.
Роб однесе десно својој љубн,
Да му роди златнорука сина.
А лијево крило Султанији.
Рађа чедо Султанија млада,
Она роди гују шаровиту.
Док је роди одма' јој утече
На пенцере у зелено поље.
Кад робиња пође чедо раћат.
Она роди сина златнорука.

*) По овоме припјеву види се да нн сама пјевачица не вјерује да је то истина била.

22.

НЕ ПРЕДАЈИ ЗЛУ ДЈЕЦУ

Мајка роди девет дјевојака,
Кад десете бреме поиијела,
Молнла се Богу истиноме:
»Дај ми, Боже, да ја родим сина!«
Било време, па се роди чедо,
Када роди десету дјевојку,
Мајка се је врло окарила,
Срећу своју тешко оплакала,
Ђе породи десету дјевојку.
Њој долазе коне нз махале,
Питају је шта је породила,
Ил је мушко, или женско чедо?
Она ми се врло расрдила:
»Не говор' те, чедо сам родила,
Већ говор'те, врага сам родила!«
Кума неће да јој чедо крсти,
Већ је куму себи дозивала
И овако њојзи говорила:
»'Ајде кума, да крстимо врага!«
Није попа часно дозивала,
Да јој крсти чедо пренејачко,
Већ срднто њему говорила:
»'Ајде попе, да крстимо врага!«
Дођоше јој и крстише чедо,
Лијепо му име нађедоше,
Нађедоше: племенита Мара.
Мара мајци на замјерак расте,
Свако јутро виша освићаше,
Виша Мара од мјесеца дана,
Него друго од по годиинце,
Мара виша од годнне дана,
Него друго од три годнинце;
Врло мајци омилила Мара,
Расте цура како трепетљика
Изнад воде у пољу зеленом.
Када Мара поодрасла мајци,

Спремила је за гору на воду,
Када цура на водицу дође,
Ал' на води троје ђеце бјеше,
Једно вели: »ето наше Маре!«
Друго вели: »уставићемо је«!
Треће вели: »нећемо уставит,
Већ ћемо ми Мару послужити,
Наточит јој студене водице
Спремити је својој мнлој мајци,
Нек јој каже чија је дјевојка.«
Док приступи племенита Мара,
Из руку јој истргнуше суде,
Наточише бистром водом суде,
Наточише пак опет излише,
И тако су трнпут учинили,
Пак је онда мајци опремили:
»'Аіде кући, племенита Маро!
Кажи мајци с ким си говорила,
Она те је нама поклонила
На рођењу пак и на крштењу;
Наша Маро, опет к нама дођи.«
Оде Мара бијеломе двору,
Кад је дошла својој милој мајци,
Питала је остарјела мајка:
»Ће сн била, племенита Маро!
Ће лн сн се досад забавила?«
Проли Мара сузе низ образе:
»Не питај ме, моја мила мајко!
Гледала сам чудо невиђено!
Кад ја дођо' за гору на воду,
Кад иа води троје ђеце црно,
Једио виче: 'ето наше Маре!'
Друго вели: 'уставићемо је!'
Треће вели: 'нећемо уставит,
Већ наточит студене водице,
Спремити је својој мнлој мајци,
Нека каже како јој је било.'
Зграбише ми суде испод руке,
Наточише студене водице,
Наточише, пак, опет излише,
И тако ми трипут учинише,

Пак ме онда кући опремише:
,'Ајде кући, племенита Маро.
Кажи мајци како ти је било.
Па ти, секо, опет к нама дођи,
Нама те је мајка поклонила
На рођењу, пак, и на крштењу.'«
Кад зачула остарјела мајка,
Проли сузе низ бијело лице:
»Јао мени, до Бога милога!
Ће ћу сакрит племениту Мару?«
Све мислила на једно смислила,
Пак начини сандук од олова,
У њ' затвори племениту Мару.
Кад је било вече по вечери,
И кад глу'о доба настануло,
Ведро бјеше, па се наоблачи,
Из облака тиха киша паде,
Излазила остарјела мајка,
Из одаје пред бијеле дворе,
Да погледа ће киша роминька,
Док се сандук у кући потресе,
Сва се кула из темеља њиха,
Из облака нешто проговара:
»Бог т' убио, моја мила мајко!
Јер си мене њима поклонила
На рођењу, пак и на крштењу?
Не помаже сандук од олова.
Када дође сила и дајира.«
Цикну мајка кајно љута гуја,
Пак отвори сандук од олова,
Кад јој нема племените Маре,
Препаде се остарјела бака
И умрије жалосна јој мајка.

23.

ИЗ КАТМЕРА НЕШТО ПРОГОВАРА

Сунце заће за двије планине,
Леже Јово уз двнје влахиње,
Уз дјевојку и уз удовицу.
Ујела га силна удовица,
На зло мјесто под грло бијело,
Та се рана врло на зло дала,
Болова' је три године дана.
Од бола се на катмер наслања,
Из катмера нешто проговара:
»Шта ћеш датн, челебија Јово,
Од болести да те излијечим?«
»Даће мати свилени бошчалук,
Даће сека свилену кошуљу,
Даће драга огру са грхоца.«
И умрије жалосна му мајка.

24.

НА ГРОБУ ЧОЛАКОВИЋ КАНЕ

Закукала црна кукавница,
У горнци према Јасеници,
То не била црна кукавица,
Већ пуница Чолаковић Кане:
»О мој зете Чолаковнћ Кано!
Је ли теби црна земља тешка?
Јесу ли ти плахе суруџије?
Је л' ти тврда камен узглавница?
Јесу ли ти опаиули брци?
Је л' тн црни перчнн опузнуо?«
Проговара нешто из гробнице:
»О пуннце, Бешир-беговице!
Није менн црна земља тешка,
Нису мени плахе суруџње,
Није мени тврда узглавница,
Нијесу мн брци опанули,

Није мени перчин опузнуо,
Већ ми кажи тако не кукала:
Је ли мати разговорила се
»А са зетом Кудром 'Асан-агом?«

II

ПОБОЖНЕ ПЈЕСМЕ

25.

БЛАЖЕНА МАРИЈА И СВ. ИЛИЈА

Наранча је покрај раја расла,
На цехенем наслонила гране,
Ђено горе четнри дилбера,
А покрај њих невјестица млада,
Туд пролази блажена Марња,
Њу ми пита светитељ Илија:
»Чујеш, госпо, блажена Маријо!
Штоно горе четнри дилбера?
Коме горе ноге до кољена,
Какав ли је гријех учинио?«
Говорила блажена Марија:
»Он је туђе земље отимао,
И ногама криво дњелио*),
А знадеш ли? светитељ Илија!
Коме горе руке до рамена,
Голем ти је гријех учинио.
Зама'нуо на свог родитеља.
Заман'уо а не ударно.
Гореће му до страшнога суда.
Коме горе очи до обрва,
Они гледа жена код мужева.
Коме горе уста до образа,
Обљубио злато невјенчато,

*) У Босни кад земљу дијеле ногама је мјере.

Обљубио, па је оставио.
Штоно гори невјестица млада,
Имала је троје пасторчади.
Једно вели: 'дај ми љеба мајко!'
Она њему црне земље даје:
'Једʼ то, сине, земља те изјела'.
Друго вели: 'дај ми воде мајко!'
Она њему чемерику мути:
'Пиј то, сине, чемер те попила!'
Треће вели: 'сређ' ми кошу, мајко!'
Она њему кошуљу резала.
О студени камен одмјерила:
'Кад се ови камен помакнуо,
Онда моје троје пасторчади.'
На мукамʼ их младе уморила.
Све троје се дјеце посветило.
А она ће горјет у ђе'нему,
Како сада тако довијека.«

26.

ТРИПУТ ЈЕ ЧИТАЈ

У светој гори, света црква,
Миром ограђена,
Тамјаном окађена.
У светој цркви, свети Илија
И свети Пантелија.
Службу појаху,
Дјеву Марију дозиваху:
»Илʼ ти сниш, или спиш,
Или Христа Бога
На рукама држиш?«
»Нит ја сним, нит ја спим
Већ Христа Бога
На рукама држим.«
Јуде допадоше,
Христа јој отеше,
На крст га распеше,
Под нокте му чавле заковаше,
Куд чавле заковаше,
Туд крвца капаше,
Куд крвца капаше,

Туд цв'јеће ницаше.
Анђели летаху,
Цв'јеће бераху,
У кйте везаху,
У в'јенце свњаху.
Пред самога Господа Бога донесе,
Господ Бог рекне: »ко ову моју молитву
трипут ујутру и увече очита ја
ћу му бити на помоћи и све ће његове
гријехе опростити.«

27.

МОЛИТВА ПРЕД СПАВАЊЕ

Лег'о спати, Бога звати,
И пречисту Бо кју мати,
Бог се јави на небеси
Са ангели и чудеси,
Небеса се отворише,
Ангели се поклонише,
Крст на небу, крст на земљи
И са мном је у постељи.
Крст ме чува до поноћи,
Ангел божи од поноћи,
Мати божја до свијета,
А сами Бог довијека.

28.

ОПЕТ ИСТО, АЛИ ДРУГОЈАЧИЈЕ

Пођо' спати, Бога звати,
Бог се јави на небеси,
Небеса се отворнше,
Анђели се поклонише,
Некршћенн утекоше,
А кршћени остадоше,
Крсти, Боже, мјесто моје,
Ће ја сним, ће ја спим,
Да какав санак не усним;

Крст ме чува до поноћи,
А анђели од поноћи,
Богомати одвијека
Сами Бог довијека.

29.

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО

Сан уснила пречиста Госпоја,
Ђе се ведро небо проломило,
Проломило, па се саставило;
Ђе се гора њојзи поклонила,
Високо јој срце устануло,
До ведрога неба је упрло,
А вас свијет срцем покривала,
Ђе је стала Јордан вода 'ладна.
Так'и Госпа чудан сан уснила,
Пак дозива чобан' Симеуна,
Чудан сан му редом казивала:
»Симеуне, моја вјерна слуго!
Је ли, да сам чудан сан уснила?
Мореш ли се санку осјетити,
Мореш знати чему санак слути?«
А вели јој чобан Симеуне:
»Госпојице, пречиста Марије!
Што си ноћас чудан сан уснила,
Да т' је срце у небо упрло,
То те Господ духом зада'нуо,
Ти ћеш родит Христа преблагога;
Што се ведро небо проломило,
Проломило, па се саставило,
Прси ће се твоје раступити,
И опет ће здраве останути,
На прси ћеш Христа породити
И опет ћеш остати ђевојка,
Како што си и отприје била;
Што се гора теби поклонила,
Клањаће се са истока сунце,
Звијезде ће на небу стајати,
Задрктаће горе и планине,
Зелене ће јеле повијати,

Небо ће се и земља клањати
Твом младенцу кад се стане рађат;
Што си срцем свијет покривала,
Твоје чедо Бог је свемогући,
Родиће се у лицу човјека,
Свијету ће закон утврдити,
Избавит га од јада безданог;
Што је стала Јордан вода 'ладна,
Чедо ће се у Јордану крстит,
Да би људи у светом крштењу
Гријеха се старог опростили
Да не пуне душам' јад несити
Ђено ј' тама усред б'јела дана,
Ће с' од в'јека грјешне душе муче,
Већ да иде у царство небесно.
Ђено гријѐ од вијека сунце
Усред ноћи како усред дана,
Ће се душе праведне веселе,
Ко јагањци по росној ливади.«
Ведро бјеше, ал' се наоблачи,
Задркташе горе и планине,
Зеленѐ се повијају јеле,
Врховима о тле ударају,
Поклони се иза горе сунце,
А звијезде на небу стадоше,
Док се Госпи њедра раступише,
Она роди Христа преблагога,
Зове себи чобан Симеуна:
»Побратиме, чобан Симеуне!
Ти иатакни наруквицу златну,
И ти скини са себе 'аљину,
Прими чедо на бијеле руке.«
Док допаде чобан̀ Симеуне,
Он раскрили обадвије руке,
Из њедара чедо прифатио,
Како њега на руке примио,
Свјетлост се просу из небеса,
Разигра се на истоку сунце,
Око њега играју се зв'језде;
См̀рише се горе и планине,
Исправи се сва гора зелена,

И у гори увенута трава,
Расцвјета се по травици цвј'ећe,
Ударише многи мирисови,
Окади се гора и планина,
У горици 'тице запјеваше,
Све то фали Бога великога.
Док се јави ангел из небеса:
»Мати Божја пречиста Маријо!
Родила си Христа преблагога,
Спаситеља рода човјечијег,
Подај Христа чобан Симеуну
И Јована ш њим пош'љи чобана,
Нек га носе Јордан води ладној,
Ангел ће им на Јордан изићи,
Да он крсти Христа преблагога,
Рад' спасења рода човјечијег.«
А кад чула пречиста Госпоја,
Она чедо Симеуну даје,
И ш њим посла Јована чобана,
Те одоше Јордан води 'ладној,
Кад дођоше до воде Јордана,
Ал' удара брдо у планину,
Врхов'ма се преко воде љубе,
Не отпада камен од камена,
Нит се земља у Јордан просипа,
Нит се гране с горе одламају;
Стаде Јордан ко ти'о језеро
Не жуберка о велике ст'јене,
Нит отиче, нит се куд помиче,
Док се ангел из небеса јави:
»О, Јоване, ти крштенн куме!
Узми Христа на бијеле руке,
Па загази у воду Јордана,
Да крстимо Христа преблагога,
То је воља Христа, нашег Бога,
И његова оца небескога.«
Јован узе Христа преблагога,
Унесе га у воду студену,
Стаде ш њнме на среди Јордана,
Ангел га је крилом прекрстио,
Онда му се сам Христос јавио;

»Крсти мене, Крстнтељ Јоване!
Ти ћеш мене, па ћу и ја тебе
То је воља оца небеснога,
Да затвори паклу црна врата.«
Крстио га Крститељ Јоване,
А с небеса ангел знаменово,
Па изиђе из воде Јордана,
Док потече Јордан вода света,
Смирише се брда и планине.
Па одоше опет до оваца,
Сусрете их пречиста Госпоја,
Она Христа узе од Јована,
Симеуну онда говорила:
»Богопримац, чобан Симеуне!
Сад сазови остале чобане,
Па ви добру ватру наложите,
Навалите велика дрвета,
(То им реци да су им бадњаци)
Закољите великога брава,
Нек весеље учине чобани,
Јер су сада свог Бога виђели,
Што ће нама закон утврдити
Из безданог ада избавити
И Пилату нас предати неће.«
Чобани се на ноге скочише,
Прифатише велике сјекире,
Увезаше велике волове,
У велику одоше планину,
Одсјекоше велика дрвета,
Три дрвета од 'растова дуба,
За велике свезаше волове,
Довукоше овцам' и торини,
Па велику ватру наложише,
Три дрвета на ватру метнуше,
Испекоше дебелога брава,
Ту једоше и веселише се,
Прославише рођење Христово,
Као што га и ми дан-данаске,
Прослављамо с браћом 'ришћанима.

30.

КРШТЕЊЕ ХРИСТОВО

J.

Боже мили, на свему ти фала!
Кад ступнше Бож'и Апостоли,
И пред њима пречиста Госпожа
На Јордана на воду студену,
Пак се слава по свијету јави,
На пресвето Богојављеније,
Кад ступише у воду Јордана,
Страшно ти је славу погледати
Кад стадоше Христа кршћавати,
Заиграше велике планине,
Задрмаше брда и долине,
Поклони се и гора и трава,
Све овршци у земљу удрише,
Задрма се море наоколо
Око свега по крају свијета
Од страхоте Бога истинога,
Од прекрасне славе и љепоте;
А заигра на истоку сунце,
На истоку сунце и Даница
И остале по реду звнјезде.
Све по небу трнпут заиграше;
Небеса се јавно раступише,
Кад се јави Христос Бог истинн,
А заигра Јордан вода 'ладна,
Далгу баци на зелену траву,
Све по земљи запаљује траву.
Препаде се Крститель Јоване,
Бијеле му задркташе руке,
На Јордану на води студеној;
Док завика пречиста Госпожа;
»О мој куме, Крститель Јоване!
Држи моје чедо пренејако,
Мога сина Христа преблагога,
А немој се препадати куме:
Што играју велике планине,

То виђоше Бога истинога,
Од радости саме заиграше;
Што с' дрмају брда и долине,
То виђоше Бога истинога,
На Јордану на води студеној,
Пак и оне саме заиграше;
Што с' поклонн и гора и трава,
То угледа Христа преблагога,
Пак се саме Богу поклонише;
Што заигра на истоку сунце,
На истоку сунце и Даница,
И остале по реду звијезде,
То виђоше Христа преблагога,
Господара и неба и земље,
Пак велику радост учинише,
И по реду небом заиграше,
Што заигра Јордан вода 'ладна.
Та је чесну радост задобила,
Ђе је у њу Христос наступио,
Пак и вода игра од радости;
Што по земљи запаљује траву,
То се тура на земљу знамење,
Ђе се јутрос свашто закрстило;
Ти се не бој, мој милостан куме,
О мој куме Крститељ Јоване!
Твоја слава бити ће код тебе;
Што с' небеса сама раступише,
То виђеше Христа истинога
На Јордану на води студеној,
Пак велику радост учинише,
Кад се Христос на Јордану јави.«
Кад то зачу Крститељ Јоване,
Поклон чнни пречистој Госпожи;
»Кума моја, пречиста Госпожо!
Нијесам се себи препануо,
Већ твом сину Христу преблагоме,
Што с' од воде запаљује трава,
Да ти чедо не опржи свето.«
Проговара пречиста Госпожа;
»О мој куме, Крститељ Јоване!
То се ватром не опали трава,

Већ се тура на земљу знамење
Ће са собом на све крст удари:
Чест, благослов на небо изиће.«

31.

НИЈЕ ЛАКО У РАЈ

Синоћ нам се мушко чедо нађе,
А јутрос се преставило лудо,
Оно иде рају бијеломе,
Па дозива Крститељ Јована:
»Крститељу, отвори ми врата?«
Говорио Крститељ Јоване:
»'Ајд' отален, лудо и нејако!
Ти нијеси још раја достојно,
Већ ти 'ајде у гору зелену,
Те набери јабланова цв'јета,
Да накитим ја од раја врата.«
Оде д'јете у гору зелену
И донесе јабланова цв'јета,
Говорио Крститељ Јоване:
»Ти ннјеси још раја достојно,
Већ ти узми од злата маштрафу,
Те ти 'ајде за гору на воду,
Па донеси воде иза горе,
Да напојим ја у рају душе.«
Оде д'јете у гору зелену
И донесе воде иза горе,
Говорио Крститељ Јоване:
»Тн нијеси још раја достојно,
Већ на теби од злата аршине,
Па ти' ајде у поље широко,
Те нзмјери земље на четверо,
Доиеси ми земље са сриједе.«
Оде д'јете у поље широко.
Оно мјери поље на четверо,
Дјетету се бјеше задр'јемало,
На десну се руку наслонило,
То гледао светитељ Илија,

Па се моли Богу истиноме,
Да он сиђе у поље широко,
Молно се н умолио се,
Па он сиђе у поље широко,
Измјерио поље на четверо,
На дјетету силле ударио:
»Устан' горе, лудо и нејако!
Па ти 'ајде рају бијеломе.«
Оде д'јете рају бијеломе,
Па позива Крститель Јована:
»Крститељу, отвори мн врата«?
»Сад си чедо тн раја достојно,
Уживај га одсад довијека«.

III

БОЖИЋНЕ ПЈЕСМЕ

1.

32.

ПРЕД БОЖИЋ

Гором пјева вила и ђевојка:
»Кад ће, секо, нама Божић доћи?«
»Кад иам дође, дођи двору моме,
Јунаци ће 'ладно пити вино,
А ђевојке колом окретати,
Ја ћу бити колу коловођа,
А ти ћеш ми бити другарица,
Да ми, секо, колом окренемо
И у колу пјесме одијевамо,
Да у колу момке припјевамо;
У мене су два брата бећара,
А ти ћеш ми бити сиаха млада.«

33.

НА БАДЊИ ДАН

Божић вниче, чобаие дозива,
И свије их код себе сазива,
Српски славно њима говораше:
»Добро јутро! Бадњи данак дође,
Нека сваки опремат се пође,
Једни б'јеле овце отворите,
Заоблице други опремајте,
Весељаке трећи добављајте,
А четврти рујна винца дајте,
Сјутра нам је радост и весеље,

Сви ће Срби чннити весеље,
Да пјевамо и пијемо пиво,
Да пијемо, да се веселнмо.«

34.

УОЧИ БОЖИЋА

J.

Жарко сунце Даницу дозива:
»О Данице, моја сестреннце!
Ја те зовем и молнм братински,
Сутра нам је Хрнстово рођење,
Кад са зором на исток изиђеш,
Причекај ме на истоку, секо,
Ваља сутра играт на весељу.«
Сека брата послушала свога
И Даница причекала сунце,
Десила се с братом на весељу,
Кад виђеше Хрнстово рођење,
Од радости трипут заиграше,
Све по реду на нстоку сунце
И са њнме Данница сестрица
И остале по небу звијезде,
Редом пјева Даница и сунце,
Гледајући Даницу и сунце:
Слава Богу и Богородици!
Чудно ти се украси веселье,
А на здравље роду Христјанскоме,
Да га славе довијека славно.

35.

ОПЕТ УОЧИ БОЖИЋА

Божић сједн у травицн,
У црвеној кабаиици,
Божић вниче нза воде:
»Преиес'те ме преко воде,
Не шаљ'те ми старе бабе,
Стáре бабе темрљаве,

Превалиће ме;
Не шаљ'те ми дјевојака,
Дјевојке су ђаволасте,
Бациће ме;
Не шаљ'те ми невјестице,
Невјестице везиљице,
Убошће ме;
Већ ми шаљ'те домаћина,
Да ме превезе,
Домаћин ће славити ме,
Довијека свог.«

36.

ИСТО, АЛИ ДРУГОЈАЧИЈЕ

Божић зове да га преведу;
»Не зов'те ми старе бабе,
Да ме преведу,
Старе бабе гаталице,
Утопиће ме,
Нит мн зов'те дјевојчице,
Да ме преведу,
Дјевојчице ђаволасте,
Утопиће ме,
Већ ми зов'те малу дјецу,
Да ме преведу,
Мала дјеца веселе се
Мени највише.«

37.

ИЗЈУТРА НА БОЖИЋ

J.

Запјевала на планини вила,
Јасно пјева јасно попијева.
Пјесну пјева, пјесном секи каже:
»Секо Косо, ђе си јутрос била?
Ђе си била, јеси ли виђела,

Кад заигра на истоку сунце,
Од велнке славе н весеља,
Од радостн Христова рођења?«
Вила вили јасно проговара:
»Секо Јањо, на дому сам била,
И јуче сам весеље виђела,
Секо Јањо, јеси л' тн внђела,
Како Срби точе 'ладно вино?
Како кољу, заоблице овце?
А ђевојке б'јеле мету дворе?
А јутрос је још веће весеље,
Данаске је Христово рођење,
Домаћину сваком крсно име,
Славнће га вас народ 'ришћаиски
Секо Јањо, довијека свога.«

38.

У Божића три ките цвијећа,
До три ките три златна барјака,
Једна кита са зором излази,
Златан барјак Даница звијезда,
Кад са зором на исток нзиђе,
И покаже на истоку лнце,
Звијезде јој играју пред лицем;
Други цвијет н барјак позлаћеи,
Златан барјак жарковито сунце,
Кад огрнје и барјак развије,
Златан барјак по свему свијету,
Жарко сунце, свак ти се радује,
И с твојијем лицем обрадује;
Трећи барјак сјајна мјесечина,
Када сутоњ на земљицу дође,
Сунце зађе, а мјесец изађе,
Те обасја друме н сокаке,
Нек се ноћи види путовати,
Када Срби на снјело пођу,
На весеље Христова рождества.
Кад ујутру жарко гране сунце,
Жарко сунце својој секн каже:
»О Данице, премила сестрнце!
Љепо ти је нама погледати,

Како Србн 'ладно пију вино,
Како пију и како пјевају,
На весељу Христова рођења,
Увијек се, браћо, веселили
И здравицом 'ладно вино пили.«

39.

НА БОЖИЋ

У Божића три секе имаду:
Једна сека што м' по двору шеће,
Двором шеће и дворове мете,
Друга сека што му винце точи,
Винце точи и винце му служи.
Трећа сека што му овце чува,
Овце чува и овце му јањи;
Што је сека, што му двором шеће,
Двором шеће, двором попијева:
»Моји двори од срме сковани!
Ју гроске сте златом позлаћени;
Мајка синка дочека на руке,
Сину жарко по свијету сунце,
Свему роду радост и весеље.«
Што је сека што му винце точи,
Винце точи а винцу говори:
»Рујно винце, насмијано лице
С тобом ће се славнти здравице,
Јутрос ми је мог брата рођење,
Свему роду радост н весеље.«
Што је сека што му овце чува,
Чува овце, а гледа у сунце:
»Жарко сунце, огри' моје дворе,
И бијеле нспод двора овце.
Нек се моје запландују овце,
Док ја одем мом бијелом двору
И поведем овцу јаловицу,
Јутрос ми је мог брата рођење,
Свему роду слава довијека
И народу радост и весеље.«

IV

ПЈЕСМЕ

ПРИ УСПАВЉИВАЊУ ДЈЕЦЕ

40.

Нини, сине, вуче и бауче!
Вучица те у гори родила,
Овчица ти пупак одрезала,
Б'јела т' вила у свилу повила,
А челица медом задојила,
Мнла мајка ђулсом умивала
И руменом ружом утирала.

41.

Вози бака троја кола санка,
Купује их злато Милке мајка:
»Пошто бако троја кола санка?«
»Троја кола четири дуката.«
Купи мајка троја кола санка,
Те нх Милки под главицу меће.

42.

Мајка њнха свог нејака сина:
»Нини, сине, с крстом и анђелом,
А и с оном блаженом Маријом,
Којано је Христа ублажила,
А и теби на помоћи била.«

43.

Мајка њиха јединицу шћерцу:
»Нини, шћери, у шишакли беши!
Сан т' под главу, уроци на страну,
Уроке ти вода однијела,
Мимо твоју бешу пронијела,
Добар санак срећа донијела
И у твоју бешу унијела«.

44.

Мајка сина у жељу родила,
У велику зевку одранила,
Колико је сина његовала,
По трипут га на дан повијала
Из памука у бијелу свилу,
А из свиле све у суво злато,
Ђулсиом га водом умивала
И руменом ружом утирала,
Нек је лице б'јело и румено.

45.

Нини, Јово, у варакли беши!
Твоја беша на мору кована,
Ковале је до три куjунџије,
Један кује, други позлаћује,
Трећи кује од злата јабуке;
У Травнику травом наложена,
У Стамболу чохом покривена,
У Сарај'во на пешкеш спремљена,
Да се љуља челебија Јово.

46.

Нини, сине, вуче и бауче!
Вучица те у гори родила,
С вучадима, сине, одранила,
Б'јела вила на бабине дошла,
Моме Јови кошуљу дон'јела,

Ластавица на бабине била,
Мога Јову млеком подојила,
И 'челица медом задојила.
Па га посла својој милој мајци,
»Ето, мајко, Јово одрастао.«

47.

Нини, Ристо, нини душо!
'Ајде, Ристо, да спавамо,
'Ајде, Ристо, 'ајде душо!
Санак иде уз улицу,
Води Ристу за ручицу,
'Ајде, Ристо, да играмо,
Да ми санак надиграмо,
Раиу зору дочекамо,
Иза зоре жарко сунце,
Да нам сунце дворе гријe,
И у двору млада Ристу,
И Ристову милу мајку,
Како мајка сина њиха,
Свога Ристу разговара,
Санак Ристу преварио,
Прије Ристу, нег' му мајку,
Када зора земљу блуди,
Жарко сунце сваком суди,
Оида Ристу мајка буди
И у б'јело лице љуби:
»Устај, Ристо, устај душо!
Бабо ти је соко био,
Увијек би уранио,
Рану зору преварио,
Жарко сунце срећно срео,
Сунце му се радовало
И сваког му добра дало
И у добру млада Ристу,
Нек му рано цв'јетак листа,
Нек му цв'јетак добро сјаје,
Нек се кита цв'јетом кити,
Нек се мајка ш' њом закити,
Па ће бабо сретан би ги,

Кад му Ристо стане пити
Са јунаким' 'ладно винце,
Веселиће роду срце.«

48.

Санак иде уз улицу,
Води Јова за ручицу:
'Ајде, Јово, 'ајде душо,
'Ајде, Јово, да спавамо,
'Оће твоја мајка спати
И на крило тебе звати,
Јера ваља мало спати,
Твојој мајци уранити
И пенџере отворнти,
Своје драго пробудити,
Сина Јова мнловати.«
Јова санак преварио
Те до зоре боравио.

V

ПЈЕСМЕ ЖЕТЕЛАЧКЕ

49.

ВИЛА И ДЈЕВОЈКА

Жетву жела вила и дјевојка,
Вила меће златно руковеће,
А дјевојка танко и лијепо,
Сама жање, сама снопље веже,
Сама пјева, сама отп'јева,
Јавља јој се момче иза горе:
»Најми мене, лијепа дјевојко!
Да ти жањем, да ти снопље вежем,
Да ми пјеваш, да ти отпијевам,
Нећу ти се прескупо најмити:
За три гроша и три пољубљаја.«

50.

ЈА ТЕ ЖЕЛА, А ЈА ТЕ НЕ ЈЕЛА

Јечам жела за гором дјевојка,
Сама жање, сама снопље веже,
Сама пјева, сама отпијева:
»Јечам жито, у Бога љепото!
Ја те жела, а ја те не јела,
Већ сватовски коњи позобали.«
Доходи јој момче најамниче:
»Најми мене, лијепа дјевојко!
Кад ти жањеш, да ја снопље вежем,
Кад ти пјеваш, да ти отпијевам.«
»Пошто најам, момче најамниче?«

»Није скупо, лијепа дјевојко!
За тридесет и трн пољубљења.«
Кад је био једном пољубио,
Пола јој је најма поклонио,
Кад је био другом пољубио,
И сав јој је најам поклонио,
Кад је био трећом пољубио,
И сам јој је себе поклонио.

51.

Жетву жела за гором ђевојка,
Жетву жела, жетви говорила:
»Јечам жито, од Бога љепото!
Ми те желе, а ми те не јеле,
Већ сватовски коњи позобали
И рујно нам винце источили,
Годину нас у баба просили,
Давно би ме младу испросили
Ал' сам млада под заклетвом стала,
Да се цура удавати нећу,
Док је мени у селу јарана
За другога већ јарана мога,
Ево има годиница дана,
Све ми даје по киту јаблана
И по киту румене ружице
И по двијеките милоду'а,
Милоду'а да се милујемо,
А ја њему златан јаглук везен
И мараму златом накићену
И свилену бурунцук кошуљу,
Да заједно санак боравимо.
Ја сам скоро у јарана била,
У бостану виноград садила,
У ђул-башчи смиље плијевила,
У пенцеру лимун оставила,
Под пенцером бе'ар откинула.«
Драги сједи на демир-пенцеру,
И драго се са пенцера јавља:
»Моја драга, мене боли глава!«
Драга вели: »Дођи ћу ти сама.«

52.

УЖЕЛА ЈЕ СКУТЕ И РУКАВЕ

Жетву жела племенита Мара,
Ужела је скуте и рукаве,
Па их носи коњ'ма у подруме:
»Ето вама мога брата коњи!
Сутра ћете далеко путоват,
Моме брату довести ђевојку,
Проћи ћете три зелене горе,
Три јелове а три шимширове,
И ту ћете једно чудо виђет,
Ђе шћер с мајком танко руво слаже,
Сваком свату златна бошчалука,
Милом куму туњу од сто листа,
Од сто листа и од сто цв'јетова.«

53.

Мобу купи беже Јован-беже
У Будиму под бијелом кулом,
Ниже куле у пољу широку,
Да му жању бијелу 'шеницу,
Све сабира момке и дјевојке,
Мобу гледа са истока сунце,
Пак дозива Даницу звијезду:
»О Данице, драга секо моја!
Да гледамо бега Јован-бега,
Има ли што љепше погледати.
Ко дјевојке како жетву жању,
За њим' вежу момци нежењени,
За њим' шеће беже Јован-беже,
Те погледа мобу накићену,
Могу гледа, а моби говори:
'Моја мобо, не просипај класе,
Далеко је до Ђурђева дана,
Камо л' није до новога љета'.«

54.

СВЕКРВА ПАЊКА НЕВЈЕСТУ

»Јоване, сине рођени!
Тьоја ме Мара не слуша...
Ни мога сјета не прима.«
Јован-бег Мари говори:
»Марија, љубо вијерна!
Што моје мајке не слушаш
И њена сјета не примаш?
Ти узми српа сребрна,
Па 'ајде доље у поље,
Те жањи жито 'шеницу.«
Марија Јову послуша
И узе српа сребрна,
Те оде доље у поље,
Па жање жито 'шеницу,
По житу ружа цватила,
Брала је Мара невјеста:
Једну је киту набрала,
Пољуби, метну у њедра:
»Ова ми кита ружице,
Свекрви гујн шареној,
Нека ме Јови на пањче,
Нека ме Јово не кара.«
Другу је киту набрала,
Пољуби, метну у њедра:
»Ова ми кита ружице,
Јовану мом господину,
Нека ме Јово не бије.«
Јован-бег Мари говори:
»Марија, љубо вијерна!
Што моје мајке не слушаш
И њена сјета не примаш?«
Марија Јовн говори:
»Јоване, мој господине!
Твоја је мајка срдита,
Њој се угодит' не може.«
Јован-бег ноже потеже,
Те удри Мару у срце,

Марија Јови говори:
»Јоване, мој господине!
Не вади ножа из срца,
Док одем двору бијелу,
Сјетујем дјецу сироте.«
Јован-бег Мару послуша,
Не вади ножа из срца,
Док оде двору бијелом,
Сјетује дјецу сироте:
»Синови, моје сироте!
Кад тућу мајку счекате,
Помало љеба ишћите,
Стојећи јој се одзив'те.«
Марија Јови говори:
»Јоване, мој господине!
Повади ноже из срца.«
Јован-бег ноже повади,
Умрије Мара од рана,
За њоме Јово од јада,
Осташе дјеца сирота,
Немају оца ни мајке.

VI
ИГРАЧКЕ ПЈЕСМЕ

ОВЕ СЕ ПЈЕСМЕ ОБИЧНО У КОЛУ ПЈЕВАЈУ

55.

Царица је игру заметнула,
У суботу уочи нећеље,
Са Кумријом својом робињицом,
Гледао их царе господаре,
Па говори кумрији робињи:
»О Кумрице, моја робињице!
Ако теби Бог и срећа даде,
Те надиграш царицу госпоју,
Ја ћу теби ропства опростити,
Б'јеле ћу ти начинити дворе,
Вјенчаћу те за Мухур везира.«
Кумријици Бог и срећа даде,
Те надигра царицу госпоју,
Цар што рече њојзи не порече,
Кумријицу ропства опростио,
Б'јеле јој дворе начинио,
Вјенчао је за Мухур везира.
Мало вр'јеме затим постајало,
Мало вр'јеме нећељица дана,
Док дођоше од цара фермани.
Мухур везир, да иде на војску,
Разболе се та везировица.
Облази је царе господаре.
Доноси јој свакије понуда:
Шећер с мора, смокве из Мостара

И ашламе у меду куване,
Ђузлемета на бурму савита,
Цар бонику ти'о говораше:
»Устаи' аста, те осладн уста!«
На то бона ни гледати неће:
»Што ће мени шећерлн понуде,
Поклони ми мог Мухур везира?«
Док дођоше од цара фермани,
Мухур везир да иде на војску.

56.

Опрема се коло на рудине,
Мајка не да бећару Јовану,
Молио се бећаре Јоване,
Да он оде колу и дјевојкам',
Моли јој се, и умоли јој се,
Оде Јован колу на рудине.
Кад он дође колу и дјевојкам',
Коловође коло заставише,
Стаде коло гледат на Јована,
Прогоћара бећаре Јоване:
»Играј коло, ти не гледај на ме,
Ја ие гледам бисер ни дукате,
Нит ја гледам очи ни обрве,
Већ лијепа соја и одраста,
Што ћу племе у дворе довести,
Чим ће ми се мајка поносити.«

57.

Полећели соколови планином,
У облак се завијали гајтаном,
Излазио Дужде бане пред дворе
И повео све иевјесте у игру, у игру:
Која с' боље од њих наигра,
Она буде цару везиља.

Полећели соколови планнном.
У облак се завијали гајтаном,
Излазио Дужде бане пред дворе
И повео све дјевојке у игру, у игру:
Која с'боље од њих нангра,
Она буде цару везиља.

58.

J.

Језеро је све зелено,
А около саплетено,
У сриједи позлаћено,
По позлати коло игра,
Изнад кола магла пала,
По магли се соко вија,
Мамиле га удовице
На шарене ногавице,
Што га оне више маме,
Све се соко више диже;
Мамиле га невјестице,
На свилене марамице,
Што га оне више маме,
Све се соко више диже;
Мамили га млади момци,
Мамили га иа ножеве,
Што га они више маме,
Све се соко више диже;
Мамиле га дјевојчице,
На румене јагодице,
Што га оне више маме,
Све се соко ниже даје,
Паде њима у крноце,
Да им љубн б'јело лице.

59.

J.

О језеро, све зелено!
Наоколо поковано,
На сриједн позлаћено,
На позлатн коло игра,
Игра коло невјестачко,
Изнад кола магла пала,
Изиад магле соко лети,
Невјесте га себи маме,
Што га оне више маме,
Све се соко више даје,
Више небу под облаке.

О, језеро, све зелено!
Наоколо поковано,
На сриједи позлаћено,
На позлати коло игра
И у колу млади момци,
Изнад кола магла пала,
Изнад магле соко лети,
Све сокола себи маме,
Што га они више маме,
Све се соко више даје,
Више небу под облаке.

О, језеро, све зелено!
Наоколо поковано,
На сриједи позлаћено,
На позлати коло игра,
Игра коло ђевојака,
Изиад кола магла пала,
Изнад магле соко лети,
Ђевојке га себи маме,
Што га оне више маме,
Све се соко ниже даје,
Ниже доле ђевојкама,
Ђевојке су б'јело платно.

60.

Вијао се сив соколе у висине
Небу под облаке,
Мамило га ожењеио,
Што га оно већма мами,
Све се соко више даје
Небу под облаке.
Мамиле га невјестице.
Што га оне већма маме,
Све се соко више даје
Небу под облаке.
Мамила га млада момчад,
Што га они већма маме,
Све се соко више даје
Небу под облаке.
Мамиле га дјевојчице
На бијело своје лице,
Што га оне већма маме,
Све се соко ниже даје,
Пада њима у крионе,
Да им љуби б'јело лице.

61.

О, језеро све зелено,
Наоколо ограђено,
На сриједи позлаћено,
На сриједи коло игра
Дјевојака и момака,
У то коло Србии дође,
Србин дође, српски рече:
»Божја помоћ, дивио коло
Дјевојака и момака!
Цар је мене оправио,
Да ја коло десеткујем.
Све на момка по дјевојку.
Уз дјевојку по јабуку.
Уз јабуку по мараму.«

62.

Играло се момче и дјевојче,
Стидље момче нег' дјевојче,
У стиду јој ријеч рече:
»Дај дјевојко црно око!«
А дјевојка милостива,
И на срцу жалостива,
Даде момку оба ока.

63.

Мор порасла јелика,
Покрај друма велика,
То ие била јелика,
Већ ђевојка велика.
С момчетом се надмеће.
Три године с бенима.
И четири с очима,
Момче цуру потворн:
»Стала си мн на ногу.«
»А нијесам, драгане,
Већ иа чизму црвену,
Ситан бисер просула,
Дођ' помоћи купити
И у киту китити,
Ићи ћемо у поље,
Фатаћемо с' у коло.
Немој стати код мене.
Већ код другог до мене,
Сад су људи ђаволи,
О свачему говоре,
О љубљењу највише,
Како смо се љубили,
А нијесмо драгане,
Него синоћ и јутрос
И 'оћемо довече.«

64.

Ко ј' за коло, 'од' у коло,
А ко није, нек не иде,
Ко ј' за мене, стан' код мене,
За кога су млади момци,
Млади момци и ђевојке?
За мене је драго моје,
Оно штоно премалено,
Одн менн, стан' до мене,
Да мн колом окренемо
И да росом оманемо.
Коловођо, шећо моја!
'Итро ходи, коло води:
»Ни' ћу ходит' ни' ћу водит,
Друге су ме потвориле,
Да сам војна главњом била,
А тако га не жељела,
Нијесам га ни удрила,
Већ ја вељу: »ватру ложи!«
Стаде ложит па не умје,
А ја главњом па по глави:
Овако се ватра ложи!«
Коловођо, шећо моја!
'Итро ходи, коло води:
»Ни ћу ходит, ни ћу водит,
Друге су ме потвориле,
Да сам војна метлом била,
А тако га не жељела,
Нијесам га ни удрила,
Већ ја вељу: »дворе мети!«
А он стаде дворе мести,
Стаде мести, пак не умје,
А ја метлом па по глави:
Овако се двори мету.
Војно сједе, мест' не смједе,
Већ низ лице сузе лије,
А од своје мајке крије.«

65.

'Оди бриго, да пјевамо,
Да видимо моремо ли,
А ја могу фала Богу,
Ал' у коло сад не могу,
Нема мога с ким бих могла,
»Ја ће ти је, не било га?
У планиии код оваца,
Овце чува сам с' обува
Овце јањи, драгу жали
И за драго Бога моли,
Свилу преде, гајтан плете,
С гајтаном се разговара:
»Ој, гајтане, мој гајтане!
Да ја знадем мој гајтане,
Да ће тебе стар дерати,
Стар дерати, млад гледати,
Свилом би те накитила,
Ибришимом поткитила,
Јера старо ружно носи,
А драгом се не поносн.
Ој гајтане, мој гајтане!
Да ја знадем, мој гајтане,
Да ће тебе млад дерати,
Млад дерати, стар гледатн,
Моја кито, мој гајтане,
Златила би твоје гране,
Кајно крила соколова,
Златом бих те иакитила,
А дукатом поткитила,
Ђувез-везом гране везла,
Јера младо љепше носи,
А драгом се све поноси,
У ноћи се често буди,
Те на руци драго љуби.«

66.

Поскочите 'итре ноге,
Подрж'те се б'јеле руке,
Запјевајте ђезојчице

Док сте младе и зелене,
Док нијесте војна стекле,
Кад стечете свога војна,
Тур' игриште на буниште,
А преслице на преслице.«
Не да војно војевати:
»Сједи море, мети дворе,
Јер ме моја мајка кара:
Што ти љуба доцкан спава?«

67.

Игра коло ђевојак',
У колу једна неука,
Учи је друга крај себе;
»Овако, секо, ко и ја,
Корачи 'итро ногама
Размани б'јелим рукама,
Погледај смјерно очима,
Раздвоји киту надвоје,
Узмани пером јаглука,
Намигни оком на момка,
Окрени 'итро ђевојке
Па ћеш умјет ко и ја.«

68.

Да с' играмо оре,
Да пијемо винца,
Пиј ми се винце,
Док си ми 'ладно,
Љуби се драго
Док си ми младо,
Кад остари младо,

Ником није драго,
Осим једном војну
За љуту невољу.
Када станем санак боравити,
Чедо ти плаче,
Војно те виче,
Нека га плаче,
Нека га виче.
Ено му тете,
Очине секе,
Нека га љуља,
Нека га њиња:
Трендолмома,
Тренгигендол,
Нека га њиња;
Дод си ми младо,
Сваком си ми драго:
Трендолмома,
Тренгнгендол,
Сваком си ми драго.
Ко кутија јага из њедара:
Трендолмома,
Тренгигендол,
Јала из њедара,
Чим ђевојке обрве иавлаче:
Трендолмома,
Тренгнгендол,
Обрве навлаче.
Момцима се кроз срце провлаче:
Трендолмома,
Тренгигендол,
Кроз срце провлаче.

69.

Под оном вишом планином,
И оном гором зеленом,
Мало се село виђаше,
У селу коло играше,
Онђе ми драго бнјаше,
У колу моја ђевојка,
Све моје пјесме нспјева:
»О, Боже мили н драги!
Ће ли је сада мој драгн?
Ал' пије внно лозово?
Ал' бере ките цмиљеве,
Цмиљеве ките цвијећа,
У цмиље ружу мијеша,
Мијеша ружу румену,
Да кити мене суђену?
Ал' седла коња на луцн,
Да држн драгу на руци?
Ал' гледа с коња у жице,
Да љуби драгу у лице?
Ал' мн се пива напно?
Ал' га је коњиц занио?
А ја сам млада срдита,
И на свог драгог љутита,
Јер мене нпкад не пита,
Како се босјок отпита,
Јер љепшег нема цвијета,
Ће њему сјеме зрнјева?
Ће ли му зиму зимује?
Ће ли му љето љетује?
Кад ли се босијок сије?
Ја би му кнту набрала,
И за то њему казала.
Нек ситаи босијок сије,
Нек своју драгу милује.«

70.

О, ђевојко, румена ружице!
Да идемо за гору на воду,
Да донесем воде иза горе,
Да појимо уморне јунаке,
Којн леже а у коло неће,
Ко волови млади око тора,
Док с напасу траве власуљице,
А напију воде блатуљице.

VII

ПЈЕСМЕ СВАТОВСКЕ

J.

71.

КАД СЕ ЂЕВОЈКА ПРСТЕНУЈЕ

Запјевајте, моје другарице,
На весељу наше миле секе,
Синоћ нам је наша сека била,
Синоћ наша, а јутрос њихова,
Синоћ су јој 'тице долећеле,
Долећели сиви соколови,
То не били сиви соколови,
Већ њезиини кићени сватови,
Јутрос су је младу испросили:
»Наша секо, наша другарице!
Ти се млада у туђине спремаш,
Ти се спремаш а наске остављаш,
Сретни теби твоји пути били,
Твоји пути и твоје весеље,
Зовни наске, секо, на весеље,
Досад си ти наша сека била,
А одселе туђа драга мила,
Туђин-момку срећу веселнла,
Вјечног друга себи задобила,
Сва вам срећа дуговјека била.«

72.

КАД СЕ СВАТИ СПРЕМАЈУ ПО ЂЕВОЈКУ

Запјевала на планини вила:
»Весели се соко 'тнца сива!
Сјутра ти је у двору веселье,
Ако ћеш ме зовнут на веселье,
Скоро ћу ти доћи на веселье,
Поцикују 'тице соколови,
То ие били 'тице соколови,
Веће твоји кроз поље сватови,
Сјутра ће ти по ђевојку поћи.«
Одговара соко 'тица сива:
»Секо вило, и на том ти фала!
Скоро ће ми моје бит веселье
И довести мени соколицу,
Свекрвици биће добро драга
Свекру баби бити још дражија,
А мени ће и мила и драга;
Када буде у мене веселье,
Све ћу виле сазват на веселье,
Нек саберу у коло ђевојке,
Нек пјевају пјесме на веселье,
Нека види моја мила драга,
Моја драга испрошена Јања.*)
Како виле колом омаују,
Како своје пјесме отпјевају,
И у свакој мене припјевају,
Нека драга пјесме припочиње,
У мом двору пјесме започиње.«
Када виле чуше одговоре,
То је њима врло мило било,
Обукоше крила позлаћена,
И припеше круне накићеие,
Пак пођоше њему на веселье,
Кад су внле на весељу биле,

*) Или како је ђевојци име.

Три су златна кола поиграла:
Једно игра виш' бијела двора,
Друго игра испод б'јела двора,
Треће игра у бијелом двору,
Два играју кола на ногама,
А треће им трепти на крилима,
Које њима трептн на крилима,
Оно му је виш' бијела двора,
То су виле расклопиле крила,
Те соколу пјевају весеље,
Што му игра пред бијелим двором,
То су њему у колу иевјесте;
Што му игра у бијелом двору,
То су њему киђене ђевојке,
Нека му је у мајке промјена
Ђевојка је загледала драгог;
А код њих је 'тица пауница,
Сеир чини коло и ђевојке,
Све ђевојке пјесме испјеваше
Док ђевојци драгог припјеваше:
»Весесли се соко 'тицā сива!
Данас ти је у двору весеље,
Баби мило, а матери драго,
А теби је и мило и драго.«
Све то слуша Јања испрошена,
Драгом даде од злата јабуку,
Сави му се на бијелу руку.

73.

Бога моли момче иежењено:
»Дај ми Боже, да огрије сунце!«
Бог му даде те огрија сунце,
Сунце гледа а сунцу говори:
»Жарко сунце, раступи ступове,
Док ја своје опремим сватове,
Да доведу лијепу ђевојку.«
Бог му даде те огрња сунце
И раступи велике ступове,
Скорожењен опрема сватове.

74.

Жарко сунце покупи калове,
Да не каља господу сватове,
Нека коњи играју по реду,
Нек су сваги сваком на загледу;
Када дођу двору ђевојачком,
Нек погледа с пенџера ђевојка
Златна крила свога суђеника,
Како трепте од сунчева зрака.

75.

Бога моли лијепа ђевојка:
»Дај ми Боже, да огрије сунце!«
Бог јој даде и огрија сунце.
Пак ђевојка поступи пред сунце,
Те се сунцу поклања у лице.
Сунцу клања а сунцу говори:
»Жарко сунце, јеси л' уранило?
Јеси л' моје дворе огријало.
Ће ми драги 'ладно пије вино?
Је л' ми мио драги уранио?
Је л' се 'ладна вина напојио?
Је л' на винцу зравицу зравио?
Је л' у томе мене поздравио?
Је ли моје свате опремио?
Играју ли коњи по сјеверу?
Сјају ли се токе на ђеверу?«
Жарко сунце цури одговара;
»О ђевојко скоро испрошена!
Синоћ ти се срећа задобила,
А јутроске крила разавила,
Са крилима 'тице соколови,
Сјаје им се крила накићена,
А вијају пера поткићена,
То не биле 'тице соколови,
Веће твоји кићени сватови;
Што су њима крила накићена,
То су сјајне токе на прсима,

Што с' вијају пера поткнићена,
То су њима златни барјактари,*)
И у рукам' крстати барјаци.
Скоро ће ти у дворове доћи.«

76.

КАД СВАТОВИ ЦУРИ ПРЕД ДВОР ДОЂУ

Стари свате, дико наша,
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата,
Даруј нама коло наше,
Честита ти кеса била,
И у кеси десна рука.
О ти куме, дико наша!
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата.
Даруј нама коло наше,
Честита ти кеса била,
И у кеси десна рука.
О војводо, о слободо!
О слободна дико наша,
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата,
Даруј нама коло наше,
Честита ти кеса била,
И у кеси десна рука.
Ђевербаша, дико наша!
Весела ти била снаша,
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата,
Даруј нама коло наше,
Честита ти кеса била,
И у кеси десна рука.

*) Данас нема барјактара ни барјака.

77.

КАД СВАТОВИ ВЕЧЕРАЈУ

Вечерајте кићени сватови,
Шта мислите, што ие вечерате?
Наше злато лијепа ђевојка,
Којано је скоро испрошена,
Ђевојка је љепша од женика!

78.

КАД ПИЈУ

Попи је Јово,*)
Попи је брате!
Теби је дато,
На дну је слатко.

79.

Ова чаша
Сестра наша,
Куд се скита
За нас пита:
Ова боца
Мога оца,
Док је био
Њом је пио,
Пак ћу и ја
Мој комшија,
Њоме пити,
Вес'о бити.

*) Или како му је име.

80.

КАД СЕ ОПРЕМАЈУ СВАТОВИ

Готов'те се кићени сватови!
'Ај'мо, 'ај'мо не било урока!
Да раиимо да не одоцннмо,
Да раније конак уфатимо,
Туђн људи не знамо нм ћуди,
Туђа земља пратноца нема;
Ко је коњнк, притеж'те колане,
Ко је пјешак, на ноге опанке,
Стари свате опремај сватове,
Ђеверови лијепу ђевојку,
Покиђајте на руке прстење,
А на дувак ките и цвијеће.

81.

БЛАГОСОВ РОДИТЕЉСКИ НАД ШЋЕРКОМ

'Аіде Маро*) у сто добри часа,
Пратила те срећа довнјека!
Слушај свекра као бабу свога,
А свекрву као своју мајку,
Суђеника као друга свога
Су којијем мислиш вјековати,
А браћу му као и рођену,
А сестрице као своје секе,
Невјестице као другарице.
Бог тн шћери на помоћи био,
Тамо њнма свијем угодила,
Ко и нама, док си у нас била,
Пођи због ом у сто добрих часа,
Чувај роду поштенога гласа.

*) Или како је ђевојци име.

82.

ПРЕД ПОЛАЗАК ЂЕВОЈКЕ

Наша секо, кад од двора пођеш,
Окрени се сунцу на истоку,
Помоли се Богу истиноме
И жаркоме на истоку сунцу:
»Дај ми, Боже, да огрије сунце
Моје путе куд ћу путоватн,
Моје дворе ће ми род остаје,
Друге дворе ће ћу домовати,
Моје драго с ким ћу вјековати.«
Другарице свате заставише,
Нека носи стручак босијока,
Нека носи киту љубичице,
Дају секи да накити лице,
Једна носи од јага кутију:
»На то теби, моја другарице,
Те иавуци танке обрвице,
Кад те драго пољуби у лице,
Нек миришу твоје обрвице,
Нек се њему провлачиш кроз срце.«

83.

КАД ПОЛАЗИ ЂЕВОЈКА

»Наша секо, наша другарице,
Ти полазиш, а наске остављаш,
Је л' ти жао, весела ти мајка?
Је л' ти жао што се растајемо?«
»Жао ми је, моје секе миле!
Жао ми је дрва и камена,
А камоли у селу другара;
Секе моје, због ом останите!«
»У добри час, наша сејо мила!«
Свака секи драго миље даје,
Драго миље по киту цвијећа:
»На понеси своме суђенику
Ситну киту мирисли цвијећа,

Милодуха, да се милујете,
Карамфила, да се не карате,
Љубичице, да те често љуби,
Да те љуби кад год се пробуди.«

84.

КОЛО

Ђевербаша, дико наша!
Ти одведе секу нашу,
Дарuj нама коло наше,
Честита ти кеса била
И у кеси десна рука.
Ђевербаша дариваше,
И снаху му припјеваше:
»О ђевојко, кито наша!
И ти оде, ми остасмо.
И ту нама јада доста,
Дарuj нама коло наше,
Сретии твоји пути били,
И у путу добра срећа
И у путу радост већа.«
Ђевојка се поклоњаше.
Њима коло дариваше:
Златну киту и јабуку,
У јабуци доста блага,
Ради среће свога драга,
И њима се поклоњаше,
И полако говораше:
»Због ом да сте, секе наше!
Ја остављам дворе ваше,
Дворе ваше и бабове,
Све ми пјесме испјевајте,
Мене младу припјевајте,
Да с ђевером вама дођем,
И свој пород здраво нађем.«
То се коло поклањаше,
И ђевојци просто каже:
»Сретно пошла секо наша!

Своју војну срећу нашла
И у срећи добра војна
И у војна доста рода,
И ти стекла свог порода.«
Туд сватови пролазише
Играјући своје коње,
Танке пушке гласом пуне,
Јавио двору зафаљују:
»Због ом остај домаћине!«
По два и два све пјевају
И по двије пушке мећу,
Да добију добру срећу.

85.

Игра коло под Видин,
»Спремн ме мајко да видим?«
»Ето ти бабо, 'ајде ш њим.«
»Нека ми баба, иећу ш њим.«
Играло коло под Видин,
»Спреми ме мајко да видим?«
»Ето ти брата, 'ајде ш њим.«
»Нека ми брата, нећу ш њим.«
Играло коло под Видии,
»Спреми ме мајко да видим?«
»Ето ти секе, 'ајде ш њом.«
»Нека ми секе, нећу ш њом.«
Играло коло под Видин,
»Спреми ме мајко да видим?«
»Ето ти драгог, 'ајде ш њим.«
»Нека мн драгог, хоћу ш њим.«

86.

Ситно цв'јеће по лнвади, јање младо!
У ките ме наберите, ладо, ладо!
У ките ме наберите, јање младо,
У коло ме поиесите, ладо, ладо,
У коло ме понесите, јање младо,

И та кита проговара, ладо, ладо,
И та кита проговара, јање младо:
»По колу ме дијелите, ладо, ладо,
По колу ме дијелите, јање младо,
Не дајте ме ожењену, ладо, ладо,
Не дајте ме ожењену, јање младо,
Ожењен ме ружно носи, ладо, ладо,
Ожењен ме ружно носи, јање младо,
Ваздаи данком за саруком, ладо, ладо,
Ваздан данком за саруком, јање младо,
А од ноћи под јастуком, ладо, ладо,
А од ноћи под јастуком, јање младо,
А ја цвијет већма венем, ладо, ладо,
А ја цвијет већма венем, јање младо.«

87.

Игра коло, ја не виђох, јело, јело!*)
Да сам вид'ла, играла би',
Ја би', знала, ђе би' стала,
Ја би' стала до свој' мајке;
Ни ту мени мјеста нема.
Игра коло, ја ие виђох,
Да сам вид'ла, играла би',
Ја би' знала, ђе би' стала,
Ја би' стала до свој' секе;
Ни ту мени мјеста нема.
Игра коло, ја не виђох,
Да сам вид'ла, играла би',
Ја би' знала, ђе би' стала,
Ја би' стала до свог брата;
Ни ту мени мјеста нема.
Игра коло, ја не виђох,
Да сам вид'ла, играла би',

*) Исти је припјев уза сваки ред.

Ја би' знала, ђе бн' стала,
Ја би' стала до свог драгог,
Ђено ми је стојно мјесто,
Ту је мени доста мјеста,
Доста мјеста до вијека.

88.

Од'дер, Маро, да играмо?
»Ја не могу од ка'ра,
На војсци ми драг Јоваие,
Ја да Бог да, да не дође!«
»Не кун' тако, снахо наша.«
О ти, Маро, арамзадо!
На што сн се преварила?
Ал' на старе свекрбаше?
Ал' на старе свекрвице?
Ал' на милє заовице?
Ал' на младе ђеверове?
Ал' на овце? ал' на новце?«
»Нијесам се преварила
Нн на старе свекрбаше,
Ни на старе свекрвице,
Ни иа младе заовице,
Ни на младе ђеверове,
Ни на овце, нн на новце,
Већ на мога драг' Јована,
Је да Бог да, да ми дође.«

89.

Обасјала сјајна мјесечина,
Колико је јасно обасјала,
Све се види до Новог Пазара,
До Пазара до новога града
Ђено сједи Пазарка ђевојка,
На крилу јој сјајио огледало,
Те огледа лице и грхоце,
Огледа се, цура попијева,

И говори сјајној мјесечини:
»Сјај мјесече, обасјај довече,
Нек ми драги опреми сватове,
Нек ме виде ноћи путовати,
Усред ноћи кано усред дана,
Ја ћу ноћи од мог двора поћи,
Од мог баба по мјесецу поћи,
А драгом ћу по сунашцу доћи.«
Мјесечина послуша ђевојку,
И огрија брда и долине,
Све огрија до Новог Пазара,
И ђевојци огрија сватове,
Редом јашу и редом пјевају,
Пак јој кита по мјесецу доће,
Поведоше Пазарку ђевојку,
Своме драгом пак оде наруку.

90.

Под милком,
Под босиљком*)
Заспала ђевојка,
Будила је мајка:
»Устан' горе, шћерце!
Ето ти сватова!«
Одговара шћерца:
»А нека их, мајко!«
»Одвешће те, шћерце!«
»А нека ће, мајко!«

91.

СВАТОВИ У ПУТУ

Жуберкала зелена горица,
Питала је студена водица:
»Што жуберкаш, зелена горице?«
Проговара зелена горица:

*) Припјев уза сваки ред.

»Не питај' ме, студена водице,
Туд налеће јато соколова,
Међу њима, два златна сокола,
Онн носе тицу ластавицу,
И око ње крила саставили.«
Проговара студена водица:
»А не лудуј, зелена горице!
То ти није јато соколова,
Већ барјак српскијех сватова,
Нит су оно два златна сокола,
Већ су оно два млада ђевера,
Међу њима није ластавица,
Већ је оно млада невјестица,
Нису оно златни соколови
Ластавицу 'тицу закрилили,
Већ су оно ђеверови млади
Око снаше руке саставили,
И моме су врелу долазили,
Своју снаху воде напојили.«

92.

Полеће соко са горе,
Пало му перје до земље,
Прелеће поље широко,
Прелеће гору зелену,
Прелеће воду студену,
Кити се гором зеленом,
Уми се водом студеном,
Сврати се пољу широком,
Ускиде киту ружице,
Одлеће граду на дворе,
Долеће граду на дворе,
На вратим' сједи ђевојка:
»Помоз' Бог, моја ђевојко!«
Баци јој киту ружице,
Ђевојка скочи на ноге,
Прифати киту ружице.
Кад соко рече: »Помоз Бог!«
Ђевојка њему говори:
»И ја ћу с тобом, соколе!«

Узе је соко под крило,
Сједе је себи на крило,
Говори соко ђевојци:
»Ил' ћу те у двор водити?
Ал' ћу те овди љубити?«
»Носи ме у двор, соколе,
Данас ме носи под крилом,
Док дођеш у двор бијели,
Даћу ти киту љубице,
Љубићу тебе у лице.«

93.

»О, јелова горо,
И студена водо!
Ти зелена горо,
Што с' узвила гране,
Ти студена водо
Што то лако поћеш,
Ко то туда проћеш,
И проведе драго?«
Проговара гора:
»Јован момче младо,
Он проведе драго.«
Јово јој се јавља:
»Душо моја драга!«
Проговара вода:
»Овуда нам проће
Нико момче младо
И проведе драго,
Нико јој се јавља:
'Душо моја драга!
Немој сама спавати,
Немој мене самити,
Довече ми дођи,
Те иа руку пођи,
Да заједно, драго,
Да заједно, душо,
Санак боравимо'.«

94.

ПРЕД ДВОРОМ МЛАДОЖЕЊЕ

коло

О, ђевојке, моје другарице!
Окрените коло наоколо,
Да по'итро колом окренемо,
Да по трави росу оманемо,
Да појасно пјесме запјевамо,
Да с пјесмама свате дочекамо,
Да по реду сваког припјевамо,
Сватови ће наши рано доћи,
Рано поћи пак рано и доћи,
И повести кићену ђевојку.
А не веле да ће доцкан доћи.
Жарко сунце виш' горе стајаше
И кроз гору сватове гледаше,
Како Срби 'ладно пију вино,
Како пију и како пјевају,
И на сунце коло погледаше,
Те овако сунцу говораше:
»Жарко сунце, виш' зелене горе,
Видиш тамо ђевојачке дворе,
Јесу л' пошли од двора сватови,
Јесу л' сада гором и планином?
Када буду кроз гору зелену,
Ти подигни росу са јаблана,
Да нам коло не дофати грана,
Не дофати два млада ђевера,
Јал' међу њим' лијепе ђевојке,
Да не смане чембер са ђевојке,
Да јој свати не гледају лице.
И њезине танке обрвице,
Јера кажу да је врло стидна,
И у стиду грозне сузе лије,
Сузе лије, од ђевера крије,
Нека мисле да јој жао није,
Ће полази а брата оставља,
Свог јој брата ваља оставити,
А туђега на руку узети,
И на руци вазда миловати;

Туђег бабу мјесто свога звати,
А свога ће често поздрављати,
Туђу мајку мјесто своје звати,
А своју ће често поздрављати,
Туђу секу мјесто своје звати,
А своју ће често поздрављати.«

95.

Кад сватови цуру воде,
Ту пред двором коло игра,
Коло води коловођа,
Своме колу пјесме каже,
Коловође одијевају,
Старог свата припјевају:
»Стари свате, дико наша!
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата,
Дарuj нама коло наше,
Честита ти кеса била,
И у кеси десна рука.«
Мила кума припјевају:
»О ти куме, дико наша!
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата,
Дарuj нама коло наше,
Честита ти кеса била,
И у кеси десна рука.«
И војводу припјевају:
»О, војвода господине!
Тебе кажу од оџака,
Од оџака од богата,
Дарuj нама коло наше,
Честита ти кеса била
И у кеси десна рука.«
Ђевербашу припјевају:
»Ђевербаша, дико наша!
Тебе кажу од оџака
Од оџака од богата,
Сретна теби снаха била,
Дарuj нама коло наше,
Честита ти кеса била
И у кеси десна рука.«

И ђевојку припјевају:
»О, ђевојко, злато наше!
Сретна нама снаха била,
Тебе кажу од оџака
Од оџака од богата,
Ти си роду мила била,
Данас нама још милија,
Даруј нама коло наше,
Честита ти кеса била
И у кеси десна рука.
О, ђевојко, дико наша!
Честита ти срећа била,
Свом си роду угодила,
Је да Бог да срећна била,
Овом дому угодила,
Даруј нама коло наше,
Честита ти кеса била
И у кеси десна рука.
Војна срећо, снахо наша!
Сретни твоји пути били,
Сретно своје драго нашла,
Даруј нама коло наше,
Војна теби срећа била,
Своме војну драга била,
Ш њиме срећу задобила,
Своме дому угодила,
Кајно што би рада била;
Јеси л' нам се уморила
Док си свате подворила?
Јеси л' нам се окитила
Док си свате накитила,
Два ђевера закитила
И рукама загрлила?
Сретне твојеките биле
И у двору секе миле.«
Ђевојка се поклоњаше,
И то коло дариваше,
Њима даје до триките:
Једна кита јергована,
Друга кита од јаблана.*)

*) Јаблан овдје се разумије цвијет, који се тако зове.

Трећа кита босијока,
Нек весели свога момка.

96.

ПО ВЈЕНЧАЊУ

Ој, невене, мој невене!
Да сам Бог д'о сјеме твоје,
Ја бн' знала ђе би цвала,
Ђевојкама у косама,
Српским момцим' за калпацим
С благосовом свештеничким.

97.

Ој, невене, мој невене!
Благо оном ко те бере,
И ја би' те млада брала,
Ал' ја сада немам каде,
Ја се спремам у туђине,
Туђег баба бабом звати,
А својега спомињати:
»Туђи бабо, добар буди,
Док ја свога заборавим.«

Ој, невене, мој невене!
Благо оном ко те бере,
И ја би' те млада брала,
Ал' ја саде немам каде,
Ја се спремам у туђине,
Туђу мајку мајком звати
А све своју спомињати:
»Туђа мајко, добра буди,
Док ја своју заборавим.«

Ој, невене, мој невене!
Благ' ономе ко те бере,
И ја би' те млада брала,
Ал' ја саде немам каде,
Ја се спремам у туђине,
Туђег брата братом звати,
А својега спомињати:

»Туђи брате, добар буди,
Док ја свога заборавим.«

Ој, невене, мој невене!
Благ' ономе ко те бере,
И ја би' те млада брала,
Ал' ја саде немам каде,
Ја се спремам у туђине,
Туђу секу секом звати,
А рођену спомињати:
»Туђа секо, добра буди,
Док ја своју заборавим.«

Ој' невене, мој невене!
Благ' ономе ко те бере,
И ја би' те млада брала,
Ал' ја саде немам каде,
Ја се спремам у туђине,
Своје драго драгим звати
И ш њим вијек вјековати,
Увијек се миловати.

98.

КАД НЕВЈЕСТА СЛУЖИ ЂЕВЕРИМА

Игра коло око плоче,
Испод плоче винце тече,
И у винцу златна чаша,
Њоме служи млада снаша
Ђеверима око себе,
Ђевери јој зафаљују:
»Фала теби снашо наша!
У двору иам жива била,
Добру срећу придобила,
'Ладним винцем послужила
Ђевер'ма се накитила,
А с драгијем миловала.
А с драгијем миловала,
Од свог срца веселила.«

Пак се снаша поклоњаше,
И ђевер'ма говораше:
»Ђеверови, ките моје!
Ви се винца напојили
И здравице наздрављали
У свакој ме поменули,
И ви дуго поживљели!«
Ђеверови наздрављају,
И здравицом поздрављају:
»Здрав си брате, стари свате!
Честита ти снаха била
И у дому род родила,
Своме свекру угоднла
И свекрву мајком звала
А с драгијем вјековала.«

99.

КАД СЕ ДАРИВАЈУ СВАТОВИ

Бога моли лијепа ђевојка:
»Дај ми, Боже, да огрнје суице,
Да ја своје изнесем дарове,
Су чиме ћу дариват сватове:
Старом свату коња и сокола,
Свекру баби свилу и кадифу,
Сјајне токе свом милу ђеверу,
Свекрвици златна бошчалука,
Заовици срмали јаглука,
Своме драгом од злата јабуку,
Да му па'нем на бијелу руку,
Да га љубим кад год се пробудим.«

100.

КОЛО ПО РУЧКУ

Вита, вита шиповино!
Не расти ми на игришту,
Ту ће сутра коло играт,
И у колу млади момци,
Фесове ће објешати,
Гране ће ти саломити.

Вита, вита, шиповино!
Не растн ми на игришту,
Ту ће сутра коло играт,
Играт коло невјестачко,
Прстење ће објешати,
Гране ће ти саломити.

Вита, вита шиповино!
Не расти ми на нгришту,
Ту ће сутра коло играт,
Играт коло ђевојачко,
Ђердане ће објешати,
Гране ће ти саломити.

101.

Извнр вода извирала
Испод пања орахова.
Ливадом се разљевала,
Златне пјене остајале
И у пјенам' златан сандук,
У сандуку л'јепа Мара,
Л'јепа Мара проговара:
»Ко би мене отворио,
Нека би ме пољубио?«
То зачуше Травнинчани,
Златне кључе саковаше,
Отвараше, не могоше,
Уздахнуше, па одоше.

Извир вода извирала
Испод пања орахова,
Ливадом се разљевала,
Златне пјене остајале
И у пјеиам' златаи сандук,
У сандуку л'јепа Мара,
Л'јепа Мара проговара:
»Ко би мене отворио,
Нека би ме пољубио?«
То зачуше Височани,
Златне кључе саковаше,
Отвараше, не могоше,
Уздахиуше, па одоше.

Извир вода извирала
Испод пања орахова,
Ливадом се разљевала,
Златне пјене остајале
И у пјеиам' златан сандук.
У сандуку л'јепа Мара,
Л'јепа Мара проговара:
»Ко би мене отворио,
Нека би ме пољубио?«
То зачуше Мостараии,
Златие кључе саковаше,
Отвараше, ие могоше,
Уздахиуше, па одоше.

Извир вода извирала
Испод пања орахова,
Ливадом се разљевала,
Златие пјене остајале
И у пјенам' златан сандук,
У сандуку л'јепа Мара,
Л'јепа Мара проговара:
»Ко би мене отворио,
Нека би ме пољубио?«
То зачуше Пазарани,
Златне кључе саковаше,
Отвараше, не могоше,
Уздахнуше, па одоше.

Извир вода извирала
Испод пања орахова,
Ливадом се разљевала,
Златие пјене остајале
И у пјенам' златан сандук,
У сандуку л'јепа Мара,
Л'јепа Мара проговара:
»Ко би мене отворио,
Нека би ме пољубио?«
То зачуше Стамболије,
Златие кључе саковаше,
Отвараше, не могоше,
Уздахнуше, па одоше.

Извир вода извирала
Испод пања орахова,
Ливадом се разљевала,
Златне пјене остајале
И у пјенам' златан сандук,
У сандуку л'јепа Мара,
Л'јепа Мара проговара:
»Ко би мене отворио,
Нека би ме пољубио?«
То зачуше Сарајлије,
Златне кључе саковаше,
Отвараше, отворише,
Л'јепу Мару извадише,
Извадише, пољубише.

102.

Ја загледа у селу ђевојку,
А, јала, јала, у селу ђевојку*),
Мени мила, а роду немила,
Одведох је роду на срамоту
Миловах је и намиловах се,
Разбоље се лијепа ђевојка,
У свекра је воде заискала,

*) Припјев уза сваку врсту.

Свекар бабо снахи проговара:
»'Ајд' отален, само-дошљанице!
Нијесу те свекрови водили,
Веће Јово као Јови драго.«
У свекрве воде заискала:
»Свекрвице, по Богу мајчице!
Донеси ми студене водице?«
Проговара снахи свекрвица:
»'Ајд' отален, само-дошљанице!
Нијесу те свекрве водиле,
Веће Јово како Јови драго.«
У заове воде заискала:
»Заовице, по Богу сестрице!
Донеси ми студене водице!«
Проговара снахи заовица:
»'Ајд' отален, само-дошљанице!
Нијесу те заове водиле,
Веће Јово како Јови драго.«
У ђевера воде заискала,
»А ђевере, мој златан прстене!
Донеси ми студене водице?«
Ђевер снахи ти'о одговара:
»'Ајд' отален, само-дошљанице!
Нијесу те ђевери водили,
Веће Јово како Јови драго.«
У Јована воде заискала:
»О, Јоване, срце из њедара!
Донеси ми студене водице?«
Јово оде воде јој донесе,
Кад ђевојка њему премнула,
Не дочека да с' воде напије,
Јово жали лијепу ђевојку.
Сузе рони, пак јој проговара:
»Моје злато, срце из њедара!
Како ће ти Јово пребољети,
Пребољети и заборавити?«

103.

О, чардаче, моје љетовање!
О, пенцеру, моје погледање!
Лијепо је с васке погледати,
Кад се жање у пољу 'шеница
Кад се бере виноva лозица,
Кад се јање у планини овце,
Кад се љуби момак и ђевојка.

104.

Мјесечино, сјајна ноћи!
Рекла ми је драга доћи,
Ил' јој доћи ил' не доћи
Чекаћу је до по' ноћи
Од по' ноћи до зорнце,
Тако раде дјевојчице,
Дјевојчица излазила,
Своме драгом говорила:
»А мој драги, жељо моја!
Дошла ти је драга твоја,
Узми мене за ручицу,
Пак ме води, у шумицу,
Вељо твоји б'јели двори,
Моме срцу разговори.«
Узе момак за ручицу
Ову милу дјевојчицу,
Б'јелом двору одвео је,
За љубовцу вјенчао је.

105.

КАД СЕ РАЗЛАЗЕ СВАТОВИ

О, сватови, ките наше!
Ви пођосте двору своме,
Своју снаху остависте,
Златну киту и цвијеће,
Да се ш њоме вазда кити,
И лијепо разговара.
Је л' вам жао полазити,

Милу снаху оставитн
Васке жали сиаха ваша,
И жалећи сузе рони,
Од радости, не жалости,
Сузе роиећ проговара,
Гледајући соколове,
Како њима крила трепте,
И сватовски коњи лете,
И ј руку им пушке пламте,
С тијем снахи гласе дају:
»Остај с Богом, снахо наша!
Ето теби драгог твога,
Ти се ш њиме китна кити,
Златиом китом и цвијећем,
Милодуом милујте се,
Љубичицом љубите се.«
Све то гледа снаха наша,
И сватов'ма поклон даје,
Нека здраво дома дођу,
Нека сиахи опет дођу,
У весељу да ј' обиђу,
Нек је сретна и весела.

VIII
ПЈЕСМЕ О КРСНОМ ИМЕНУ

106.

Жарко суице на исток бијаше,
Б'јеле дворе у пеицер сијаше,
Ко најљепше у софри сједаше,
Понајљепше часни долибаша.
Жарко сунце кроз пенцер сјајаше,
Ко најљепше српски напијаше,
Понајљепше часни долибаша.
Жарко сунце кроз пенцер сјајаше,
Ко иајљепше славу спомињаше?
Понајљепше слатки домаћине,
Помогла му слава довијека,
И његово славно крсно име.

107.

Ко подиже вишњу славу,
Помого га Бог
И лијепа вишња слава
И сам Господ Бог?
Подиже је брат домаћин
Помого га Бог
И лијепа вишња слава
И сам Господ Бог,
И његово крсно име
И сам Господ Бог
Помогло му довијека
Сваки Христов год.

108.

Долибаша напијаше,
Помого га Бог,
Домаћину наздрављаше,
Помого му Бог;
»Здрав си брате домаћине!
Помого ти Бог!
Фала теби на служењу,
Дарово те Бог.
Кад си славу поменуо,
Помого ти Бог!
Доста браће саставио,
Дарово ти Бог!
Крсно име прославио,
Помого ти Бог!
И лијепо крсно име;
И сам Господ Бог!
И лијепо крсно име,
Сваки Христов год!«

IX

ЉУБАВНЕ И ДРУГЕ РАЗЛИЧНЕ ЖЕНСКЕ ПЈЕСМЕ

109.

ДА ЈА ВИДИМ, ШТО МИ ДРАГИ МИСЛИ?

Да сам вила и ја имам крила,
Да прелетим ше'ер Сарајево,
Да долетим б'јелу Биоград,
Да ја па'нем драгом на астале,
Ђе ми драги рујно вино пије,
Не би л' мене у вину попио,
Не би ли му на срдашце пала,
Да ја видим, што ми драги мисли,
Ил' ме мисли у мајке гледати,
Ил' одвести свом бијелом двору?
Ак' ме мисли у мајке гледати,
Жељела га остарјела мајка
И ја млада лијепа дјевојка;
Ак' ме мисли одвест б'јелу двору
Ја му млада на крилу сеђела,
На криоцу руно вино пила.

110.

ТРИ ВОЈВОДЕ

Три војводе путем путоваше:
Једно Марко Краљевић бијаше,
Друго Милош Обилић бијаше,
Треће Реља Бошњанин бијаше.

Путоваше гором и планином.
Међ' том гором равно поље бјеше,
Преко поља коње разиграше,
Гледале их из планине виле,
Гледајући младе запјевале,
Једна другој пјесмом говораше,
Кад по пољу војводе гледаше:
»Равно поље! лијепо стајаше,
Данаске се још љепше чињаше,
Јер на теби три ките цваћеше,
Три сокола сива налећеше,
Три војводе коње разиграше,
У Марка се сабља окреташе,
По зеленој трави жуберкаше,
На балчаку алка звекеташе;
А на Рељи поша сијеваше;
Испод поше перчии жуберкаше;
На Милошу челенка играше,
А испод ње лице одсјеваше,
На крилу му сив соко сједаше.«

111.

ТРИ СОКОЛА

Вила вилу са планине звала:
»Вило, секо, да ти чудо кажем?
Златно перје кроз планину прође,
Пролећеше три сива сокола
То не била три сива сокола,
Већ три момка прије нежењена,
Једно ми је војвода Милоше,
А друго је Бановић Страило,
А треће је Топлица Милане,
Црне су ми очи засјенуле,
Сјајне токе војводе Милоша,
Сија пера Топлице Милана
Златна поша Бановић Страила.«

112.

ЂЕ ГОД БУДЕШ, ЈА ЋУ ЗНАТИ ЗА ТЕ

Вила вилу са јелике звала:
»Секо Јелко, ђе си јутрос била?
Ђе си била, ђе с' цвијеће брала?«
»У планини на другој пољани,
Ђено двије теку воде 'ладне,
Двије 'ладне воде упоредо,
Између њих трава свакојака,
У тој трави ја сам цвијет брала.«
»Јелко, секо, виђе ли' кога онђе?
Да при теби на те воде дође,
Да код воде на коњу стајаше,
Свога коња на води појаше?«
»Код те воде нико не стајаше,
Осим једно српско момче младо,
То војвода Милоше бијаше,
И на води свог коња појаше,
Око воде цмиље беријаше,
Ту сам и ја ситан цвијет брала
И Милошу двијеките дала,
Једну киту да мирише њоме,
Другу киту да понесе драгој:
Побратиме, ти не казуј за ме,
Двије ките ти прими од мене,
Једну киту те се кити њоме,
Њом се кити и мириши душо.
Другу киту ти понеси драгој,
Твојој драгој, мојој снахи милој,
Ал' мој брате ти не казуј за ме,
Јера брате кад не кажеш за ме,
Ђе гођ будеш, ја ћу знати за те,
За те знати и тебе гледати,
Кад прокажеш, ни гледат те нећу.«
Мени вели: 'Остај због ом, секо!'
Ја му вељу: 'Сретно због ом, брате'!«

113.

МИЛОШ ВОЈВОДА

Пролећела 'тица соколица
Од истока о'клеи грије сунце,
Све пролеће босанске војводе,
И свакоме покрај двора прође,
Доклен двору Милошеву дође,
Паде њему код бијела двора,
Ниже двора на зелену башчу,
У њул башчу на жуту наранчу,
Па запјева 'тица соколица:
»Чудим ти се војвода Милоше,
Чим се кунеш и чим се заклињеш,
Кад ти немаш брата ии сестрице.«
Проговара војвода Милоше:
»Госпојице, 'тице соколице!
Ни ти немаш брата ни сестрице,
Мен' се чудиш, а себи не чудиш,
А ја ти се начудит не могу,
Чим се кунеш и ким се заклињеш?
Шта ли носиш, чим ли се поносиш?«
Проговара 'тица соколица:
»Господине, војвода Милоше!
Кад се кунем, тобом се заклињем,
Перје носим, крилим' се поносим;
Већ Милоше, да се побратимо.«
То рекоше, пак се побратише,
Побратише, пак се дароваше,
Брата сека добро даровала,
Даде њему чашу од биљура,
И на њојзи два драга камена,
Чим јунаци 'ладно пију вино,
У по ноћи кано у по дана,
А он њојзи, крило позлаћено.
Проговара 'тица соколица:
»Ја нијесам 'тица соколица,
Већ ја јесам из планине вила.«
Пак је вила отворила крила,
Да се дигне небу под облаке.

Милош секу зове двору своме,
А вила му на крноце пала,
Оде ш њиме у његове дворе.
Ту је била два бијела дана,
Кад је треће јутро освануло,
Оде вила у своју планину,
Да набере траве свакојаке,
И у трави сваке мирисове,
Да донесе двору Милошеву,
Да посади у зелену башчу,
Нека има вилена цвијећа,
Чим се други закитити неће,
Вилено је Милошево цв'јеће.

114.
БАНОВИЋ СТРАЈИЛО

Полећела 'тица ластавица
Испод двора Бановић Страјила,
А мами је 'тица голубица:
»Ластавице, у двор ми се сврати,
Да ти дадем небројено благо,
Моје благо, гроше и дукате.«
Проговара 'тица ластавица:
»Луда ти си 'тице голубице!
Није благо гроши ни дукати,
Већ је благо шта је коме драго,
Меии драго Бановић Страјило
И његова под пеицером башча
И у башчи ките свакојаке,
Скоро сам му на пенцеру била,
И момче сам у лице љубила,
Кад ја пођох свом бијелу двору,
Ја му велим: 'остај због ом, драго',
Он ми вели: 'дођи опет амо'.
Више нећу долазити сама,
Већ ћу гледат' другога јарана,
По имену: Смиљанића Сава«.
Есабљаше, иико не чујаше,
А то слуша Баиовић Страјило,
Пак овако 'тици одговара:

»Ластавице, морска пијавице!
Ти нијеси 'тица ластавица,
Веће си ти сестра Југовића,
Бабо ми те скоро поклонио,
Браћа су ме тобом закитила,
Да те носим на срмајли пошом,
Да те носим н да се поносим,
Чудне сам ти дворе направио,
Двори су ти моје б'јело крило,
На руци ћеш љето љетовати,
А на крилу зиму зимовати,
На перчину теферич купити,
Друге ће ти на теферич доћи,
Твоје друге моје секе миле,
Пред двором ћеш колом окретати,
Коловођа Савка Страјилова
Учиће те пјесмом свакојаком.«
Проговара 'тица ластавица:
»Фала теби, Бановић Страјило!
Ти си мени пјесма и наука,
Кад ја пјевам, у твој пенџер гледам,
Кад престанем, на руку ти па'нем.»

115.
РЕЉА ОД ПАЗАРА

Ђевојка је бијелила платно
Ниже двора Реље од Пазара,
По имену Јелка Бошковића,
Ђевојка је платну говорила:
»Моје платно, ти нијеси злато,
Већ је злато Мостарлија Ристо.«
Есабљаше, нико не чујаше,
А то слуша Реља од Пазара
Те овако њојзи одговара:
»Моја секо, Бошковића Јелко!
Нијеси ми по матери сека,
Већ си мени одвише лијепа,
Ал' је љепша позлата, ал' злато?
Није злато Мостаранин Ристо,
Већ је злато Реља од Пазара,

Који тебе вазда оговара,
Ја сам злато, а Ристо позлата;
Ја сам себи дворе направио,
Како себи, онако и теби,
Мени двори, а теби пенџери,
Да наслањаш на пенџере руке,
Да погледаш у зелену башчу,
Да ми башчу од голуба браниш,
Јер имаде 'тица голубица,
Често пада у зелену башчу,
Поломи ми босијок цвијеће,
Чим ћу твоје накитити лице?«
Проговара Јелка Бошковића:
»Младо момче, Реља Бошњанине!
Није кита босијок цвијећа,
Није башча испод твоје куле,
Већ је башча твоја сија пера,
А кита је твоје б'јело лице,
Кад ти Јелка у дворе дошеће,
Голубица долазити неће,
Ја ћу тебе миловати веће,
Голубица тако никад неће«.

116.

ДАЈ МИ, БОЖЕ...

Ћуле сади ћул Јоване млади
Ћуле сади а Богу се моли:
»Дај ми, Боже, да ми ћули роде,
Да долазе у ћуле ћевојке,
Да с' напију ћулове водице,
Не би л' дошла Стака Николића,
Не би л' своје лице умивала,
Не би ли се воде напојила,
Не би ли јој на срце панула,
Да помене и мене бећара.
Да м' остави стручак босијока,
Не би ли се струком закитио,
И ћевојком Стаком оженио,
Да заједно, китно бурушкамо.«
Бог му даде те му ћули роде,

Дођоше му у ђуле ђевојке,
И дође му Стака Николића,
Како која води долазила
Свака б'јело лице умивала
И на води киту остављала,
Нек се кити момче ђул Јованче.
А кад дође Стака Николића
Умиваше лице и грхоце,
Остави му три ките цвијећа:
Једну киту жутога лимуна
Другу киту бијела бе'ара,
Трећу киту румене ружице,
Да је Јово пољуби у лице;
И напи се студене водице,
И вода јој на срце панула,
И са срца Јова споменула:
»Дај ми, Боже, момче ђул Јованче,
Да ме води свом бијелу двору,
Да му шетам по зеленој башчи,
Да му спавам на бијелој руци.«

117.

ПЕРО БУГАРИН И СЕКА ЛАЗАРЕВА

Колико је поље Лазарево,
На њем' нема дрва ни камена
Осјем једна грана од јаблаиа,
Под њом сједи сека Лазарева,
У руци јој игла од биљура,
У иглици свила из Мисира.
На крилу јој крпа бурунцука,
По њој везе гране позлаћене,
Златне гране на четири стране,
Туд налази тридесет чобана,
Све чобана младије Бугара,
А пред њима Перо Бугарине,
Проговара Перо Бугарине:
»Бож'ја помоћ, секо Лазарева!«
»Здраво био, Перо Бугарине!«
»О, ђевојко, секо Лазарева!
Коме везеш бурунцук јаглуке,

Али мени, ал' драгану моме?«
Проговара сека Лазарева:
»Ја не везем бурунцук јаглуке
Ни за тебе, ни драгаиа твога,
Веће за се и драгана мога.«
Кад то зачу Перо Бугарине,
Сагиње се до земљице црне,
Узе цуру за бијелу руку,
Одведе је свом бијелом двору.

118.

ЈОВО МОМЧЕ И ЛАЗОВА СЕКА

Вила се лоза виновa
Око града Будима,
Код б'јелог двора Лазара,
У лози сједи ђевојка,
Ђевојка сека Лазова
А код ње братац заспао,
Заспало момче Лазаре,
Сека му лозу савија,
Те бере грожђе виново,
Туд' Јово момче налази,
Дората коња наводи,
Ђевојку саму находи,
Ђевојци Јово говори:
»Ђевојко, шећер јабуко!
Пружи ми киту лозову,
Лијепа грожђа винова?«
Ђевојка руке пружила,
У рукам' грожђе виново,
Јово је момче превари,
За руке обје уфати,
Пак дора коња засједе,
Ђевојку за се посједе,
Побјеже Јово уз поље,
Завнка љуба Лазова:
»Устани, горе, Лазаре!
Одведе Јово ђевојку.«
Лазо се момче пробуди,
Иза сна момче говори:

»Нек води Јово ђевојку,
Тог ће се Јово кајати,
Брзо ћу њега стигнути,
Да знаде момче Јоване,
Какве ја имам чобане,
Чобане виле бијеле,
Моји су коњи крилати,
Моје су слуге вилене,
Достић' ћу момче Јованче,
Свезаћу њега у лаице,
Вратићу њега уздам се.«

119.

НА САВИ ЂЕВОЈКЕ

Текла Сава покрај Босне сама,
А Дунаво покрај Биограда,
Покрај Саве Посавке ђевојке,
Оне иду Сави води 'ладној,
Собом носе огледало сјајио,
Те гледају на тихо Дунаво,
На Дунаву биоградски момци,
Они носе срчали дурбина,
Окрећу га Сави води 'ладној,
Те гледају на Сави ђевојке,
Како б'јело лице умивају.

120.

ПРЕКО ВОДЕ И БЕЗ ЛАЂЕ

С оне стране Саве воде
Три ђевојке саме оде,
С ове стране Саве воде
Младо момче коња игра,
Ђевојке га себи маме,
На њег' б'јелом руком машу,
Машу руком и јаглуком,

Све на њнхе момче гледа,
Ал' му Сава вода не да,
А на води брода нејма,
А кад виђе младо момче,
Да иа води брода нејма,
Он на воду коња спрема
И на коњу брод преброди,
Те ђевојке све три води.

121.

НЕ МАМИ МЕ, САМА НЕЋУ

»О ђевојко, душо моја!
Не узвијај обрвама,
Не задаји мени јада,
Доста ми је и мог јада,
Просећ тебе у твог рода,
Гледам у те, не даду те,
Чекам тебе, губим себе,
Да те просим, ие даду те,
Да те молим, сама нећеш,
Да отимам, сам не могу,
Пак ја саде не знам што ћу!«
»Лудо ти си, младо момче!
Не проси ме, не даду ме,
Не мами ме, сама нећу,
Не отимај, сам не мореш,
У мене је девет браће
И десето братучедо,
Кад појашу вране коње,
А припашу златне сабље,
А накриве златне поше,
Пак поваде бритке сабље
И уз поље тебе зајме,
Да имадеш троја крила,
Троја крила јастребова
И четврта соколова,
Не би њима побјегнуо
Већ би прије погинуо,

Страхота је дочекати,
А срамота побјегнути,
Јадно младу погинути,
Жалиће те мајка мила,
Ал' ћевојке какве твоје,
А мени те жао није.«

122.

ЈАЊОЈКА И ЈОВАНКА

Пјевала вила Јањојка:
»О, Боже мили и драги!
Шта ли је драже од брата?
Шта ли је брже од коња?
Шта ли је слађе од меда?
Шта ли је љепше од мене?«
Слушала вила Јованка,
Слушала пак одпјевала:
»Јањојко, добра ћевојко!
Брже су очи од коња,
Слађи је шећер од меда,
Дражи је драги од брата,
Љепша сам и ја од тебе.«

123.

НИЈЕ ЉУБАВ КАД СРЦЕ НЕ ЉУБИ

Ристо дора кроз гору јахаше,
А на јелу главу наслоњаше,
Танкој јели ти'о говораше:
»Танка јело, мене боли глава!«
Танка јела таико одговара:
»Болан Ристо, с мене боли ли те?«
Ристо јели ти'о одговара:
»Танка јело с тебе не боли ме,
Веће с драге, не било је мајци!
И њезина доцкан долазива,

Што ми доцкан у ложницу дође,
Доцкан дође, а рано отиђе,
А кад дође, пробудит ме неће,
Већ ми спава на десници руци,
Кад устане пољубит ме неће;
Ев' имаде годиница дана,
Како сам се оженио драгом,
Није мене руком загрлила,
Нит је мене слатко пољубила.«
Витка јела Ристу проговара:
»Болан Ристо, љубиш ли ти драгу?«
А Ристо јој ти'о одговара:
»Љубим јело, кад гођ се пробудим.«

124.

НЕМОЈ ТАМО ДУГО СТАТИ

Ђевојка се Богу моли:
»Дај ми Боже добру срећу
И у срећи добра војна
И у војна доста рода,
Два ђевера неожењена,
Стара свекра и свекрву,
Двије младе заовице,
Што ће мене китам' китит',
Китит' китам' и цвијећем,
Нек је моје лице љепше,
Кад ја пођем у род мајци,
Нека свекар винце точи,
А свекрва питу кува,
А јетрва чизм' обува,
Један ђевер коња спрема
Својој снахи да их седла;
Други ђевер снашу спрема,
Заовице лице ките,
Ките китам' и цвијећем,
Нек ми лице миром бије,
Нек се на ме драго смије,
Мој се драги прошећује,

Покрај мене шет'о, прође,
Говорити мени пође:
»Кад ће драга опет доћи,
Јер су сада дуге ноћи,
Немој тамо дуго стати,
Јер је ружно саму спати,
Не могу ти сам заспати
Ни претурнт дуге ноћи
Чекајући драго моје,
Кад ће мени драго доћи.«

125.

О ЈЕСЕНИ ДОЂИ МЕНИ

О ђевојко, душо моја!
»Почем сам ти душа твоја?
Ал' по Богу, ал' по роду?
Ал' по бабу, ал' по мајци?
Ал' по моме милу брату,
Милу брату неженьену?
Ал' по секи неудатој?
Ал' по души ђевојачкој?«
»Нијеси ми душа моја
Ни по оцу ни по мајци,
Нн по твоме милу брату
Милу брату неженьену,
Ни по секи неудатој,
Већ по души ђевојачкој
И по једном пољубљају
Којим сам те пољубио
Ономадне, у нећељу,
Дукат дао, пољубио.
Знам, ђевојко, знам, јагодо,
Да сам теби киту дао,
Снтну кнту босијока,
Ђе си млада црна ока.
Иза ките јаг кутију,
У кутији жути дукат.«
А ђевојка проговара:

»Борме сам га поарчила,
Све за бакам и бјелило,
И за сјајно огледало
Што на њега лице гледам,
И чакмали обрвице.«
»О, ђевојко, душо моја!
Кад си дукат поарчила
Ајде мени драга, мила,
Ђердан ћу ти накитити.
Купићу ти огледало,
Те се гледај, душо моја,
Огледај се до јесени,
О јесени дођи мени,
Даћу теби двије киге,
Једну киту љубичице,
Да ти љубим б'јело лице;
Другу киту босијока,
Да ти љубим, оба ока;
Трећу киту 'шеничице,
Која лијеп мирис гледа,
Нек миришу твоја њедра.«

126.

ЉУБАВНА КЛЕТВА

»О, ђевојко, душо моја!
Чим миришу њедра твоја?«
»Младо момче, ашаријо!
Чим миришу да миришу,
Не веле ти мирисати,
Ни уза њих уздисати,
Ни на мојој руци спати.«
»Што говориш замукнула,
У мом двору замркнула,
На руци ми осванула.«

127.

ДУГЕ НОЋИ

»О, ђевојко, душо моја!
Шта говори мајка твоја?
'Оће л' тебе мени дати?
Ил' те дала ил' не дала
Украшћу ти везен јаглук,
Што си млада златом везла,
На јаглуку мен' извезла,
Моје лице извадила,
Црне очи отворила.«
»'Ајд' отален, младо момче,
Ја имадем црне очи,
Да не љубим твоје очи,
Већ су мени дуге ноћи,
Не море ми сан на очи,
Да ми 'оће драго доћи,
Не би л' мене мајка дала,
Ђе нијесу дуге ноћи.«
»О, ђевојко, душо моја!
Свакоме су дуге ноћи,
Ко не љуби црне очи,
Да ти хоћеш мени доћи,
Ја имадем сваке траве,
Која трава добро спава,
Не би биле дуге ноћи,
Ноћи бих ти пократио,
Б'јело лице обљубио.«

128.

ПОЗНАЋУ ТЕ ПО СВЕМУ

О, ђевојко, дилбере!
Што се кријеш од мене?
Не кри' очи: од мене,
Могу тебе позиати
По твојијем овцама,
Твоје овце бијеле
У бијелу шарене.

О, ђевојко, дилбере!
Не кри' очи од мене,
Могу тебе познати
По твојијем јањцима,
Твоји јањци бијели,
У бијелу шарени.

О, ђевојко, дилбере!
Не кри' очи од мене,
Могу тебе познати,
По твом платну бијелу,
Твоје платно бијело
Буруицуком везено.

О, ђевојко, дилбере!
Не кри' очи од мене,
Могу тебе познати
По твом везу сиђану,
Твоји вези сиђани,
Златном граном киђени.

О, ђевојко, дилбере!
Не кри' очи од мене,
Могу тебе познати
По твом расту високу,
Таика с' раста велика,
Ко зелена јелика.

О, ђевојко, дилбере!
Не кри' очи од мене,
Могу тебе познати
По твом лицу бијелу,
Твоје лице бијело,
У бијелу румено,
Платно ћу ти открити,
Црне очи виђети,
Б'јело лице љубити.

129.

СЛАЂА ЈЕ ЉУБАВ ОД ИШТА

Очи вране, сваком ти сте драге,
А мени су омиљеле плаве,
Јер су плаве у драгога мога,
Кад ме гледа, све се смије иа ме,
Кад ме кара, све ме разговара:
»Моја љубо, не љути се на ме!
Моја драга, је л' ти жао на ме?
Оћеш ли се жаловати мајци,
Што те карам а не оговарам?«
А ја вељу: »жалићу се мајци,
Нек не смијеш у пунице доћи.«
Тако вељу, ал' се жалит нећу,
Јера волим драгом него мајци,
Када спава, на руци ми спава,
Кад ме буди, у лице ме љуби,
Кад пољуби, ув'јек омилује;
Ја сам јела меда ројевога,
А љубила лице у драгога,
Чини ми се н заклела би' се,
Није слатка медена навлака,
Ко је слатко око у јунака,
Плаво око у добра јунака,
У јунака у драгога мога.

130

СУНЦЕ И ЂЕВОЈКА

Ђевојка је сунце братимила:
»Жарко сунце, мој по Богу брате!
Јеси л' скоро по Мисиру сјало?
Је ли тамо Мисирлија Јово?
Јаше л' Јово дебела ћогина?
Сјају л' му се токе на прсима?
Смију л' му се бени по образу?
Види л' му се сунбул на рамену?
Цвате ли му ружа за фесићем?«

Жарко сунце ђевојци говори:
»О, ђевојко моја посестримо!
Ја сам скоро по Мисиру сјало,
Амо ти је Мисирлија Јово,
Јаше Јово дебела ђогина,
Сјају му се токе на прсима,
Смију му се бени по образу,
Види му се сумбул на рамену,
А цвати му ружа за фесићем,
Благо цури, којој буде суђен.«

131.

КОД ЂЕВОЈКЕ МОМАК НИЈЕ ЖЕДАН

'Ладна водо, сува жеђо моја!
О, ђевојко, жива жељо моја!
Живом сам те жељом пожелио,
Од жеље ми срце испуцало,
Кајно земља од жаркога сунца,
Бог ће дати, киша ударити,
Те се земља земљи саставити,
Срце моје састат се не море,
Док ми драго не дође у дворе,
Кад ми дође и мелем донесе,
Сладак мелем у њедрим носаше,
Из ђевојке душа мирисаше,
Око мог се срца савијаше,
Драго мени на руци спаваше,
Тадај мени жеђе не бијаше.

132.

НЕ ВЈЕРУЈЕ МИ ЖЕНА НИКАКО

О, Илија, вилајлија!
Што ти љуба тихо 'оди
Тихо 'оди, сузе рони,
Сузе рони, не говори?
Ш[illegible]о је љуба невесела?
Ал' је љуба на те љута,

Што заједно не шећете?
Ал' на твоју милу секу,
Што заједно не пјевају?
Ал' на твоју милу браћу,
Што ј' не воде у род мајци?
Ал' је често не милујеш?
Проговара млад Илија,
Млад Илија млад делија:
»Не знам, брате, јад је знао!
На кога је љуба љута,
Ал' је на ме, ал' на другог;
Кад ја пођем међу браћу,
Ја јој велим: 'остај због ом!'
Она вели: 'ја ћу с тобом.'
Кад ја пођем овце чуват,
Ја јој велим: 'остај због ом!'
Она вели: 'ја ћу с тобом.'
Кад ја пођем коња седлат,
Ја јој велим: 'остај због ом'
Она вели; 'ја ћу с тобом.'
Кад ја пођем винце точит,
Ја јој велим: 'остај због ом!'
Она вели: 'ја ћу с тобом.'
Кад ја пођем на теферич,
Ђено вазда коло игра,
Игра коло ђевојака,
А јунаци винце пију,
Ја јој вељу: 'остај због ом!'
Она вели: 'ја ћу с тобом.'
Моја љуба вјере нејма,
Већ се боји пријеваре,
Да је љуто не преварим,
Да ја другу не обљубим,
А ја друге љубе немам,
Нити другу љубит 'оћу,
Да не губим своју срећу.«

133.

ПРОЉЕЋЕ*)

Листај горо, кукај кукавице,
Голуб 'тицо изводи пилиће,
Гој се ćвако зелено цвијеће,
У бостану румене ружице,
У ђул-башчи ситни босијоче,
Чим ђевојке б'јело ките лице,
Сумбул мави чиме момке маме
Удајте се лијепе ђевојке,
Обирајте нежељене момке,
Кој овчице траву ђетелиину,
Кајно чела јаблан киту жуту.

134.

ЗА СВАКОГА НИСАМ

Процвиљела питома јабука
У ђул-башчи према јарком сунцу,
Питала је са села ђевојка:
»Што ти цвилиш питома јабуко?«
Проговара питома јабука:
»Не питај ме, са села ђевојко,
Када цватим и кад цвијет дајем,
Свак ме трга, свак се кити миоме.
Свак ме трга, за свакога нисам.
Свак се кити, за свакога нисам,
Кад сазрнјем и кад мирис дајем,
Свак ме бере, за свакога нисам,
Свак ме грицка и мирише миоме,
Свак ме гриска, а свак зуба нема,
Свак ме гризе, за свакога нисам.«

*) Прољеће зато јер је тад и пјевају.

А кад зачу са села ђевојка,
Сузе проли, овако говори:
»У мене је још виша невоља,
Кад сам расла, свак је гледо на ме,
Кад сам млада, свакоме сам драга,
Свак ме гледа и узда се у ме,
Свак ме гледа, за свакога нисам;
Свак ме проси и мном се поноси,
Свак ме проси, за свакога нисам,
Свак ме мами и узда се у ме,
Свак ме мами, за свакога нисам;
Мене мајка на далеко даје,
Надалеко преко воде 'ладне,
На тој води не има ћуприје,
Већ се воза по води ђемиja,
А ја мајке послушати нећу,
На далеко удати се нећу,
Преко воде ће ћуприје нема,
На далеко ће доћ' нећу често,
Кад ја пођем да мајку обиђем,
Нека брзо у двор мајци дођем,
Да не чекам за водом ђемије,
Да мој драги не пита: »ће ли је,
Када ће ми 'ладну воду прећи,
Оће л' брзо моме двору доћи.«

135.

КО ЈЕ ГРЕШАН, НЕК ИЗАЂЕ

»Чија лађа морем иде, ко је у лађи?«
»Наша лађа морем иде, шта нам 'оћете?«
»У вас има грешна душа, потонућете.«
»Ако има, износте је, да не тонемо.«
»Ми велимо, да гонимо, да ие тонете:
Ко је овђе грешна душа, 'ајде из лађе!
Јера лађу море ждере утопићеш се.«

136.

КО МИ БУДЕ ДОБАР СЛУШАЋУ ГА И ЉУБИТИ

»Oj, орашје што се не подламаш?
O, ђевојко, што се не удајеш?«
»Моја мајко не дај ме далеко,
Ако л' мени зао свекар буде,
Вјера моја, слушати га нећу.«

»Oj, орашје, што се не подламаш?
O, ђевојко, што се не удајеш?«
Моја мајко, не дај ме далеко,
Ако л' мени зла свекрва буде,
Вјера моја, слушати је нећу.«

»Oj, орашје, што се не подламаш?
O, ђевојко, што се не удајеш?«
»Моја мајко, не дај ме далеко,
Ако л' мени зао ђевер буде,
Вјера моја слушати га нећу.«

»Oj, орашје, што се не подламаш?
O, ђевојко што се не удајеш?«
»Моја мајко, не дај ме далеко,
Ако л' мени зла заова буде,
Вјера моја, слушати је нећу.«

»Oj, орашје, што се не подламаш?
O, ђевојко, што се не удајеш?«
»Моја мајко, не дај ме далеко,
Ако л' мени зао драги буде,
Вјера моја, слушати га нећу,
Већ ја 'оћу другог миловати,
Који ће ме вјерном љубом звати.«

137.

ДАЋУ ТИ СВЕ ДРАГА

Младо момче жуту туњу сади,
Ђевојчице црночице, дођи ми, дођи*)
Те на туње ђевјчице мами,
Даћу т' драга златну киту туња,
Даћу ти драга бабове дворе,
Даћу ти драга бијеле овце,
Даћу ти драга попове новце,

Даћу ти, драга, срмали токе.
Даћу ти, драга, седлане коње.
Даћу ти, драга, бијело лице,
Лице ми љуби, очи ми буди,
Љуби ти мене, а ја ћу тебе;
Даћу ти драга кутију јага,
Кутију јага, нек си ми драга.

138.

ЗА ЉУБАВ ЋУ ТИ СВЕ ДАТИ

Ђевојка рани ран-босијок сади
Ој, дилбере, мој дилбере, дођи ми, дођи?**)
На босијок рани младе момке мами,
Даћу ти, драги, киту босијока,
Даћу ти, драги, киту љубичице,
Љубичице, те накити лице,
Даћу ти, драги, кутију јага;
Те навуци танке обрвице,
Кад ме љубиш, нек мирише лице;

*) Овако се припјева уза сваку врсту.

**) Овако припјевају уза сваку врсту до другога припјева, пак онда онако.

Даћу ти драги бијело лице,
Те ми љуби лице и грхоце,
Доћи ћу, душо!
Лице ми љуби, очи ми буди,
Зови ме драгом, љуби ме младом,
Душа је моја босијок грана,
Кад ме љубиш, драги, мирисаћу сама.

139.

ГОЛУБ И ЂЕВОЈКА

Уродише малинице
Мој роде, мој!*)
На Гласинцу према сунцу,
Навади се сив голубе,
Често пада на малине,
Те малинам' род обија,
Опази га ђевојчица,
Те голуба прутом бије,
Овако му говораше:
»О, голубе, мој голубе!
Не падај ми на малиие,
Док малине зреле буду,
Кад малиие зреле буду
И саме ће опадати,
И ти ћеш се назобати,
И ја ћу их млада брати
И младу их момку слати,
Момче ће ме драгом звати,
И киту ми опремати,
И у кити босијока,
Да ми љуби оба ока,
Ја ћу љубит' млада момка
И у момка црне очи,
Црне очи и обрве.«

*) Овако пјевају уза сваки редак.

140.

НАЈВОЛИМ ЗА МОМКА

Ајде, друге, да се растајемо,
Да идемо свака своме двору,
Нека двору, нека своме војну,
А ја немам ни двора ни војна,
Већ ја идем покрај сињег мора,
Да ја тражим себи б'јела двора,
Јали двора, јали свога војна,
Имам дворе мила баба мога,
Ал' ја нећу дворит баба свога,
Веће тражит према себи драго,
Које мени даје млого благо:
»Обећај се да ћеш поћи за ме?«
Мене зове бећаре Јоване,
Да ме води свом бијелу двору:
»Са мном поћи, моја мила драга!
У мене је родила 'шеница,
Ти ћеш бити млада госпојица?«
А ја нећу Јованову двору,
Јер ми кажу да се оженио,
Већ ја нмам у селу јарана,
А јарана лијепу ћевојку,
Која има мила брата свога,
Рекла ми је брата поклонити,
Који ће ме често миловати.

141.

РОБИЊА ОДВЕЛА МУЈУ

Ваздан жела Пожегића моба,
Ваздан жела, ваздан не пјевала,
Утекла им танана робиња
И одвела два коња велика,
Однијела Пожегића благо
И одвела Пожегића Мују,
Однијела бњиш Пожегића,
За њом трче до два Пожегића,
Они пољем, она преко поља,

Оии води, она преко воде,
Они гори, она преко горе,
Коње води, да пјеше не 'оди,
Блага носи, да ашлука има,
Бињнш носи, времена се боји,
Мују води, да сама не оди,
И утече весела јој мајка!

142.

НЕ БИ Л' МЕНЕ УЗО ЗА ЉУБОВЦУ

Што сам млада, да сам вода 'ладна,
Ја би' знала ђе би извирала,
Ниже двора Поповић Стојана,
Не би л' Стојку жеђа додијала,
Не бн лн се воде напојио,
Не би лн му на срце панула
Не би лн се Стојку ражалило.
Не би л' дошо мом бијелу двору,
Моме двору под моје пенџере,
Не би л' мене уз'о за љубовцу,
Да ме узме за бијелу руку,
Да ме љуби на шибли јастуку.

143.

НЕ БИ ЛИ МУ НА СРЦЕ ПА'НУЛА

Што сам млада, да сам вода 'ладна,
Ја бн знала ђе би извирала.
Ниже двора два млада бећара,
Бећар Пере и бећар Николе,
Не би л' коме жеђа додијала,
Не би ли се воде напојио.
Не бн лн му на срце панула,
Кад узда'не, да мене спомене,
Кад погледа, да меие угледа,
Кад с' пробуди, да мене пољуби.

144.

ЂЕВОЈКА ЗАТВОРИ, МОМАК ОТВОРИ

Сарајево рано затворено,
Затвори га лијепа ђевојка,
А ујутру доцкан отвореио,
Отвори га Јово момче младо,
Јово дође под пенцер ђевојци,
Јавља му се кроз пенцер ђевојка:
»Младо момче, у двор ми се сврати.«
Момче Јово цури одговара:
»Сарајевко, румена јабуко!
Ђе сн била, јеси ли виђела,
Сарајево кад се затворило
Прије ноћи и пресјајка суица,
Ко затвори, ко л' јутрос отвори?«
Проговара лијепа ђевојка:
»Ја сам била и ја сам виђела,
Затвори га лијепа ђевојка,
Која тражи за се љубезника;
Отвори га Јово момче младо,
Јово тражи за себе ђевојку.«

145.

КАКО ЋЕМО ДИЈЕЛИТИ МОМКЕ?

Пјевај, драга, те ме разговарај,
Сутра ћемо на теферич поћи,
Ђевојкама јевтин данак доћи,
Млади ће се продавати момци,
Сваки момак биће дукат жути,
А ђевојка дванаест дуката;
Кад станемо момке куповати,
Младе момке и младе ђевојке,
Како ћемо дијелити момке,
Дијелити момке и ђевојке?
»Ласно ћемо дијелнти момке,
Младе момке и младе ђевојке,
Меин момци, а теби ђевојке.«

146.

НЕЋУ ЂЕ ЈЕ ЗАО ОБИЧАЈ

Мајка Мару за планину даје,
Мајка даје, а Маруша неће
Ти'о Мара мајци одговара:
»Не дај мене за планину, мајко,
Тамо менн зао адет кажу,
Да невјесте ие носе прстење,
А ђевојке ие носе ђердане,
Веће носе дрва из омара
И студену воду из бунара;
Још ми, мајко, гори адет кажу:
Кад се жање, по ватру се шаље,
Сама жање, сама ватру носи,
Дуге њиве, широке постати,
За постати море се запасти;
Да се драго не милује с драгим,
Већ по једиом у години дана,
А ја ћу се млада миловати
У годинн свакога мјесеца,
У мјесецу сваке нељељице,
У нељељн сваке ноћи црне,
Сваке ноћи кад је менн драго,
Кад с' пробудим, да драго пољубим,
Када сване и огрије сунце,
Нека драго на руци мн спава.«

147.

БОЉИ ЈЕ МОМАК ОД КИПА ЗЛАТНОГ

Кујунџија, тако ти заната,
Сакуј мени од злата јунака,
Немој плава, тако ти заната,
Већ приликом Поповић Стојана
А љепотом владичнна ђака.
Кујунџија за Бога ајаше,
Сакова јој од злата јунака
На прилнку Поповић Стојана,
А љепотом владичина ђака,
Па га даде лијепој ђевојци.

Узе млада од злата јуиака,
Па га тури иа шибли душека,
Пак му леже на бијелу руку,
Не би ли је момак пољубио,
Ал' залуду фајде не нмаде,
Мртво злато љубит не умије.
А кад виђе лијепа ђевојка,
Узе злато са мека душека,
Однесе га кујунцији Јови:
»Богом брате, кујунција Јово!
Мртво злато љубит не умије,
Сакуј менн два златиа прстена,
Један мени, други јараници,
Не би л' мени брата поклонила.«

148.

ГОСПИНИ АШИЦИ

Шта се оно зелени
Под Госпнин пенцерн,
Ил' је Госпа, ил' је бор,
Ил' Госпини ашици?
Нит' је Госпа, нит' је бор,
Већ Госпини ашици,
Перо јој се станио,
У гору се савио,
Нигди мира не нашо,
Док Госпоји не дошо.

149.

НЕ МОГУ БЕЗ ДИЛБЕРА

Уродили ситни љељци,
Жнв ми ти, жив мн ја,
Жив не могу без дилбера бити ја.

Ко ће љељке подбирати?
Жив ми ти, жив ми ја,
Жив не могу без дилбера бити ја.

Подбираће шећер Јово,
Жив ми ти, жив ми ја,
Жив не могу без дилбера бити ја.

Ко ће Јову припомоћи?
Жив ми ти, жив ми ја,
Жив не могу без дилбера бити ја.

Припомоћи шећер Мара,
Жив мн ти, жив ми ја.
Жнв не могу без дилбера бити ја.

150.

ШТО НЕ ДОЂЕШ?

»А мој драги што не дођеш?«
»Моја драга, зар ти не знаш,
И синоћ сам долазио,
Под пенцером посједио,
Везен јаглук изгубио,
Јеси л' ми га драга нашла?
Ако си га његоћ нашла,
Опер' ми га, пошљи ми га.«
»А мој драги, нашла сам га,
А како ћу оправи га,
Бистра вода на далеко,
Жарко сунце на високо,
Ракли сафун у чаршији?«
»Бистра вода сузе твоје,
Жарко сунце лице твоје,
Ракли сафун б'јеле руке.«

151.

МЕДНА ИЛ' ЧЕМЕРНА

Љето прође, медна јесен дође,
Неком медна, а неком чемерна,
Ко се жени и узима драго,
Ономе је медна и шећерна,
Ко се жени, не узима драго,
Ономе је горка и чемерна.

152.

ДЕРВИШ НАЈБОЉИ ЈЕ

Асаи-ага на граду сједаше,
Вјерну љубу на крилу држаше,
Својој љуби ти'о говораше:
»Вјерна љубо, вјера ти помогла!
Што те питам, право да ми кажеш,
Кол'ко си се пута удавала?
У кога ли више блага бјеше?
И који те најбоље пазаше?«
Асан-аги љуба говораше:
»Асан-ага, драги господаре!
Трипут сам се досад удавала.
Први пут сам за пашићем била,
Други пут сам за дервишем била,
Ево трећом за те Асан-агом;
У пашића много блага б'јаше;
Ал' ме пашић полоше пазаше;
У дервиша блага не бијаше,
Ал' ме јунак добро миловаше,
Кад с' пробуди, у лице ме љубн.
Да ми реку: ето ти дервиша,
Ја би тебе муштулука дала.«

153.

ЗА ЧЕСТИТА УДАЋУ СЕ САМО

А мој драги, мој господичићу!
Моје царство, а твоје госпоство,
Не дам царства за лоша јунака,
Већ за каква врла и ваљана,
Кој' не пије вина ни дувана,
Ни шећерли кафу из филџана,
Који ваздан сједи у дућану,
А тргује дибом и кадифом
И увечер б'јелу двору иде,
До сат ноћи ситну књигу пише,
Од сат ноћи под бисером дише.

154.

ПО ЗНАКУ ОТВАРАЈУ СЕ ВРАТА

Доцкан пођо' нз чаршије,
Испред двора драге моје,
Ал' ми драга б'јеле дворе
С чнвијама затворила,
А ја пођо' у аз-башчу
Свеза' коња за наранчу,
А сокола за гранчицу,
Па ја велим свом коњицу:
»Де пробуди драгу моју.«
Коњиц врисну, соко писну!
Ал' ето ти моје драге,
Б'јеле дворе отворила,
Мене у двор уводила.

155.

'ЕРЦЕГ СТЈЕПО ДВА ВЕСЕЉА ЧИНИ

Мјесец кара звијезду Даницу:
»О Данице, једна лежакињо!
Ти прележа с вечер' до сабаха.
А ја прећо' земљу и градове,
Кад ја прећо' у 'Ерцеговину,
'Ерцег Стјепо два весеља чини,
Сина жени, а шћерку удаје,
Свате спрема а другим се нада,
Сјетово је Анђелнју шћерку:
'Анђелнјо, моја шћери драга!
Када будеш близу Цариграда,
Спусти чоху коњу до кољена,
Златне ките коњу до копита,
Гледаће те мало и велнко,
Царевица кроз зрно бисера,
А царевић са бијеле куле,
Султанија кроз камење драго,
Султаи царе са златне шћемлије.'
Анђелија бабе послушала,
Кад је била близу Царнграда,
Спусти чоху коњу до кољена,
Златне ките коњу до копита,
Гледало је мало и велико:
Султанија кроз драго камење,
Царевица кроз зрно бисера,
Султаи царе са златне шћемлије,
А царевић са бијеле куле.«

156.

НЕ ДАЈ ЗА СТАРА

Процвилила гора шимширова,
Питала је гора бршљенова:
»Што је теби горо шнмшнрова?«
»Не питај ме, горо бршљенова!

Данас мене свати пријеђоше,
Проведоше лијепу дјевојку,
Сви сватови л'јепо коње јашу,
А не јаше лијепа дјевојка,
Веће силна коња разиграла,
Те облама гране шимширове,
Док повика нешто из облака:
'Што с' дјевојко коња разиграла,
Те обламаш гране шимширове?
Знаш ли, бона, које ти је драго,
Ено ти га први пред сватима,
Бијела му брада до појаса.'
Кад то чула лијепа дјевојка,
Проли сузе низ бијело лице,
Па догони коња до јенђије:
'О, јенђице, по Богу сестрице
Дај ти менн ноже оковане,
Да разрежем румену јабуку,
Врло ми је жеђа додијала.'
Даде њојзи ноже оковане,
Ну да видиш лијепе дјевојке,
Не ше резат румене јабуке,
Већ удари себе у срдашце,
Колико се лако ударила,
На ножу је срце извадила,
Доле паде, горе не устаде.«

157.

КАЗУЈ, КО ТИ ЛИЦЕ ЉУБИ

Сјајна звјездо, ђе си синоћ сјала?
»Ја сам сјала више Биограда,
Те гледала чудо свакојако,
Чудо виђо' што никад не виђо':
Поп се, Лука, с љубом завадио,
Својој љуби руке савезао,
Па је љуби ти'о говорио:
'Казуј, љубо, ко ти лице љуби?'
Љуба њему ти'о говорила:
'Попе Лука попушћај ми руке!
Све ћу теби право казивати,

Ко ми љуби пребијело лице,
Ко л' ми кити по челу дукате:
Лице љубе до два Павловића,
С дукатима чело накитише.'
Попе Лука попушћа јој руке.
Све му каже што је и како је.«

158.

У СВАКО ВР'ЈЕМЕ ИЂЕ СЕ К' ДЈЕВОЈЦИ

Обасјала сјајна мјесечина,
Обасјала зелену ливаду,
На ливади два господска коња.
Чувала их два господичића:
Бане Јово и капетан Павле:
Бан је Јово Павлу говорио:
»Павле, брате, јасне мјесечнне!
Ора би ти путовати било,
Путовати, јали ашиковат,
У кога је на близу дјевојка,
У мене је на далеко драга,
Када мени она на ум па'не,
Ја не пазим тавној ноћи мрака,
Ни мој ћого мутној води газа,
Већ иђемо, да прије дођемо.«

159.

ЈАДИКОВАЊЕ СОКОЛА И ДЈЕВОЈКЕ

Соко паде на танку јелику,
Пак не паде јели на врхове,
Већ јелици на најниже гране,
Десно крило крви обојио,
У лијевом ниђе перке нема,
Пролијева сузе низ образе,
Гледала га са куле дјевојка,
На демир је наслонила руку,
Пак с пенцера цура говорила:
»О, соколе, мој сиви соколе!

Што је теби моја 'тицо сива,
Те ти паде иа најннже гране,
А не паде иа вр' таике јеле,
А прољеваш сузе ннз образе,
Што је тебн, и горе тн било,
Как'а ти је голема невоља?«
Проговара соко са јелике:
»Не питај ме, лијепа дјевојко!
Што ме питаш кад помоћ не мореш?
Кад ме питаш, да ти јаде кажем,
Дворио сам добра господара,
Дворио га дванаест година,
Свакада му лова наловио,
Ал' не могох 'тице ластавице,
Господар се на то разљутио,
Пак ми једио одсијече крило,
Пак сад не знам што ћу од живота.«
А кад зачу лнјепа дјевојка,
Соколу је 'вако говорила:
»Мој соколе, те то л' су ти јади?
Ти нијеси нн видио јада,
Док ја теби своје јаде кажем,
Ти ћеш своје пак заборавити:
Имала сам у селу јарана,
Грлио ме како грличицу,
А дивио како ластавицу,
А љубио како љубичицу,
Од дике ме за капом носио,
Од милости држо у њедрима,
Пазио ме како своју душу,
Па да видиш јада великога,
Сад ми га је друга премамила,
Одмамила свом бијелом двору,
Па га обдан држи на криоцу,
А обноћи на бијелој руци,
Па сад не знам што ћу ни како ћу.«

160.

СОКОЛОВИ ОДЛЕЋЕШЕ И ДОЛЕЋЕШЕ

Полећело јато соколова
Од Чајнича преко погледаја,
И пред њима соко барјактаре,
Преко Босне и 'Ерцеговине,
Проговара соко барјактаре:
»Запјевајте, браћо моја драга!«
Проговара јато соколова:
»Како ћемо кад не умијемо?«
Проговара соко барјактаре:
»Запјевајте како умијете,
Запјевајте танко гласовито:
'Остај с Богом, Босно земљо равна,
Босно земљо и 'Ерцеговино!
По теби смо доста четовали,
И виђели Босанке ђевојке,
Пак одосмо на Урученлију,
Тамо ћемо зиму зимовати,
И виђети Урумке ђевојке,
У Стамболу љето љетовати,
И виђети Стамболке ђевојке.
Босно земљо и 'Ерцеговино!
Јал' се теби вратит', јал' не вратит'.«
Одлећеше, пак и долећеше.

161.

ДУЖДЕВ СОКО

Соко паде на Солуна града,
А жутије' ногу до кољена,
Злаћеније' крила до рамена,
И бисерли круне над очима,
Питала га Солунке ђевојке:
»А богати, сив зелен соколе!
Ко ти жути ноге до кољена?
Ко ти злати крила до рамена?
Ко ти кити круну над очима?«

Говорио сив зелен соколе:
»Чујете ли, Солунке дјевојке!
Дворио сам добра господара,
Господара Дужда од Млетака,
У њега ми три шћери бијаху,
Старија ми ноге пожутила,
А средња ми крила позлатила,
Најмлађа мн круну накитила,
Пазио ме Дужде од Млетака,
Бацао ме небу под облаке,
Да му ловим 'тице ластавице,
Сваку сам му 'тицу уловио,
Ал' не могу 'тице ластавице,
Разљути се мили господаре,
Па ме баци небу под облаке,
Те ја падо' иа Солуна града.«

162.

ДЈЕВОЈКА МАМИ СОКОЛА

Сиви соко долетио,
Моме двору на пенџере,
Мати моја видила га,
Али није била вр'једна,
Ни уфатит, ни премамит:
»О, соколе, мој соколе!
А да ми те уфатити,
Златан би ти кафаз плела,
И бисером поткитила,
Када ручам, да ми гучеш,
Кад вечерам, да ми пјеваш,
Када спавам дјевојчица,
Да ми лице прохлађујеш
С твојим' крилим', мој соколе!«

163.

МОМАК ЦУРУ НАЈМИЛИЈЕ ЗОВЕ

Сив се соко Господару фали:
»А да видиш, драги Господаре!
У онога Дужде млетачкога,
У њег' има шћерца мјезиница,
Њу ми бабо: севди ђулом зваше,
А мајка је: севди ђуло–Стано,
Мила браћа: севди, секо, наша,
А ја јунак: севди срце моје,
Севдишем те и бегенишем те.«

164.

АСАН-АГА И СОКО

Асан-ага ићиндију клања,
Сив му соко на сердаду паде,
Нема када ни селама дати,
Већ он пита сивога сокола:
»Сив соколе, сиво перје твоје!
Јеси л' скоро под Лозницом био?
Бијеле ли с' по пољу чадори?
Вијају л' се зелени барјаци?
Играју л' се ати Атлагића?
И парипи Турханбеговића?
Сјају ли се токе Сијерића?
Сијева ли сабља Даничића?
Свирају ли свирке и борије?
Бије л' бубањ Тузле Капетана?«
Асан-аги соко проговара:
»Ја сам скоро под Лозницом био,
Сва је здраво под Лозницом војска,
Све је тако као што ме питаш.«

165.

СМЕДЕРЕВКА АНА И ЈЕЛЕНА ГОСПОЈА

Пошетала Смедеревка Ана,
По бијелу граду Смедереву,
На њојзи је кафтан од сунашца,
А иа руци прстен од мјесеца,
А на глави круна од бисера,
Гледала је Јелеиа госпоја,
Гледајући ти'о говорила:
»Л'јепа ти си Смедеревко Ано!
Да Бог даде да ми своје будеш,
Јал' снашица, јали јетрвица,
Јали прва у махали коиа.«
Проговара Смедеревка Ана:
»Луда ти си, Јелеиа госпоја
Меи је' мајка луду удомила,
За бећара Дуждева Стјепана,
Дужд ми посла кавтан од сунашца,
Дуждевица круну од бисера,
Дуждев Стјепо прстен од мјесеца.«

166.

ЗА ДЈЕВОЈКУ ЈЕ МОМАК НАЈБОЉИ ДАР

Злато Јово под градом сјећаше,
Од Суица се штитом заклоњаше,
А од вјетра срмали марамом,
Гледала га нз града дјевојка,
Баца му се туњом и наранчом,
Туњом га је у штит ударила,
А наранчом у прси јуначке.
Јово вели лијепој дјевојци:
»Милуј, милуј, драга душо моја!
Како си ме стала миловати,
Свако ми се добро иаподало,

Ја сам трипут иа ħабу 'одио,
Сва трипут сам здраво доходио,
Нијесам те даром даривао,
Шта ħеш, драга, да ти дара дадем,
Ил' ħеш драга дибу некројену,
Или волиш спензу иебројену?
Ил' ħеш драга роба, ил' робињу?«
»Што ħе мени диба некројена,
Што ли ħе ми спенза небројена,
Кад је немам с киме пребројити,
Што ли ħе ми ропче и робиња,
Кад ја немам себи господара;
Ако ħеш ме даром даривати,
Не дај меии с мајком зимовати,
Ни с мојијем братом љетовати.«

167.

НЕ ВРАЋА СЕ КУЋИ ДЈЕВОЈКА ОДВЕДЕНА

Суице сјаше, а киша падаше,
Злато Јово дјевојку воћаше,
Кад је било кроз гору зелену,
Злато Јово ти'о говораше:
»А чујеш лн, прстеиски дјевере!
Намакни ми амбрел на дјевојку,
Да јој б'јело лице ие покисне.«
Проговара лијепа дјевојка,
С десну страну прстеиском дјеверу:
»Кад је моје срце покиснуло,
Нека кисне и бнјело лице.«
Кад то чуо ħувегија Јово,
Тужан Јово сватим' говорио:
»Вратите се, кићеии сватови!
Када нисам у вољи дјевојци.«
Проговара лијепа дјевојка:
»Са гробља се мртвац не враћа,
Ни дјевојка са првог конака,

Водите ме Јованову двору,
Да његово срце не покисне,
Као што је моје покиснуло.«
Одведоше вијену дјевојку
Злату Јови за вијериу љубу.

168.

ВРЛО СИ МИ МИО

Вјетар ружу уз поље носаше,
На Јовине дворе наносаше,
Ал' у двору други ие бијаше,
Већ сам Јово у двору сједаше,
Своју драгу на крилу држаше,
Око главе лаор завијаше,
Како коју бурму догоњаше,
Своју драгу у лице љубљаше:
»Жив ти био! јесам ли ти мио?
Јесу ли ти моје очи драге?
Јесу ли ти моја уста слатка?
Је л' ти мека моја десна рука?«
»Жив ти био, врло си ми мио!
Драже су ми твоје очи црие,
Него, драги, и отац и мајка,
Слађа су ми твоја медна уста,
Нег' кутија стамболског шећера,
Мекша ми је твоја десна рука,
Нег' четири брусали јастука«.

169.

ДЈЕВОЈКИ НАЈВЕЋА РАДОСТ

Добра ти ми годиинца дође,
Кад ми драги испред двора прође
И погледа уз пенџере моје,
Чини ми се, до мора је моје;
Кад ја видим свога драгог очи,

Мени 'оће срце да искочи,
Кад ја видим свога драгог плећа,
Чинн мн се ја нарастох већа;
Кад му видим руку у мишици,
Па'не меии мука на жличици,
Кад му видим траболосу ресе,
Пода мном се црна земља тресе,
Кад му видим ногу у топуку,
Чини ми се полећети могу.

170.

ЗА ЦВИЈЕТ ЈАГЛУК

А мој драги, из новога града!
Донеси ми у њедрима 'лада,
Милоду'а, да се милујемо,
Калопера, да се не карамо,
Ја ћу теби свакака цвијећа,
Не сијано, ни пресађивано,
Ни студеном водом заливано,
И то расте по ћерћефу моме;
Ја ћу теби везен јаглук дати.

171.

ПОНОС МОМКА И ДЈЕВОЈКЕ

Знаш ли, драги, жалосна ти мајка!
Кад се од нас проћи не могаше,
Од нашега нама и јордама,
Од мог' нама, а од твог јордама,
А од моје бурунцук кошуље,
А од твоје везене ћечерме,
Од мојије' крзли чифтијана,
Од твојије' тока и чакшира,
А од моје б'јеле антерије,
А од твоје везене доламе,
А од мога везена фермена,
А од твога самурли ћурчића,

А од моје пафте од бисера,
А од твога мукадем појаса,
А од мојн' ситни' огрлица,
А од твога бага од са'ата,
А од моји' од злата брњица,
А од твоји' срмали ножева,
А од мога челеби–фесића,
А од твога челеби сарука,
А од моји' златни' белензука,
А од твоји' алмаз-прстенова,
Од мојије' везени терлука,
Од твојије' мркије' коидура?

172.

МОМКА ХВАЛИ ДЈЕВОЈКА

Синоћ драги у алају прође,
Обазре се и погледа на ме,
Чело му је златна амајлија,
Перчин му је тура ибришима,
Обрвице с мора пијавице,
Трепавице крила ластавице,
А два ока два врела студеиа,
Два образа два ћула румена,
А два брка два кангала злата,
А уста му кутија шећера,
А зуби му два низа бисера,
А лице му, кано жарко сунце,
А рука му, кајно у берберa,
А гр'оце, кајно мјесечина;
Опасо се мукадемом пасом
Од паса је отпустио ресе,
Кад ја виднм мукадему ресе,
Пода мном се црна земља тресе,
А да ми га Бог у срећи даде!
Да замрсим туру ибришима.
Да испшшем златну амајлију,
Да дарујем двије пијавице,
Да дарујем од мора ећиму,
Да ја летим кајио ластавица,

Да попијем два врела студена,
Да изгрискам два њула румена,
Да увезем два кангала злата,
Да позобљем кутњу шећера,
Да изнижем два низа бисера,
Да с' огријем сјајнога сунашца,
Да се грлим бијелим рукама,
Да путујем јасном мјесечином.
Да потргам мукадему ресе.

173.

ЉУБИЋУ ГА ЈА

Љепо ти је погледати
Преко Дрине на ведрине,
Преко ока на драгога,
У мог драгог б'јели дворн,
Чини ми се биће моји,
Пред двором му зелен мејдан,
Ту јунаци сеир чине,
А мој драги коња игра,
А ја стојим, те га гледам:
»Мили Боже, чудна бега!
Соко ли је, јунак ли је?
Вила ли је, коњиц ли је?
Седло ли је, сребро ли је?
Узда ли је, звијезда ли је?
Драги ли је, сунце ли је?
На мом' драгом мор долама,
При доламн шећер пуце,
Сјешћу драгом у крноце,
Распињаћу шећер пуце,
Љубићу га међу пуца,
Ће мом драгом душа куца.
Нек душманим' срце пуца.
Ах! ах! ах! љубићу га ја.«

174.

ЈОШ ДА СУ МИ ЦРНЕ ОЧИ

Приморкиња коња јаше,
Ко делија сабљу паше,
Над воду се надносаше,
Сама себи говораше:
»Мили Боже, љепа ти сам!
Танка ти сам и висока!
Б'јела ти сам и румена!
Још да су ми црне очи,
Све би старо помладила,
Све би мамом помамила,
Ижењено раженила,
Нежењено оженила.
Све би оце разоцила
А попове распопила.«

175.

БИЋЕШ МОЈА

О, дјевојко, душо моја!
Гдино синоћ бесједисмо,
Онди оста сабља моја,
Сабља моја и долама,
У долами огледало,
И од злата безувента,
'Ајде, душо, да тражимо,
После ћемо половити,
Мени сабља и долама,
Теби златна безувента,
А и ведро огледало,
Огледај се до јесени:
О јесени биђеш моја.

176.

УЗАЛУД ЈЕ ЦРНОГ ПРАТИ

Чудо виђо' прије невиђено,
Ће дјевојка Арапина купи,
За њег даде три товара блага,
И три коња, што ће носит благо,
Па га води мору на обалу,
Арапа је три дни умивала,
Што Арапа више умиваше,
То Арапии црњи долазаше,
Кад то виђе лијепа дјевојка,
Арапа је у море бацила:
»Носи водо црног Арапина,
Ја не жалим три товара блага,
Ни три коња, што ће носит благо,
Ни три оке чистога сафуна,
Већ ја жалим три бијела дана,
Ће сам залуд Арапина прала.«

177.

ТИ СИ МОЈА

О дјевојко, душо моја!
У кући ти крива греда,
Пребила ти оцу леђа,
А матери витка ребра.
О, дјевојко, душо моја!
У кући ти три долафа,
У једноме памуклија,
Ти си моја јауклија;
У другом ти биберница,
Ти си моја дилберница;
У трећему тесте кашик'
Ја сам душо, на те ашик.
О, дјевојко, душо моја!
Пред кућом ти бунар вода,
По њем плива жута патка,
Ти си душо моја златка.

178.

И МЕНИ ЋЕ БОГ КОГ' ДАТИ

О, дјевојко, душо моја!
Зуком летиш, кано чела,
У уст'ма ти сата меда,
На мом срцу груда леда,
Дај ми, душо, капљу меда,
Да разбијем груду леда,
О, јуначе, бор т' убио!
Све се фалиш да имадеш,
А ништа ми још не дадеш.
И мени ће Бог ког дати:
Алвацију, јал' ацију,
Јал' терзију, јал' ћурчију,
Ма ако ће и терзију,
Терзије су челебије,
Л'јепо оде, л'јепо носе,
Срезаће ми терли дибу,
И на дибу шећер пуца,
Нек душману срце пуца,
А и теби, аинине,
Кад иастаиу дуге ноћи,
Те се врћеш и обрћеш'
И о мени све говориш:
Да ми мореш сада бити,
Гулио би бору кору,
Свјетлио би твоме роду.

179.

ДОБРО ДОШО, МОЈЕ ДРАГЧЕ!

Оj, невенко, мој невенко!
Занесе ме коњ зеленко,
Кроз некакво четоборје,
Пред нечије б'јеле дворе,
Кад ћевојка дворе мете,
Ја јој вељу: »добра вече!«
Она рече: »дођ' довече!«
Ја не дођо', ону вече,

Већ ја дођо', другу вече,
Кад ја дођо' друго вече,
Ђевојка се разљутила,
Б'јеле дворе затворила,
А пенџере заковала;
Кад ја дођо' трећу вече.
Ђевојка се одљутила.
Б'јеле дворе отворила,
А пенџере отковала;
Радосно ме дочекала,
И рукама загрлнла,
И у лице пољубила:
»Добро дошо, мој драганче!«

180.

ИСТО, АЛИ ДРУГОЈАЧИЈЕ

J.

Ој, невенко, мој невенко!
Занесе ме коњ зеленко,
Кроз некако четоборје,
Пред нечије б'јеле дворе,
Кад ђевојка мете дворе,
Ја јој вељу: »добра вече!«
Она рече: »дођ' довече!«
Ја не дођох оиу вече,
Већ ја дођох другу вече,
Кад то двори затворени,
Ђевојка се разљутила,
Б'јеле дворе затворила,
А пенџере заковала,
Кад ја дођох другу вече,
Кад то двори отворени,
А пенџери отковани,
Ђевојка се одљутила,
Б'јеле дворе отворила,
А пенџере отковала,
Ја јој вељу: »ђевојчнце!«

Она вели: »ђе с', момчиђу?«
Ја повратих врана коња:
»'Ајде, душо, биђеш моја,
Водиђу те своме двору,
Да ми б'јеле дворе метеш,
Да мн стару мајку слушаш,
Да у двору ватру ложиш,
Пазиђу те ко и себе,
А љубити ко и душу.«

181.

ДРАГА ЋУ СЛУШАТ, А НЕДРАГА НЕЋУ

J.

Коњ зеленко росну траву пасе,
Сахат пасе, а два ослухује,
Ђе дјевојка милу мајку моли:
»Не дај' мене за недрага, мајко!
Ако ли ме дадеш за недрага,
Вјера моја, слушати га нећу,
Кад недраги из чаршије дође,
Сједећ ћу га дочекати, мајко,
Сједећи му говорити, мајко:
'Ид' отале мој немио драги,
Јали сједи, јал у дућан ајде.'
Ја ћу ићи у гору зелену.
Па ћу брати чемерику траву,
Те ћу травом умивати лице,
Нек ј' недрагом горко и чемерно;
Ако ли ме дадеш за драгога,
Вјера моја, слушати га оћу!
Кад ми драги из чаршије дође,
Стојећ ћу га дочекати, мајко,
Стојећи му говорити, мајко:
'Сједи доли, лнјеп челебија!
Да с' љубимо и да се грлимо,
Јалн сједи, јал' у дућан 'ајде,

Те ми кроји дибу и кадифу,
Како ће ми боље ујисати.'
Ја ћу ићи у гору зелену,
Те ћу брати румену ружицу,
Од руже ћу ћулсу извадити,
Па ћу своје лице умивати,
Нек је драгом медно и шећерно.«

182.

ЗА ТУЂИЈЕМ СРЦЕ НЕ БОЛИ

Играли се врани коњи,
Крај Дунава на обали,
Међу собом жуборили,
Дај нам, Боже, путовати,
Путовати, војевати,
А Дунава не пловити,
Дунаво је плаха вода,
Синоћ момка однијела,
А јутрос га на крај баци;
Да ј' у момка своја мајка,
За дан би му јаде знала,
А за два би разабрала,
А трећи би на греб дошла;
Ал' у момка туђа мајка,
За годину јаде знала,
А за двнје разабрала,
А, треће му на гроб дошла;
Ал' по њему трава никла,
Дјетелина до кољена,
По њој пасу кошутице,
И четверо љељеичади,
Чувала их дјевојчица,
На њој бјеше кошуљица,
Нит је ткана, нит предена,
Већ од злата изливеиа,
Говорио лијеп јунак:
»Ја каква је та дјевојка?
Није врло ни лијепа,

Из чела јој сунце сија,
Испод грла мјесечина.«
Говорио лијеп јунак:
»Ах да ми се пробудити,
Волио б' је пољубити,
Нег' у Босни паша бити,
Волио би' ш њоме спати,
Него с душом у рај стати?«

183.

НЕЋУ НИКОГ, ВЕЋ КОНШИЈУ

Кошутице, росна ти си!
Ђе си била, те си расла?
Ја сам била на далеку,
Ишла брату по дјевојку.
Је л' далеко та дјевојка?
Није врло ни далеко,
Три дни 'ода преко поља,
И четири преко мора.
Је л' лијепа та дјевојка?
Није врло ни лијепа,
Из чела јој сунце сија,
Испод грла мјесечина,
Зв'јездама се накитила,
У џепу јој амајлија,
Амајлијом с' куњијаше:
»А тако ми амајлије,
Нећу љубит јабаилије,
Већ коншију из ма'але.«

184.

МОМАК ЗА ЦУРУ СВЕ ДАЈЕ

У планини јаблан дрво расте,
Често њега сјевер облазаше,
Јаблан му се умиљато моли:
»Ој, сјевере, мој по Богу брате!

Немој мене често облазити,
Лијеп сам тн порол изродио,
На три гране три јабуке златне.
На четвртој сив соко сјећаше,
И он гледа уз поље широко,
Ђе два брата 'нтар ловак лове,
Уловише срну и кошуту,
И љељена златније' рогова,
Султанију у жуту кафтану,
И Марушу у танкој кошуљи
Млађн братац старијем говори:
»Ја ћу, брате, ловак дијелити,
Даћу теби срну и кошуту,
И љељена златније' рогова,
Султанију у жуту кафтану,
Мени Мара у танкој кошуљи,
Ако ти је и то, брате, криво,
Даћу теби и с Маре кошуљу.
Ја ћу ићи у нову чаршију,
Куповати на Мару кошуљу,
Узећу је себи за љубовцу.«

185.

БЈЕЖИ К МЕНИ ДОК УПИТАМ МАЈКЕ

»О, дјевојко, морска трњинице!
Трне срце тебе гледајући,
А да ми те како добавити,
Чудно би'те пољубио слатко,
Што би медна прилипала уста
За румене ћуле дјевојачке.«
»Младо момче, би л' ти мило било?«
»Драга моја, а шта би тн било?
Не би уста на лицу остала,
Не би мајка на лицу познала,
Ако позна окарат' те неће,
Ак' окара избити те неће,

Ак' избије оћерат те неће.
Ак' оћера, бјежи к мени душо.
И то, душо, док упитам мајке.«

186.

МОМАК ХВАЛЕЋ' ДЈЕВОЈКУ СЕБЕ ПОНИЖАВА

Росна ливада
Брдом њихала,
Ту ми дјевојка
Бнсер низала.
Момче ј' гледало
С треће ливаде:
Чујеш дјевојко,
Чујем, љепото!
Твоје су очи
Морске трњине
А ја сам јунак
Трњиии трнак:
Твоје је лице
Жарко сунашце,
А ја сам јунак
При сунцу облак;
У нашој земљи:
Слично обично.
Сниjег не пада,
Киша ннкада,
Већ ув'јек пада
Медна росица,
Ти си, дјевојко,
Моја душнца.

187.

НИСАМ РИБА, ВЕЋ ТВОЈА ДРАГА

Гњездо вила 'тица ластавица,
На селвији над водом студеном,
Гњездо вила, гњездо савијала,
Ту дилбери на теферич иду,

Пред њима је Соргић Димитрије,
Сви дилбери сјели 'ладовати,
'Ладовати, рујно вино пити,
Али не ће Соргић Димнтрије,
Већ он оде млађан враговати,
Па се пење селвији на грану,
Одломи се од селвије грана,
Гди је срећа, ту је и несрећа,
Паде Димшо у воду студену,
Драга му се на води десила,
Уфатила племенитог Димшу,
Проговара племенити Димшо:
»'Ладна рибо! брже л' ме уфати?«
Проговара лијепа дјевојка;
»Не бој ми се, мнло моје драго!
Ја нијесам риба водењача,
Већ ја јесам твоја милосница.«

188.

КО СЕ ПРИЈЕ ПРОБУДИ, НЕК' ЉУБИ

Међу двјема водама,
Међу трима горама,
У дубокој долини,
Двоје младо заспало,
Једно другом говори:
»Ко се прије пробуди,
Једно друго да љуби.«
Бог поможе дјевојци,
Па се прије пробуди,
Млада момка обљуби:
»Устан' горе, љубљени,
Да идемо у поље,
Уфатит се у коло,
Немој стати до мене,
Већ до друге крај мене,
Људи с' данас ђаволи,
А жене су сотоне,
А цуре су врагови,
О свачему говоре,
О нас двоје највише:

'Оно двоје љубљено,
Оно двоје грљено.'
А нијесмо, бора ми,
Веће синоћ и јутрос
И мислимо довече.«

189.

НИКО НЕ МОГАШЕ ОТВОРИТИ ЛАСТАВИЦУ ВЕЋ СОКО

Протужила ластавица
У кафазу затворена:
»Ко би мене отворио?
Везен би' му јаглук дала,
Везен јаглук и бошчалук,
И још би му љуба била,
Љуба била, дукат дала,
У криоцу посјећела
И једном га пољубила.«
То зачуле све терзије,
Терли днбу распродаше,
Златне кључе саковаше,
Али врата закована
Отворити не могоше.
То зачуше све ћурчије,
Самур ћурке распродаше,
Златне кључе саковаше,
Али врата закована
Отворити не могоше.
То зачуше кујунџије,
Бисер-пафте распродаше,
Златне кључе саковаше,
Али врата закована
Отворити ие могоше.
Док долеће сиви соко,
Трену крилим' о вратнма,
Али врата закована
Сама му се отворише.

190.

КЛЕТВА ДЈЕВОЈАЧКА

Мушка глава и шушњата грана:
Удри граном по зеленој трави,
Лист отпаде, а грана остаде:
Онак'а је вјера у јунака,
Док пољуби: »Узећу те, драга!«
Кад пољуби: »Док упитам баба!«
Бабо вели: »Док упитам рода!«
А род вели: »Док роди 'шеница!«
Ја да Бог да, те му не родила,
Не родила чим 'шеница рађа,
Већ родила љуљем и кукољем!
Колико је у шуми борова,
Оиlико га удрило громова!
Колико је у шуми јелица,
Онlико га удрило стрелица!
Колико је на крушки крушака,
Онlнко га убило пушака!
Колико је на јаглуку грана,
Онlико ми допануо рана!
Колико је на јаглуку веза,
Онlико ми допануо свеза!
Колико му на јаглуку кука,
Онlико ми допануо мука,
Што је мене младу преварио,
И са срећом мене раставио!

191.

ЦУРА КУНЕ ШТО ЈЕ КУДЕ

Моја драга, моја драга душо!
Куде ми те до три кудиоца:
Једнн веле: »Санљива дјевојка!«
Други веле: »Љута као гуја!«
Трећн веле: »Плави' је очију!«
О, мој драги, жива жељо моја!
Нису плаве, ни одвише вране,
Веће драги како теби драго.

Који веле, љута као гуја,
Легле му се у сија перчину!
Који веле, сањива дјевојка,
У болести не имао санка,
Болесна га превртала мајка,
Од Ђурђева до Митрова данка,
Свукуда му лијека тражила,
И у мене и у моје мајке,
Ја имала, али му не дала,
Јер је мене драгоме скудио!

192.

ШАЉИВА КЛЕТВА

Вита јело, истина је било!
Ја се драгом у њедра савила,
У њедрима зиму зимовала,
На крилу му љето љетовала,
На мишици теферичовала,
Па мој драги сад н не зна за ме;
Дођ'те друге, не 'одиле луде,
Да вам кажем што је мушка глава,
Мушка глава, и шушњата грана;
Удри граном по зеленој трави,
Лист опаде, а грана остаде;
Кад се бија' с драгим завјерила,
Тврђа бјеше вјера од камена,
А данас је мекша од памука,
Јера драги вјером преврташе,
Болесна те превртала мајка,
Од Митрова до Ђурђева данка,
Кад но расте питома љубица,
Кад но цвати румена ружица,
Свукуда му лијека тражила,
И у мене и у моје мајке.
А ја не дам, а рећи ћу мајци:
»Подај, мајко, у маштрафи вина,
Нек се вија око мога двора,
Кајно магла около окана,
Кано момци око дјевојака.«

193.

НЕ КАЈЕ СЕ, ВЕЋ ШТО КУНЕ

Уранила на водицу Мара,
За њом Јово коња играјући:
»Јеси ли ми уранила, Маро?«
»Јесам, Јово, кад ми било драго!«
»Немој тако, кајаћеш се, Маро!«
»Нећу богме ни ајати, Јово,
Још имаде горе неломљене,
И господе младе нежењене,
Чисте срме има непрелите,
Срма момци, а злато дјевојке,
'Оће срма да се позлаћује,
Неће злато срме свакојаке,
Чисто злато потавнити неће,
Мој се драги оженити неће.«

194.

ЦУРА ДРУГОЈ ПРЕОТЕЛА ДРАГОГ

А мој драги, рани босијоче!
Рано ти те бија' посијала,
Ал' те уби слана изненада,
Потрга те кона из махале,
Ја да Бог да, те се помамила,
И помамна по гори 'однла,
Земљу јела, с листа воду пила,
На студен се камен наслоњала,
Камено јој мајци срце било,
Која јесте камена родила,
Што је није памети учила!

195.

АКО ЈЕДАН НЕ УЗМЕ, УЗЕЋЕ ДРУГИ

Коно моја, јање разблуђено!
Врло ти те бија' разблудио
И на десну руку иаучио.
Мој коншија, златали кутија!
Алем коншо, алем драга душо!
Мислиш коншо, удати се неђу,
Та вала, ни чекат те неђу,
Свом ђу срцу сабур учинити,
Од тебе ђу очи заклонити,
Па ђу друго загледати драго,
Јал' бољега, јали ни горега,
Јалн бега, ка' и тебе драги;
Има још'те горе неломљене,
И господе младе нежењене:
Ко мој буде, оженит се неће,
Чија будем, удат му се неђу;
Јест тако ми онога јунака,
Коме 'но сам и мила и драга,
Ком' ннјесам нн молит га неђу.

196.

НЕ МИСЛИ, ЕНО ТИ ДРАГОГ

Ашикова' три године дана,
Ја не виђо' фајде ни зијана,
Нит' ја виђо' драгој б'јела лица,
Осим трнпут уз три годинице:
Једном виђо', лице умнваше,
Другом виђо', Богу се мољаше,
Трећом виђо', душеке стераше,
Два душека један по другоме,
А под главу два мека јастука
И чемберли чаршаф по чаршафу
И кумашли јорган по јорґану,
Па на јастук руку наслонила,

Стаде цура мисли премишљатн:
»Мили Боже, ће ли ми је драги?«
Док долеће сив зелен соколе.
Па говори лијепој дјевојци:
»Не брнии се лијепа дјевојко!
Сад сам био у гори зеленој,
Видио сам твојега драгога,
Ће он сједи, 'ладно вино пије,
Служи му га из горице вила,
Десном руком и јалдузли чашом.«

197.

ДВОСТРУКИ БЛАГОСОВ

Јово мајку по ћул-башчи вода,
Доводи је мркој трњиници;
»Видиш, мајко, мрке трњинице!
Онаке су очи у дјевојке,
У дјевојке, а у моје, мајко.«
Доводи је крину бијеломе:
»Видиш, мајко, крина бијелога!
Овако је лице у дјевојке,
У дјевојке, а у моје, мајко.«
»Нека, сине, суђена ти била!«
»И ти, мајко, пуно жива била!«
Доводи је виновој лозици:
»Видиш, мајко, винове лозице!
Онак'е су руке у дјевојке,
У дјевојке, а у моје мајко.«
»Нека, сине, суђена ти била!«
»И ти мајко пуно жива била!«

198.

БОЉЕГ 'ОЋУ, А ГОРЕГА НЕЋУ

Пошетало злато материно,
По бостану по свом ћулистану,
Шетајући бостанције кара:
»Бостанције, једне јаланције!

Тако ми се у бостану ради,
Тако ми се мави сумбул сади,
Тако ми се љелан пресађује,
Камо туње, камо ли наранче,
Камо ли вам лимунови жутн?
Камо ли вам румена ружица?«
Она иде руменој јабуци,
Љуто цвили румена јабука,
Питала је лијепа дјевојка:
»Што је теби румена јабуко?«
Говорила румена јабука:
»Не питај ме, лијепа дјевојко!
Родила сам родом шећернијем,
Свак ме бере, за свакога нисам.«
Говорила лијепа дјевојка:
»А, јабуко, једне ти смо среће.
И ја млада, лијепа дјевојка,
Свак ме проси, за свакога нисам,
Кога 'оћу оног ми не даду,
Кога нећу и силом намећу;
Та валаа, ни онога нећу,
Па да би се никад не удала,
Даћу своје рухо на телала,
Па ћу ићи до Стамбола града,
Ту ћу гледат према себи драгог,
Бољег 'оћу, а горега нећу.«

199.

ПРИЧЕКАЈ МЕ, СУНЦЕ

Жарко сунце, не почивај рано!
Не би л' даље у матере била,
Не би ли се свачем научила:
'Итро ткати, ситно пирлитати,
Танко прести, племенито вести,
И госпоске читме расплетати.

200.

ПОБЈЕГНУЛА ДИЗДАРУ ДЈЕВОЈКА

Још зорица не забијељела,
Ни Даница помолила лица,
Ал' повика са града диздаре:
»Ко је овди на води бродаре?
Ко је јутрос превео дјевојку?
Синоћ ме је оженила мајка,
А јутрос ми утекла дјевојка,
Ни љубљена ни омилована,
Ни јуначком срцу привијана,
И украла ћуздан из њедара,
У ћуздану стотину дуката.«
Док повика са воде бродаре:
»А богами, са града диздаре!
Ја сам јутрос превезо дјевојку,
Дала ми је четири дуката,
Дукат дала да јој лађу дадем,
Дукат дала да јој друме кажем,
Трећи дала да је не прокажем,
А четврти да је не обљубим.«

201.

БИБЕР БЕРЕ МОМЧЕ И ДЈЕВОЈЧЕ

Уродила бибер гора,
Ај роде, роде мој!*)
Од рода се савијала,
Нема гору ко да бере,
Веће братац и сестрица,
Ваздан браше, не обраше.
Уродила бибер гора,
Од рода се савијала,
Нема гору ко да бере,
Него момче и дјевојче,

*) Припјева се уза сваки редак.

Са'ат браше, и обраше,
И у сноплье повезаше,
У снопљу се изљубише.

202.

ЗА ЈЕДИНЦА ОЂУ

Осмерица долазили,
Те су мајци ћоворили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко?«
»Осмерица, шћерко,«
»Осмерица,
Седморица,
Шесторица,
Петорица,
Четворица,
Тројица,
Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, за јединца поћ.«

* * *

Седморица долазили,
Те су мајци говорили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко?«
»Седмерица, шћерко,«
»Седмерица,
Шесторица,
Петорица,
Четворица,
Тројица,
Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, за јединца поћ.«

* * *

Шесторица долазили,
Те су мајци говорили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко?«
»Шесторица, шћерко,«
»Шесторица,
Петорица,
Четворица,
Тројица,
Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, за јединца поћ.«

* * *

Петорица долазили,
Те су мајци говорили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко,«
»Петорица, шћерко,«
»Петорица,
Четворица,
Тројица,
Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, за јединца поћ.«

* * *

Четворица долазили,
Те су мајци говорили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко,«
»Четверица, шћерко,«
»Четверица,
Тројица,
Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, за јединца поћ.«

* * *

Тројица су долазили,
Те су мајци говорили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко?«
»Тројица су, шћерко,«
»Тројица,
Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, за јединца поћ.«

* * *

Двојица су долазилн,
Те су мајци говорили:
»Дај нам, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко?«
»Двојица су, шћерко,«
»Двојица,
Сам један,
Ни један,
Нећу ти, мајко, ни за једног поћ.«

* * *

Један дилбер долазио,
Па је мајци говорио:
»Дај ми, мајко, ту твоју дјевојку?«
»Колика су, мајко?«
»Један дилбер, шћерко!«
»Сад ћу ти, мајко, за јединца поћ.«

203.

СВЕ БИ ПРЕГОРЕЛА. АЛ' НЕ МОГУ 'ОДА ЊИ ПОГЛЕДА.

А мој драги, једна преливодо!
Прељеваш се и тамо и амо,
Каjно вода на четири брода,
И бродарче једном водом прође,

А ти нећеш једнијем сокаком,
Веће идеш кроз девет сокака,
И ти гледаш девет дјевојака;
Знаш ли, драги, кад се заклињаше,
Тврђа вјера бјеше од камена,
А данас је мекша од памука;
Све би теби прегорела млада,
Ал' не могу назли 'ода твога,
Назли 'ода и ђузел погледа,
Доста си ме пута погледао,
И пред достим' и пред душманима.

204.

ЈЕСИ Л' МЕЊИ МЈЕСТО ОСТАВИЛА

Моја драга, јеси ли заспала?
Јеси л' мени мјесто оставила,
По душека и пола јастука,
И бијелу по јастуку руку?

205.

ЈА ШТО БИ ТИ БИЛО?

Ја пошета' крај Новога Сада,
Срете мене бирташица млада,
Сукњом вози, кецељом говори:
»Бирташице, да ти љубим лице?«
»Младо момче, мило би ти било?«
»Бирташице, ја шта би ти било?«

206.

ДУГО ВРИЈЕМЕ

Ваздан млада ја пресиђо' сама,
Чекајући ко ће мени доћи,
Чека' драгог до четири сата,
Пак изиђо' на сокачна врата*)
Ал' се драги испред двора шеће,
Фесић скида, Бога ми назива,
А ја њему: »Увело ти цв'јеће.
Што га сијеш кад ти ниђи неће.«

207.

БОГ ДАЈЕ СРЕЋУ ИЗНЕНАДА

Дјевојка је мало дјевовала:
Седамдесет и седам година.
Седам пута на ћабу одила,
Б'јелу руку иа ћабу метала:
»Ћабо моја, не удадох ти се.«
А из ћабе нешто проговара:
»Мол' се Богу, сирота дјевојко!
Бог ће т' дати срећу изненада,
Беглер-бега иза Цариграда,
Свекрвицу Беглер-бега мајку,
Девет браће девет дјеверова.«

*) У Сарајеву дјевојке имају обичај разговарати се с момцима с врата, јер су прозори били заплетени, или у обор (авлију) окренути.

208.

УДАЋЕШ СЕ И ПОКАЈАЋЕШ СЕ

Момак мому умиљато зове,
Мома му се охоло одзива:
»Што је, момче, ие ожеиио се!«
»О дјевојко, ти се не удала
Док не роди јавор јабукама,
Сува врба грожђем виновијем.
Док ие иикие цмиље по сокаку,
Док ие чујеш како риба пјева.«
Препаде се лијепа дјевојка,
Оиа иде у поље широко,
Оиа сади јавор јабукама,
Суву врбу грожђем виновијем,
Оиа сије цмиље по сокаку,
Па отиде на тихо Дунаво,
Она слуша како рнба пјева,
Риба пјева: »Не лудуј, дјевојко!
Удаћеш се и покајаћеш се,
Спомињаћеш царство дјевојачко.«
Било вр'јеме, па се и удала,
Удала се, па се покајала,
И овако она говорила:
»Дјевовање, моје царовање!
Цар ти бија' док дјевојка бија',
А да ми се даду повратити,
Јако би ја царство царовала,
Од земаља ђумрук узимала,
Из Земуна на грани лемуна,
Из Мисира бијела бисера,
Из Мљетака жутијех дуката,
Из Сарај'ва три дилбера млада.«

209.

ПАЗИТЕ НЕЈАКУ ДЈЕВОЈКУ

Изиђоше свати из Будима,
Изведоше лијепу дјевојку,
Чи' су свати, чија је дјевојка?
Оно свати Мелеђановића,
А дјевојка Капетановића,
Поручује Капетановићу:
»А мој зете, Мелеђановићу,
Пазите ми лијепу дјевојку,
Дјевојка је луда и нејака.«
Одговара Мелеђановићу:
»А мој пунче, Капетановићу!
Ако ти је луда и нејака,
Ти јој пошљи шишакли бешику,
Уз бешику таиану робињу,
Нек је љуља дневи до вечери.
Ја ћу ноћи на бнјелој руцн.«

210.

ТРИ НАЈРЕЂА БИЉА

Внпце пије Јован капетане,
Под калином са својом дружином.
Калини је Јово говорио:
»А калине, калинице моја,
Да сн расла близу двора мога,
Моја би те љуба облазила,
Љети-зими за аластурлијом.«
Дружина је Јови говорила:
»Брате Јово Капетановићу!
Зар је теби тако љуба драга?«
Дружини је Јово говорио:
»Јер ми неће љуба бити драга
Кад мн љуба до три биља знаде:

Једно биље, рано устајање.
Друго биље, старијег слушање,
Треће биље, не одговарање.«

211.

ОДВИШЕ ДРАГА

Моја драга, дилбагијо златна,
Ти си мени и одвише драга,
Како коњу у прољеће трава,
А соколу 'тица препелица,
А јунаку у јесен дјевојка,
И у јесен и у свака доба.

212.

И САН МОЖЕ ПРЕВАРИТИ

Сан ми рече: »Доћи ће ти драги.«
Санак прође, а драги не дође,
Међер море и сан преварити,
Ножем би се у срце удрила,
Од срца би дивит начинила,
Од обрва бијелу 'артију,
Од очију сија мурећефа.
Од обрва два царска калема.

213.

НЕМА СТРАЖЕ НАД ОЧИМА

Не чудим се мраку ни облаку,
Ни Врбасу што се често мути,
Већ мом драгом што се на ме љути,
Ко' да сам му нешто учинила,
Што сам другог очим' погледала,
Ако сам га очим' погледала,

Нијесам га срцем обљубила,
Очи вода гледају свакога,
Медна уста са сваким говоре,
Са недрагим, као н са драгим,
Над очнма капиције нема,
Над устима млада јазшције,
Ко мој буде оженит' се иеће,
Чија будем удати се иећу.

214.

ОНО ЛАЛЕ БАШ БИ БИЛО ЗА МЕ

Међу момцим' Милаи говораше:
Вено синоћ на конаку бисмо,
Шећерли ти вечер вечерасмо,
И љепоту виђесмо дјевојку,
За главом јој од бисера лале,
Оно лале баш би било за ме,
Шћадија јој нешто говорити,
Ал' јој мајка на прозору бјеше,
Не мого' јој ништа говорити,
Већ јој реко': »Дај ми воде, душо!«
Срећа бјеше, воде не бијаше,
Узе видро лијепа дјевојка,
Узе видро, па оде на воду,
Ја иа дору, те за њом на воду,
Дадо' Милки дору да прохаћа,
Дјевојка је дори говорила:
»Мој дорате, твоја гриво златна!
Је ли ти се Милан оженио,
Је ли чију цуру нспросио?«
Коњиц Милки њиском одговара:
»Аj, дјевојко, госпоја ми била!
Није ми се Милан оженио,
Веће мисли с тобом о јесени,
Јер о теби све Милан говори.«
Говорила лијепа дјевојка:
»Мој дорате, твоја гриво златна!

Да ја знадем да истину кажеш,
Ја бн своју решму раскитила,
Па би' теби узду накитила,
Ја бн' своје павте расковала,
Сребрне ти плоче саковала,
Срмом би ти абајију везла,
А бнсером ситнијем китила,
Кад ти дођеш о јесени по ме,
Нек се чуди мало и велико,
Што Бог даде сироти дјевојци.«

215.

НЕ МОГУ СВИМА БИТИ ЉУБА

Зањијаше пред зору вјетрови,
Отворише капију на башчи,
И развише румену ружицу,
Под ружицом бнјела јалија,
По јалији прострта серџада,
Туј ми сједн дванајест момака,
Они сједе, рујио вино пију,
Служи им га лијепа дјевојка
Б'јелом руком и маштрафом златном,
Како коме чашу додаваше,
Сваки јој се под грло фаћаше,
Говорила лијепа дјевојка:
»Проћ' те ме се иежењени момци,
Ако могу свнма бити слуга,
Не могу вам свима бити љуба,
Могу Јови и слуга и љуба.«
Тамаи они у ријечи бје'у,
Док с планнне покликнула вила:
»Зло вам вино, а горе вам било!
Изгоре вам ше'ер Сарајево,
Изгоре вам вароша госпо'ска,
Изгоре вам ваша црква влашка,
Изгоре вам чаршија велика,
Изгоре вам џамија велика,
Изгоре вам безнстен зелени.«

216.

ПОЗНАЋЕШ НЕЖЕЊЕНОГ И ОЖЕЊЕНОГ

Киша паде, мутна вода дође,
Мој босијок покрај воде расте,
Посла брата да ми га обиђе,
Братац дође и абер донесе:
»Паша паде насред босијока,
Пашалије око боснока,
Адје, секо, тебе паша зове,
Да избираш за себе јунака,
Гледај, секо, немој ожењена.«
»Како ћу га, брате, позиавати?«
»Лако ћеш га, секо, познавати,
У јунака млада нежењена
Бијело је и румено лице,
Очи су му два драга камена;
У јунака млада ожењена,
Тавно му је и мршаво лице
Црне су му очи помућене.«

217.

ЛИЈЕКОВИ ЗА ДЈЕВОЈКУ

»Што ти је, Стано, море,
А драга, Станчице
Те млада лежиш?
Што ти је лице блеђано,
Баш кано туђа обрана?
Што су ти очи смућене,
Баш кајно риба трована?
Што су ти косе мршене,
Баш кано свила предена?«
»Не питај, драгче Јоване!
Треска ме тресе, бона сам,
Љуто ме глава смутила,
Оћу да умрем млађана.«
»Прнчекај, драгче Станчице,
Док одем граду Стамболу,
Дон'јећу три амајлије:

Једну од треске здравицу,
Другу за бону главицу,
Трећу за срце болесно,
Драгче, Станчнце,
Да ми не умреш.«

218.

МУЖ ЖЕНУ НАЈБОЉЕ ПАЗИ

Чедо мучи Јован-беговица,
Чедо мучи у зеленој башчи,
Па дозива малу заовицу:
»Заовнце, побогу сестрице!
Дај ти мени студене водице.
Не би' ли се с чедом растанула.«
А заова срца орјатскога,
Не даде јој студеие водице,
Она зове Николу дјевера:
»Дај, дјеверс, студене водице.
Не би' ли се с чедом раставила.«
А Никола срца милостива,
Понесе јој воде у маштрафи,
Сусрете га несретница мајка,
Разби њему од злата маштрафу,
Уз образ му силе ударила:
»Не дам, кучки, студене водице,
Двојнца јој табут начињају,
А двојица раку ископала,
Живу ћу је у гроб укопати.«
Љуто цвили Јован-беговица:
»Жарко сунце, иа високо ти си!
Јован-беже, на далеко ти си!
Жарко сунце, небу ближе приђи,
Јован-беже, мени ближе дођи.
Да ми дадеш студене водице.«
Она мнсли иико је не чује,
Ал' то слуша слуга Милутине,

Па посједе вранца неседлана,
И полеће преко поља равна,
До механе крчмарице Јање,
Ал' ту сједи беже Јован-беже,
Те он пије вино замеђено,
На трпези бијела марама,
Чим Јован-бег брке отираше,
Ал' говори слуга Милутине:
»Зло га сио, беже Јован-беже,
И попио вино замеђеио,
Чедо мучн вјерна љуба твоја,
Чедо мучн трн бнјела дана,
Твоја је је ишћерала мајка,
Не даде јој студеие водице,
Не би ли је како уморила.«
Скочи Јово ко да се помами,
Посједоше коње витезове,
Полеђеше двору бијеломе,
Кад су били изнад б'јела двора,
Љуто цвили Јован-беговица:
»Жарко сунце, на високо ти си!
Јован-беже, на далеко ти си!
Жарко сунце, ти пониже сиђи,
Јован-беже, ти поближе дођи,
Да ме 'оћеш водом напојити,
Не би' л' ти се с чедом раставила.«
То се Јови врло ражалило,
Из чизме је водом напојио,
Удари је мукадемом пасом,
Љуба му се с чедом растанула,
Чедо узе у скут од доламе,
Вјерну љубу себи у нарамак,
Па је иоси на горње чардаке,
Те јој стере душек по душеку,
Леже љуба у меке душеке,
Јово гони око двора мајку:
»Стан',орјатко, а иемајко моја!
За кога си табут начиинила?
За себе си раку ископала.«
Па јој свеза и ноге и руке,
Свезану је у табут метнуо,

Па је живу у гроб закопао,
Он потеже сабљу димискију,
Да погуби свог брата Николу,
Ал' не даде љуба Анђелија:
»Немој, Јово, ако Бога знадеш!
Дјевер ми је понио водице,
Ал' му мајка разбила маштрафу,
Уз образ му силе ударила.«
Јован-бег се љуби заклињаше:
»Нека знадеш, вјерна љубо моја!
Проћи ћу се крчмарице Јање,
Нећу пити замећено вино,
Него гледат своје б'јеле дворе,
'Оћу пазит тебе вјерну љубу.«

219.

ОЖЕЊЕН ME РУЖНО НОСИ

'Ајд' на брдо, на високо,
Цв'јеће брати,
Ваздан брала једну киту
И та кита проговара:
»Не дајте ме ожењену,
Ожењен ме ружно носи,
У дан носи за саруком
А увече љубн даје,
Љуба даје лудом чеду,
Чедо цвијет истргало;
Подајте ме неженену,
Неженен ме красно носи,
У дан носи цв'јет у руци,
А увече у маштрафи,
А ја цвијет боље растем.«

220.

КОШУТИЦА И ДЈЕВОЈКА

Траву пасла кошутица,
Гледала је дјевојчица,
Говорила дјевојчица:
»Бјеж', кошуто, ето ловца,
Ето ловца 'Ерцеговца,
Он ће тебе уловити
И цару те поклонити,
Цар ће њему кадилуке,
И Фојницу и Крешево,
У Фојници мајдан куца,
У Крешеву коло игра,
И у коло арта Марта,
За капом јој златна павта,
И од сребра завијуша,
И два пера пауиова,
И четири соколова;
Пуну вјетар низ планину
И однесе златну павту,
И од сребра завијушу,
И два пера паунова,
И четири соколова,
Стаде плакат арта Марта,
Тјешила је мила мајка:
'Шут, ие плачи, арта Марта!
Бабо ти је кујунција,
Сковаће ти златиу павту,
И од сребра завијушу,
И два пера пауиова
И четири соколова'.«

221.

ИСКАЋУ ТИ ШТО У ДВОРУ НЕМАШ

Чуј, драгане, одо' за другога!
Ако ми се томе не вјерујеш,
Сутра ћу ти испред двора проћи.
Уз двор ћу ти бајрак прислонити,
У двору ти конак учинити,

А ти ћеш ми коња провађати,
А ја ћу те с пенџера гледати,
Искаћу ти што у двору немаш
Искаћу ти вина из Видина,
И ракње са демир капије;
Брез дјевојке за вечеру нећу,
Брез невјесте у ложницу нећу.

222.

ЈАДИ НЕОПИСАНИ

»Др'јема ми се, спавала би' мајко!«
»Спавај, шћери, не наспавала се!
А ће ли је тавна ноћца била?«.
»Не карај ме, моја мила мајко!
Немам санка од Ђурђева данка,
Јер се моје оженило драго,
Да је вишом и љепшом од мене,
Не би мени пола јада било,
Ножем бн се у срце удрила,
На ножу би срце извадила,
Од срца би дивит начинила,
А од лица бијеле 'артије,
Од очију мрка мурећефа,
Од обрва два мрка калема,
Па да пишем три године дана,
Не би' своји' исписала јада.«

223.

ДЈЕВОЈКА СЕ И НА ШАЛУ НАЉУТИ

Сунце зађе, а мјесец изађе,
Драги драгој под пенџере дође,
Сокола јој на демире баци,
Соко трепти, крилим' драгу буди:
»Устан' драга, дошо ти је драги!
Дошо драги, и абер донио,

Да с'м'јењају пашам' пашалуци
И старијем агам' агалуци;
Бећарима прве јауклије;
Тебе мени жао оставити.«
Драга драгом ти'о говораше:
»Ајд' отале, једаи ајинине!
То нијесу од цара фермани,
Веће су то од тебе ферманн.«
Мучн драга, маскари се драги!
»Ил' ти шала, ил' маскара драги,
Не би мио, ко штоио си био,
Баш да би се у злато облио;
Да си сунце, не би се грија̨ла,
Да си мјесец, не би те гледала,
Да с' водица, не би с' умивала,
Да сн јаглук, не би с' отирала,
Да си диба, не би те носила;
Досад сн ми жути дукат био,
А од сада злато јаланија,
Јалан бише и бесједе наше
И бесједе и ашнковање.«

224.

НИЈЕ ДЈЕВОЈКА ЗА СПАВАЧА

Пењем коња крај зелеиа луга,
Не би ли се добавио друга,
Јали друга, јалн другарице,
Јал' кнћене какве дјевојчице,
Јал' невјесте скоро доведене,
Коња пењем, неко га отпнње,
Стадо једиу ноћцу причуватн,
Кад је било око пола ноћи,
Стаде јека луга зелеиога,
Стаде клепет седефли нанула,
Стаде шушањ крзли чифтијана,
Стаде шнка б'јеле антерије,
Стаде звека жутије' дуката,
Стаде грохот на грлу бисера

Док ето ти лијепе дјевојке
Ја је узо на бијелу руку;
Мало трену, ал' се брзо прену,
Ал' мн нејма лијепе дјевојке,
Стадо' јунак мисли премншљати,
Ил' ћу ићи путем стамболскијем,
Ил' ћу ићи друмом њемачкнјем,
Све мислио, на једно смислио,
И ја одо' друмом њемачкијем,
У пољу се ал-чадор виђаше.
Под чадором паша Алн-паша,
На крилу му баш моја дјевојка,
Бацим јој се туњом и наранчом,
Она на ме дрвљем и камењем:
»Ајд' отален, један санљивиче!
За те није ни једна дјевојка.«

225.

ДЈЕВОЈКА ВАЉАНА СРЕЋУ НЕ ЧЕКА

Мајка Мару рано буди:
»Устан' Маро, јутром рано!
Те помети пером дворе
И донеси 'ладне воде,
И поредај редом столе,
И у столе златне чаше,
И у чаше рујно вино,
Сад ће доћи просиоци.«
Ал' то Мара и не 'аје.
Скочила се млада Ана,
'Итро мајку послушала,
У то доба просиоци,
Изведоше злато Мару,
Ал' говоре просиоци:
»Имате л' још дјевојака?«
Изведоше злато Ану,

Злато Ану испросише,
Испросише, одведоше,
Оста Мара гледајући,
Сједе косе уплећући.

226.

ЖЕНИ СЕ, НИСАМ ТИ МАНИ

Уродила ал-вишњица, виша од рода,
Од рода се савијала до црне земље,
Ту ми сједн млад господар и ш њим госпоја,
Пред њима је купа вина и огледало,
Напише се рујна вина – огледаше се,
Љепши бјеше млад господар него госпоја;
Виш' њих 'тица жуберкала, ситно жуберка,
Говорио млад господин својој госпоји:
»Чујеш, госпо, чујеш душо! шта 'тица вели?
Она вели, да се женим љепшом од тебе.«
»Жен' се, жен' се, млад господар, ја ти
нисам мани:
Једно дрво на Дунаву, друго на мору,
Кад се они састанули, онда и ти ш њом;
Када врба род уроди, онда и ти ш њом.«

227.

НЕКА ГОРИ ОГЊЕМ ИЗГОРИО

Текла Сава куд но и до сада,
А Дунаво испод Биограда,
Сава носи дрвље и камење,
А Дунаво лађу од мерцана,
И у лађи брата и сестрицу,
Сека брата иглицом будила:
»Устан', брате, Биоград изгорје!«
»Нека гори, мила моја секо,
Нека гори огњем изгорио,

У њему сам три љета дворио:
Једно љето за доброга коња,
Друго љето за сивог сокола,
Треће љето за добру дјевојку;
Које љето за доброга коња,
Оно љето не продаваше се,
Које љето за сивог сокола,
Оно љето и не легоше се,
Које љето за добру дјевојку,
Оног љета не удаваше се.«

228.

СВАК МЕ БЕРЕ, ЗА СВАКОГА НИСАМ

Процвиљела за градом јабука,
Питала је из града дјевојка:
»Што је теби за градом јабуко?«
»Не пнтај ме из града дјевојко!
Родила сам родом шећернијем,
Свак ме бере, за свакога нисам.«
Ал' говори из града дјевојка:
»О јабуко, једне ти смо среће!
Свак ме просн, за свакога нисам,
Није катмер цвијет за свакога.«

229.

ВЕСЕЛА МУ ЈА

Славуј пјева у ружици,
Чула сам га ја,
Лијепо ти Јово шеће,
Весела му ја.
Славуј пјева у ружици,
Чула сам га ја,
Мнли Јово к мени иће,
Весела му ја.

230.

БОЉЕ ПЈЕВА ЦУРА ОД СЛАВУЈА

Славуј пјева у врх винограда,
А дјевојка у дно винограда,
Боље пјева лијепа дјевојка,
Боље пјева у дно винограда,
Него славуј у врх винограда.
Говорио славуј 'тица мила:
»Пјевни, пјевни, драга душо моја!
У мом ми га двору запјевала,
У мом двору, на мом меком крилу.«
Говорнла лијепа дјевојка:
»Није сретан славуј 'тица мала,
Да му у двор овај цвијет дође,
Да пошетам по бијелом двору,
Као паун по зеленој башчи;
Да му станем међу дјеверима,
Ко Даница међу звијездама;
Да му станем међу невјестама,
Ко ружица међу цвјетовима.«

231

БОГА МОЛИ ДА ЈОШ НЕ СВАНЕ

Расло дрво бадемово, танко, високо,
Под њим спава гонце Јово и злато Мара*).
Душек им је дјетелина трава зелена,
Бруса јастук б'јеле руке једно другоме,
Кумаш јорган гране од бадема,
Виш' њих стале двије мајке – Богу се моле:
»Дај нам Боже, велик вјетар с горње планине,
Да пробудн гонце Јову и злато Мару.«
Бог им даде голем вјетар с горње планине,
Бога моли злато Мара да још не сване,
Дукат даје гонце Јово да не устаје.

*) Ова се пјесма пјева кад дјевојку доведу, и зато се припјевају имена женика и невјесте.

232.

СВРАЋАЈ ГА МАТИ, БОРА ТИ.

Прође момче кроз село,
Намакло фесић на чело,
Гледа га драга с пенцера,
Она се мајци мољаше:
»Свраћај га, мајко, на конак!«
»Прођи се, шћери, момчета,
Оно је момче Сарајче,
Искаће младо вечеру.«
»Свраћај га, мајко, бора ти!
Моје му лице вечера,
Црие му очи ракија,
Меко му крило ложница.«

233.

ЗИМА ЈЕ С МАЈКОМ СПАВАТИ

Вјетар потпухује,
Градом замахује,
На граду дјевојка
Вриском подвикује:
»Аох, зима ми је
С мајком спавајући
На девет душека,
Под девет јоргана.
Аох, топло ми је
С драгим спавајући
На зеленој трави,
Под ведријем небом.«

234.

ЗА НЕДРАГА НЕ БИ' НИШТА ДАЛА

Камен гори, а бисер говори,
Срма вели, злато проговара:
»Сутра ће нам љетни данак доћи,
Јефтино се продавати момци:
Јунак с мајком четири динара,
А брез мајке 'иљаду дуката.
За два плава, не би' гроша дала,
За недрага, не би' ни динара.«

235.

ОТВОРИ МИ ВРАТА

Киша паде пола са снијегом,
Тешко оном ко конака нема!
Злато Јово он конака нема,
Већ он нде на Јокина врата:
»Душо Јоко, отвори ми врата,
Покисе ми сајвет од дуката,
Прекрио би девет дјевојака,
Душо Јоко, и тебе десету.«

236.

РОСА РОБИЊИЦА И 'ТИЦА ЛАСТАВИЦА

Везак везла Роса робињица,
У ћул-башчи под жутом наранчом,
Пред њоме је ћерћеф од мерџана,
На ћерћефу платно дубровачко,
У руци јој игла од биљура,
И у игли свила из Мисира,
Виш' ње стоји 'тица ластавица,
Њој говори Роса робињица:
»Богом сестро, 'тицо ластавице!
Јеси л' скоро од земље Инђије?

Јеси л' вид'ла моје б'јеле дворе?
Је л' ми стара у животу мајка?
Јесу л' ми се сестре поудале?
Јесу л'ми се браћа оженила?«
Ал, говори 'тица ластавица:
»Богом сестро, Росо робињице!
Ја сам сиоћ из земље Инђије,
Стара ти је у животу мајка,
Јесу ти се сестре поудале,
И твоје су руво разнијеле,
Твоја су се браћа иженила,
Синоћ ти се млађи оженио,
Свим' невјеста даре донијела,
И теби је дара оставила
И дала га твојој милој мајци,
Да га чува, а сузе прољева.«

237.

НА ПОКЛОН ТИ МОЈЕ Б'ЈЕЛО ЛИЦЕ

Под планином гором Романијом,
Дјевојка је братила туђина:
»Туђи брате, мој по Богу брате!
Прати мене преко Романије,
Без љубљења и без миловања.
Допрати ме до Гласинца равна,
Онди имам доста породице:
Стара баба и милосну мајку,
Два старија брата ожењена,
И два млађа оба неожењена,
И остале сваке породице:
На поклон ти моје б'јело лице.«

238.

КО ВАРА ДРУГОГА, САМ СЕ ПРЕВАРИ

Два се града на пореду б'јеле,
У једноме танко прела Мара,
У другоме кујунција Јово,
Ашикују три године дана,
Кад настала четврта година,
Посла Јово племенитој Мари,
Једно танко мисирско повјесмо:
»Ето, теби, племенита Маро!
Једно танко мисирско повјесмо,
Опредн ми девет бошчалука,
Да дарујем до девет јарана,
И то теби, што остане Маро,
Те ти себи у руво припреди.«
Шћадијаше челебија Јово,
Да превари племениту Мару,
Посла Мара златну лепирицу,
Своме драгом челебији Јови:
»Ето, тебн, челебија Јово!
Ето теби златна лепирнца,
Сакуј мени станак н статнву,
Откаћу ти девет бошчалука,
Да дарујеш до девет јарана,
И то теби, што остане, Јово,
Сакуј себн са'ат у њедарца.«

239.

НИЈЕ ЛАКО ОБЉУБИТИ

Јово сједи на камену,
За леђима дјевојка му,
Јову глади по рамену:
»О перчнну, дико моја!«
»А дјевојко душо моја!
Доста кала нагазио,
Дјевојака намамио,
Док сам Савку намамио,
И на руку навалио,
И лице јој обљубио.«

240.

ВЈЕНЧАЈ ЦУРУ, ПА ЈОЈ ЉУБИ ЛИЦЕ

Оклади се момак и дјевојка,
Момак даје 'иљаду дуката,
А дјевојка очи и обрве
И лијепо руво из сандука,
Да заједно једну ноћ преноће
У једном мекоме душеку,
Под једнијем кумашли јорганом,
Да се једно другом не окрену.
И легоше у меку душеку,
Заспа злато кајно јање благо,
Ал' не спава Јово челебија,
Јово гори кајно ватра жива,
Злато шути кајно камен студен,
Болан Јово једва проговара:
»Драга моја, окрени се амо,
Јадно твоје срце каменито,
Како ти се ражалит не може,
Ће је мене забољело млада?
Ја не жалим 'иљаду дуката,
Ти не жали рухо из сандука.«
Срдито му одговара злато:
»Вјенчај мене, па ме онда љуби.«
То не пази Јово челебија,
На силу јој обљубио лице,
Па ј' ујутру вјенчо за љубовцу.

241.

РАСТИ БОЉЕ, МОЈ ЗЕЛЕНИ БОРЕ!

Бор садила лијепа дјевојка,
Бор садила бору говорила:
»Расти боље, мој зелени боре!
Не расти ми висом у внсине,
Већ ми расти гранам' у ширине,

Пода те ће кита и сватови,
Мој ће бабо свате дочекати,
Моја браћа коње извађати,
Моја сна'а измет учинити,
А матн мн свате дарнвати,
Мене дати лијепу дјевојку.«

242.

ЈА НИЈЕСАМ БЕЗ МИСЛИ ЗАСПАЛА

Вита јело, дебелога 'лада!
Благо оиом ко под тобом спава,
Љепо тн л' се без мисли наспава,
А ја млада како сам постала,
Још нијесам без мисли заспала,
Све мислећи и дневи и ноћи!
Ког' ће мени Бог у срећи дати,
Јал' ацију, јал' ацинског сина,
Јал' ћурчију, јали кујунцију,
Јал' терзију млада челебију,
Јал' онога морскога трговца;
Ације су бисер по грхоцу,
А синови под бисер дукати,
Стамболије јање у ленгеру,
А ћурчије тирит у јањету,
Кујуицпје шећерли зулбије,
А терзије слатке решедије,
Екмешчије бијеле погаче,
Самарцпје бнјели пилави,
Сафунције бибер по пилаву,
Бибер пали, сву нам манцу квари.

243.

НЕ СПАВАЈ, ВЕЋ ЉУБИ

Доцкан пођо' а с добријем другом,
С добрим другом лијепом дјевојком,
Мрак ме стиже у гори зеленој,
Свеза коња за јелу зелену,
А сокола за јелине гране,
А дјевојку на бијелу руку,
Па ја легох саиак боравити,
Мало трену', ал' се брзо прену',
Пробуди' се други дан до подне,
Кад ми нема коња ни сокола,
Ни дјевојке са бијеле руке,
Па ја стадо' мисли премишљати,
Ил' ћу ићи путем стамболскијем,
Ил' ћу ићи друмом њемачкијем,
Све мислио на једно смислио,
Па ја одо' путем стамболскијем,
У гори се ал-чадор виђаше.
Под чадором паша ми сједаше,
Дјевојка му 'ладно вино служи,
Па ја одо' паши до чадора,
Излазила лијепа дјевојка,
Мене пита лијепа дјевојка:
»Емшерија, чем' си муштерија?«
»Муштерија коњу и соколу,
А и теби лијепа дјевојко!«
»Ја сам коња за дукате дала,
А сокола паши поклонила,
Мени паша Јову азнадара,
Кој' не спава већ се често буди,
Те бијело моје лице љуби.«

244.

НЕЋУ ДРУГОГ, ВЕЋ АЗНАДАРА

Расла јела крај царева двора,
Ту ми царе често диван чинн,
Не чнии га с пашом ни с везнром,
Ни с муктаром ни са силифтаром,
Нн са својим младнм азнадаром,
Већ са својом шћерн Султаннјом,
Султанији бабо говорио:
»Султанијо! за кога ћеш пођи?
Ил ћеш пашу? или ћеш везира?
Ил муктара? или силифтара?«
»Нећу бабо тога ии једнога,
Веће 'оћу млада азнадара.«
»Шути, шћери, драге очи моје!
Снноћ га је чета уфатила,
И одвела ка Једренн граду,
За њег' ишћу три товара блага
И три рата од сувога злата.«
Кад то чула млада Султанија,
Она купи по родбинн благо,
Она скупи три товара блага
И три рата од сувога злата,
Она иде ка Једрени граду,
Кад је дошла ка Једрени граду,
У Једрену ногам' ударила:
»Отворте се на Једрени врата!
Ту сте мени затворили драгог?«
Проговара млади азнадаре:
»Севдалуче, голем белајлуче!
Чак ти мене у Једрени нађе?«
Пољуби га Султанија млада:
»'Ајде, драги, да идемо баби,
Доста сам ја без тебе остала.«

245.

ДЈЕВОЈКА БЈЕЖИ КАД МОМАК ДРУГУ ГЛЕДА

Даница је карала мјесеца:
»Ђе си био, мој сјајан мјесече!
Ђе си био, ђе си дангубио?«
»Ђе сам био, нисам дангубио,
Већ шећерли вечер вечерао,
И дјевојку бисерли гледао,
За главом јој зађевено лале,
Оно лале баш би било за ме.«
Наљути се звијезда Даница,
Пак одлеће јаркоме сунашцу.

246.

НЕ ДАЈИ ЦУРЕ ЗА 'АЈДУКА

Танко пјева за гором дјевојка,
Она куне остарјелу мајку:
»Бор т' убио, остарјела мајко,
Јер ме даде у гору зелену,
Баш у гору за Ајдуковића,
Синоћ 'ајдук из горе дошао,
И донесе зелену доламу,
На долами тридест и три ране,
Ја завуко пребијелу руку
У џепове горскоме 'ајдуку,
Кад у једном о'сјечена рука,
А у другом руса плетеница,
Баш би' рекла да је моје секе.«

247.

ЈА САМ С ВАМА ДО СУТРА ДО ПОДНЕ

Рад'те друге, не гледајте на ме!
Нећу пуно с вама друговати,
Данас данак и сутра до подне,
На поклои вам сви бећари моји,
На поклон вам цвијет у бостану,
Свако јутро ви га обиђите,
Студеном га водом заљевајте,
Добри цвијет мени надгледајте:
Кад ми цвијет процвати,
Једну м' киту спремите,
Да је метнем у њедра,
Нек ми њедра мирншу.

248.

ЉЕЉЕН И ДЈЕВОЈКА

Траву пасло шарено љељенче,
Сусрете га лијепо дјевојче:
»Куд ћеш, ће ћеш, шарено љељенче?«
»Не питај ме, лијепо дјевојче!
Имадијах кошуту јарана,
Данас ми је ловци уловише.«
Њему вели лијепо дјевојче:
»А љељенче, једне ти смо среће!
Имадијах драго у махали,
Данас ми га друга премамила,
Да Бог даде, те се помамила,
Те мамена по гори 'одила,
Траву пасла, с листа воду пила,
Студен камен под главу метала,
Ведријем се небом покривала!«

249.

НИЈЕ ОНО СВЕ ШТО МЕНИ КАЖУ

Има мјесец и петнаест дана,
Откако сам испросио злато,
У мог драгог чудно чудо кажу:
Свекра бабу змаја огњенога,
А свекрву живу жеравицу,
Два дјевера, двије гује љуте,
А заове двије љетње муње,
А мог драгог по облаку муњу.
Када мене двору доведоше,
Али није, ко што мени кажу,
Свекру баби уз кољено сједим,
Свекрва ме госпојом дозива,
Дјевери ме снахом називају,
Заове ме превив' руке дворе,
Ако дворе, и ваља да дворе.

250.

ВОЛИМ ЦУРУ НЕГО УДОВИЦУ

У Мостару на јењи-пазару,
Продаје се турско момче младо,
Нико њега купит не могаше,
Веће Ајка удовица млада,
За њег' даје три товара блага
И три рата од сувога злата
И три врана коња нејахана,
Три чнтлука у горње Загорје,
Три дућана у доњој чаршији,
Води њега свом бијелом двору,
Пак готови господску вечеру,
Што је слатко, посипа шећером,
Што је слаио, лишћем и амбером,
Да вечера турско момче младо,
И ш њим Ајка удовица млада.
Кад је било вр'јеме за ложиице,
Стере Ајка душек по душеку,
А брусали јастук по јастуку,

Стере Ајка чаршаф по чаршафу,
А свилени јорган по јоргану,
Ту ми леже турско момче младо,
У крилу му Ајка удовица.
Док легоше у меке душеке,
Говорила Ајка удовица:
»Што не спаваш, турско момче младо!
Али ти је на душеку тврдо?
Или ти је ниско на јастуку?
Или ти је под јорганом зима?«
Проговара турско момче младо:
»Није мени на душеку тврдо,
Није мени на јастуку ниско,
Нити ми је под јорганом зима,
Већ ја волим љубитн дјевојку,
Него Ајку удовицу младу.«
Пљеснула се Ајка по кољену:
»Аох мени до Бога милога!
Зашто дадо' три товара блага,
И три рата од сувога злата,
Три читлука на горње Зарогје
И три врана коња нејахана,
У чаршији три нова дућана?«
Скочило се турско момче младо
Те он оде у нове ахаре,
Он узјаха најбољега ата,
Те он оде преко поља равна,
Кано зв'језда преко неба сјајна.

251.

ЗА НЕВЈЕСТУ НАЈБОЉИ ЈЕ ДЈЕВЕР

Сунце зађе за Невен за гору,
У мом' двору капи воде нема,
А у двору девет јетрвица,
У мом двору на ред воду носе,
Реда паде најмлађу невјесту,
Узе видро, па оде на воду,
Свекар вели: »Не би нам невјесте.«
А свекрва: »И не било нам је!«
Заовица млада проговара:

»Невјестица ногу уломила!«
Дјевер сједи те је одговара:
»Мучи, секо, муком замукнула!
Тешко видро, а нејаке руке,
Далеко је за гору на воду.«
У то доба невјеста на врата,
Преко куће пјесму испјевала:
»Свекар ми се на дољане спрема,
Да Бог даде, да мн и не дође!
А свекрва пуно жива била:
Од нећеље до понећељника!
А заова близу се удала,
Преко поља четр'ест конака,
Преко мора три конака 'ода,
Троје чизме жуте издерала,
Док драгога двору долазила;
Мој дјевере, мој златан прстене!
Ти живио у свом б'јелом двору
Са својијем братом рођенијем
И са својом младом невјестицом.«
Удаде се млада заовица,
Преко поља четр'ест конака,
Преко мора три конака 'ода,
Троје жуте чизме издерала,
Док је драгог двору долазила.

252.

КО НЕ ВОЛИ МАЈЦИ НЕГ' ДЈЕВОЈЦИ?

У Мостару два нова дућана,
У дућаним' до два базрћана,
Шембој Нико и ал-катмер Јово,
Дошло нм је море на валове,
И однесе два нова дућана,
У дућаним' до два базрћана,
Шембој Нику уфатила мајка,
А Јову је диље одбацила:
»Носи водо једног ајинина,
Што год стече, све дјевојци даде.«
Мнидијаше – нико ие чујаше,
Ал' то слуша племенита Мара,

Зави очи, те у воду скочи,
Вијала се Јови око ногу:
Говорио челебија Јово:
»Бог т' убио, рибо воденицо!
Брзо ти л' ме у водици нађе.«
Проговара племеиита Мара:
»Аj богами, челебија Јово!
Ја нијесам риба воденица,
Већ ја јесам твоја заручиица,
Држи ми се русе плетеиице,
Да пловимо мору на обалу.«
Кад је Јово ријеч разабрао,
Придржа се русе плетеиице,
Испливаше мору на обалу,
Кад се Јово сунца огријао,
Он узима седефли тамбуру,
Ситно куца, јасио попијева,
Уза сваку ријеч припијева:
»Бог убио свакога јунака!
Који воли мајци иег' дјевојци.
А ја волим својој заручници:
Да ми не би моје заручнице,
Тиха би ме вода однијела.«

253.

ЈЕ ЛИ ТИ ОБИЧНО

Двије друге вјерно друговале,
Колико су вјерно друговале,
Заједно су на воду одиле,
Једном водом лице умивале,
О један се јаглук отирале,
Заједно се и Богу молиле:
»Дај нам, Боже, да се удадемо,
За два брата, а у једне дворе,
Да будемо двије јетрвице,
Биле бисмо ко двије сестрице.«
Бог им даде, те се удадоше,
Једну дају ће се рађа суице,
Другу дају ће почива сунце,
Друга други по зв'језди поручи:

»Је л' т' обично? моја другарице!
Је л' т' обично у бијелу двору?«
»Јест м' обично, моја другарице!
Веће ми је кршна свекрвица,
У по ноћи заиште водице,
Ја имадем свекра добро моје,
Мене свекар мудро свјетоваше:
'А чујеш ли, моја невјестице!
Ран' донеси студене водице,
Па је метни код ран' босијока,
Кад заиште твоја свекрвица,
Кад заиште студене водице,
'Итро пођи, а брзо не дођи,
Мани руком по ран' босијоку,
Рукавима по ал-катмерима,
Нека роса у маштрафу пада,
Нека мисли твоја свекрвица
Да си мила на водицу била'.«

254.

ЈОШ ДА СУ НАМ ЦРНЕ ОЧИ

Пошетале Посавчице
Покрај Саве и Дунава,
Над воду се надносиле,
Над водом се огледале,
Саме себи говорнле:
»Бого мили, л'јепе ти смо!
Још да су нам црне очи,
Све би старо подмладиле,
А младо би помамиле.«

255.

КЛЕТВА НА МАЈКУ

О, дјевојко, душо моја,
Ружо румена!
Погледај ме црним оком,
Чим те спомињем.
Не см'јем, не см'јем млад јуначе,
Од миле мајке.
А ће ти је мила мајка?
Не било ти је!
Отишла је у аз-башчу
Да невен бере.
Увело ти мајци срце,
Ко што је моје!
А моје је увенуло.
Већма не море.

256.

КЛЕТВА НА КУДИОЦА

Пошла Мара на воду
Лако ми, лако на воду, лагано*),
За њом Јово на коњу:
»Дај ми, Маро, водице!«
»Не дам, богме, ни капље,
Да ти срце искапље,
За синоћње бесједе,
За јутрошње јабуке,
Свакој даде по двије,
Мени једну увелу,
Увело му срдашце,
Ко нас двоје растави!
Душа му раја не вид'ла,
Већ се вила и вила,
На дну се пакла савила,
Те паклу била подница!«

*) Овај припјев иде уза сваки редак.

257.

ИШЋИ МЕ ДРАГИ

Узори драги равнине,
Те носи своје јадове,
Ако ти никне ал-бабер,
Ишћи ме драги од бабе,
Ако ти никне жут невен,
Ишћи ме драги од мајке,
Ако ти никне босијок,
Ето ме драги за тобом.

258.

НЕ ЗНАМ САМА ШТА БИ ДРАГОМ ДАЛА

Мислила би о злу не мислила,
Божић иђе, драги ће ми доћи,
Шта би драгом о Божићу дала?
Да би драгом везен јаглук дала,
Драгом моме мало му је дара;
Да би драгом ја бошчалук дала,
Сирота сам лијепа дјевојка,
Сирота сам, млого ми је дара;
Да би драгом црне очи дала,
Фалиће се међу јаранима:
»Мени драга црне очи дала.«
Не знам сама шта би њему дала.
Даћу очи, нек му буде фала.

259.

ОТКУД ТЕБИ ПРСТЕН МОЈ

Иде Јово потоком
Под њим ђого поскоком:
»Стан' ђогате, жив ти ја!
Док дјевојци прстен дам,
И пуници јабуку,
Уједо се за руку;
Јала, јала ручице,
Дјевојачка душице!«
Ја с' окрену на Стамбол,
Ал' ми драга мете двор.
На руци јој прстен мој.
Ја јој велим: »Пембе мој,
Откуд теби прстен мој?«
»Дао ми га бабо твој.
До године свекар мој.«

260.

ШЋЕЛА БИ СЕ УДАТИ

Ја дјевојка сирота!
А зашто си сирота?
Нејмам оца, ни мајке.
Што ће т' отац и мајка?
Шћела би се удати!
Ми ћемо те фалити!
А за кога, за Бога!
За једнога терзију,
Љуб', дјевојко, терзију!

261.

ОН СЕ ЖЕНИ, А МЕНЕ ОСТАВЉА

J.

Жарко сунце обасјај ми лице,
Дођи, Јело, дођи!
Жарко сунце обасјај ми лице,
Како ћу ти доћи?*)
Нешто ми је иза кише зима,
Није мени ни од зиме зима,
Већ је мени зулум од драгога,
Он је меии вјеру заложио,
Да се неће другом оженити,
Прије вјеру, а саде невјеру,
Он се жеии, а мене оставља;
Да ме 'оће зовнут' на весеље
Чудан бих му принос донијела:
Мрко бравче, крваве колаче.

262.

КАКВО ПИТАЊЕ, ОНАКИ И ОДГОВОР

Славуј пјева у башчи зеленој,
А невјеста у ружи руменој,
Проговара невјестица млада:
»Чујеш мене, славуј челебија!
Што не пјеваш зими, како љети?«
Проговара славуј челебија:
»А чујеш ме, невјестице млада!
Што ти ниси код драгога свога,
К'о што но си код матере била?«

*) У овој пјесми све се припјева као и у прва два реда.

263.

ИСТИНА ЈЕ СВЕ ШТО КАЖУ

Јован-бега права потворише,
Да он пије вино са шећером,
Да мирише катмер с каранфилом,
Да он љуби потајно дјевојку.
То зачуо паша Али-паша,
Па дозива Јову челебију:
»А бора ти, Јово челебија!
Је л' истина, што ми људи кажу,
Да ти пијеш вино са шећером?
Да миришеш катмер с каранфилом?
Да ти љубиш потајно дјевојку?«
»Јест истина, паша Али-паша!
Да ја пијем вино са шећером;
Ако пијем вино са шећером,
Бабо ми је блага оставио;
Ак' миришем катмер с каранфилом,
Секе су ми катмер одгојиле;
Ако љубим потајно дјевојку,
Ако љубим, ја ћу је узети.«

264.

НЕ МАМИ МИ ИВАН-БЕГА МОГА

Овце чува Јања чобаница
Испод двора бега Иван-бега,
Док изгуби Јања чобаница
Из њедара сјајно огледало,
Чувајући испод двора овце.
Поручује Јања чобаница:
»О, госпојо, Иван-беговице!
Пошаљи ми твоје огледало,
Јер сам своје скоро изгубила;
Ако л' ми га ти послати нећеш
Бијела сам, набијелићу се,
Румена сам, набакамићу се,
Премамићу Иван-бега твога,
Спремићу му киту милоду'а,

Пак ће мене боље миловати.«
Кад зачула Иван-беговица,
Поручује Јањи чобаници:
»О ћевојко, Јањо чобанице!
Не мами ми Иван-бега мога,
Ево теби и два огледала:
Једно златно, а друго сребрно,
Даћу теби стручак босијока,
И три ките румене ружице
И даћу ти срмом јаглук везен,
Који ваља стотину дуката,
Везло га је дванајест везиља
За пуније по године дана.«

265.

УДАТИ СЕ 'ОЋЕ

У Мостару удовица Када
И у ње је јединица шћерца.
Од милост' је Сулејманом звала,
Среза Суљи зелену доламу,
Фес и поша од дванаест гроша,
И димије од три сиицирлије,
Па га посла за гору по воду,
Ал' на води пашине делије,
Један вели: »ја добра јунака!«
Други вели: »лијепе дјевојке!?
Трећи вели: »да је уфатимо!«
Уфатише Сулејмана млада,
Уфатише, паши одведоше,
Двори пашу девет годин' дана,
Нико не зна да је женска глава,
Кад настаде година десета,
Узе Суљо седефли тамбуру,
Па отиде у зелену башчу,
Ситно куца, јасно попијева:
»Ево има девет годин' дана,
Како дворим пашу господара,
Нико не зна да сам женска глава,
Косе расту калпаци падају.

Дојке расту, кафтани пуцају,
Срце пуче, удати се 'оћу
За пашића млада азнадара.«

266.

МОМЦИ НЕ ГЛЕДАЈУ НА ОДЈЕЋУ, ВЕЋ НА БОГАТСТВО

Сиђела Мара и Ана,
Крај б'јела града Буднма,
На Ани свила везена,
На Мари танка кошуља,
Туда бег Јован пролази,
И своје момке проводи,
Маруши Бога назиље
Ануши неће ни ријеч,
На то се Ана жалила,
Својој се мајци тужила:
»А моја мајко, госпојо!
Сјећесмо и ја и Мара,
Крај б'јела града Будима,
На меии свила везена,
На Мари танка кошуља,
Туд' бег Јован пролази,
Маруши Бога иазиље,
Мени мајко ни ријеч.«
А мајка Ани говори:
»Маре су браћа трговци,
Стога јој Бога назиље.«
»А моја мајко, госпојо!
Продај ми свилу везену,
Купи ми браћу трговце.«
А мајка Ани говори:
»Прођи се тога, Анушо!
Купит се браћа не могу,
Докле их мајка не роди.«

267.

СРАМОТНА СУРЕВЊИВОСТ

Нешто цвили у Сријему граду,
Ил' је вила, ил' је љута гуја?
Нит је вила, нит је љута гуја,
Већ је оно цара Петра Мара,
Умрла јој њена мила мајка.
Тјешила је танена робиња:
»Шут' не плачи, драга госпојице!
Ако ти је и умрла мајка,
Доста ти је рува оставила,
Три сандука танка бошчалука
И четири веза свакојака,
Тебе проси Бановићу Стјепо,
Бан те проси, бабо се поноси,
Чини ми се даће тебе бабо.«
Док пошета Бановићу Стјепо
Испред двора злато Маре тете,
Говорила злато Маре тета:
»Лијеп ти си, Бановићу Стјепо!
Лијепо си злато испросио,
Л'јепо злато цара Петра Мару,
Цара Мару, а моју сестрицу,
У бабе је три чеда родила,
А четврто носи под појасом,
У твом ће га двору породити,
У твом двору до петнаест дана.«
Дертли оде Бановићу Сјтепо,
Дертли оде свом бијелом двору,
Пред њега је сека ишетала,
Па мн пита Бановића Стјепу:
»Што ми јеси дертли невесео,
Какви су те сустигнули гласи,
Је ли, брате, од наше дјевојке?«
»Прођи ме се, мила моја секо!
Ја пошęта' читмали сокаком
Испред двора злато Маре тете,
Говори ми злато Маре тета:
»Лијеп ти си, Бановићу Стјепо!

Лијепо си испросио злато.
Л'јепо злато цара Петра Мару,
Л'јепу Мару, а моју сестрицу,
У бабе је три чеда родила
А четврто под појасом носи,
У твом ће га двору породити,
У твом двору до петнаест дана;
Узми моју кафазлију Ану,
Којано је у кафазу расла.
Нит' је видла сунца ии мјесеца,
Ни дјевојке, камоли јуиака«.
Говорила Бановића сека:
»А луд ти си, мој брате Стјепане,
Ето иде данак Ђурђев данак,
Ја ћу скупит коло дјевојака,
Ја ћу зовнут кафазлију Ану,
И невјесту цара Петра Мару.«
Док освану данак Ђурђев данак,
Дозовнула кафазлију Ану
И невјесту цара Петра Мару,
На Марн је по мрка кадифа,
А на главн бијела чембера,
Опасала паса ездер-паса,
Ездер јој се по срдашцу плаза,
Познаје се срце дјевојачко;
А на Ани црвена кадифа.
На кадифи самурли ћурдија,
Затего је пасе ездер-пасе.
Говорила Бановића сека:
»Прнјо моја, кафазлија Ано!
Што је тебе ездер затегнуо?
Што ли ће ти на љету ћурдија?
Није сада данак Митров данак,
Већ је сада данак Ђурђев данак«.
Говорила кафазлија Ана:
»Скоро ме је грозница фатала,
Те ја носим самурли ћурдију,
Од грозиице далак остануо,
Те је менн ездер отјешњао.«
До подне је коло окретала,
Од подне је глава забољела,

О иђиндиј' и чедо родила.
Говорила Аиушина мајка:
»Богом сестре, лијепе дјевојке!
Немојте ми проказати Ане.«
Све дјевојке чедо притајише,
Ал' не шђеде Бановића сека,
До акшама по Сријема чуло,
До јације и сав Сријем раван.

268.

ЖЕНИДБА СТЈЕПЕ БАНОВИЋА

Сиротује сиротица Мара,
У зла оца, у горе маћије,
Доста пута пред двором ноћила,
Гологлава без фина фесића,
Распојаса без свилена паса.
Босонога без кајсар-папуча;
Док је Мари Бог и срећа дала,
Запроси је Бановићу Стјепо,
Стјепо ишће, бабо му је даје.
Лијепо је Мару опремио,
Спремио јој девет сеисана,
И уз Мару танену робињу.
Кад су били на првом конаку,
Говорила танена робиња:
»Госпојице, Маро љепотице!
Кад будемо пред Стјепине дворе,
Немој, Маро, коња одјахати,
Док ти не да од тавнице кључе;
Какво му је у двору веселье,
Кад му пиште сужњи у тавници,
Љуто пиште, до Бога се чује.«
Луда Мара мудро сјет примила,
Кад су били пред Стјепине дворе,
Излазила мила свекрвица,
Износила тепсију дуката:
»Сјаши с коња, моја невјестице!
На поклон ти тепсија дуката.«
Мара шути, ништа не говори,
Већ јој се смјерно преклонила.

Излазила мила заовица,
Износила тепсију бисера:
»Сјаши с коња, моја невјестице!
На поклон ти тепсија бисера.«
Мара шути, ништа ие говори,
Веће јој се смјерно преклонила.
Излазила мила јетрвица,
Износила од злата тепсију,
На тепсији гуја оплетеиа,
У зубим' јој алем камен драги,
При коме се види вечерати
У по ноћи кано усред подне:
»Сјаши с коња, моја невјестице!
На поклон ти од злата тепсија.«
Мара шути, ништа не говори,
Веће јој се смјерно преклоиила.
Излазио Бановићу Стјепо:
»Сјаши с коња, иогу уломила!
Доста си га данас уморила.«
Говорила племенита Мара:
»Богме с коња одјахати нећу,
Док ми не даш кључе од тавнице,
Да испушћам сужње невољнике.«
Махнуо се руком у џепове,
Извади јој кључе од тавнице,
Даде кључе племенитој Мари,
Оде Мара проклетој тавници,
Па испушћа сужње невољнике:
»Ајте, сужњи, куд је вама драго,
А ја одо' Бановића двору.«

269.

СМРТ МАРИЈЕ БАНОВИЋА

Потресе се земља од запада,
И обори три царева града
И пет кула Бановић Стјепана,
А шеста се из темеља њише,
А у кули братац и сестрица,
Сека брату тихо говорила:
»А, Стјепане, мој брате рођени!

Шеста нам се зањи'ала кула,
Да идемо на росну ливаду.«
Братац секу јесте послушао
И одоше на росну ливаду;
Марнји је лоша срећа била,
У кули је бисер оставила,
Сека брату тнхо говорила:
»О, Стјепане, мој брате рођени!
'Оћу л' ићи, да бисер донесем?«
Оде Мара, да бисер донесе,
Али јој је лоша срећа бнла,
Шеста им се оборила кула
И притиска Маријy дјевојку.
Глас допаде Бановић Стјепану:
»Зло га сио, Бановић Стјепане!
Шеста ти се оборила кула
И притисла Маријy дјевојку.«
Скочи Стјепан од земље на ноге,
Па покупи младе лагумције,
Лагумаше пребијелу кулу,
Извадише Маријy дјевојку,
Башка Мару, башка русу главу,
Башка плећа, башка плетеницу,*)
Баш'ка руке, башка белензуке.

270.

КО 'ОЋЕ ДРУГОГ ДА ПРЕВАРИ, САМ СЕ ВАРА

Пофали се Фочанине Ристо:
»Кол'ка Фоча дуга и широка,
Не имаде лијепе дјевојке,
Нн невјесте скоро доведене,
Нити оне удовице младе,
Којој нисам обљубио лице,
Још нијесам Нникoлину секу,

*) У Босни ђевојке носе једну плетеницу, коју спуштају низ плећи.

И њено ћу обљубити лице,
Ал' је нећу узет' за љубовцу.«
Па он оде за гору на воду,
Ал' на води Николина сека,
Кад угледа Фочаинна Ристу,
Од страха је уфати грозница,
Па се опет млада насмијала:
»Мили Боже, на свему тн фала!
Што сам млада од Бога искала,
То је мени Бог и срећа дала,
Да се с Ристом на води састаием.«
Говорио Фочанине Ристо:
»Маро срце, да ти љубим лице!«
Ал' говори племенита Мара:
»Срце, душо, Фочанине Ристо!
Скини, душо, зелену доламу,
Па је простри по зеленој трави,
Ће ћеш моје обљубити лице.«
Ристо скиде зелену доламу,
Ристо скиде, а Мара обуче:
»Душо, Ристо, би л' ми уисало?«
Ристо скиде ковче и чакшире,
Ристо скиде, а Мара обуче:
»Срце, Ристо, бил' ми уисало?«
Ристо скиде калпак и челенке,
Ристо скиде, а Мара обуче:
»Срце, Ристо, бн л' ми унсало?«
Говорио Фочанине Ристо:
»А како ти ие би уисало,
Свезан би те јунак обљубио.«
Мара Ристи ти'о говорила:
»Дај ми, душо, мукадема паса,
Да ја свежем б'јеле руке твоје,
Да ја видим како свезан љуби.«
Додаде јој мукадема паса,
Мара веже, а добро притеже;
Мисли Ристо да се шали Мара,
Кад му Мара савезала руке,
Привеза га за јелу зелену.
Свезаи Ристо Мари говорио:
»Примакни се, драга душо моја!

Да ти видиш како свезан љуби.«
На то му се Мара насмијала:
»Ну будале, Фочанина Ристе!
Да ја 'оћу да ми лице љубиш,
Не би' теби ни везала руке.«
Па му узе на руке сокола,
А посједе коња Ристанова,
Па побјеже преко поља равна,
Сретоше је слуге Ристанове,
Говори им са коња дјевојка:
»А Бога вам, слуге Ристанове!
Тамо ми је вижле остануло
Привезано за јелу зелену,
Одрјеш'те га, пошљите га за мном.«
Па побјеже двору бијеломе,
Кад су слуге на водицу дошле,
Господара свезана нађоше,
Брез доламе у златну јелеку,
Брез калпака у фино фесићу;
Кад му б'јеле опростише руке,
Сједе Ристо у зелену траву,
Па ои рони сузе од очију:
»Авај мени, до Бога милога!
Вараше ме Турци н каури,
Нико мене преварит не може,
Већ ајинин лијепа дјевојка.«
И он оде двору бијеломе,
Боловао три мјесеца даиа.
Кад се Ристо опасао пасом,
Одма' проси Николину секу,
Ристо проси, а дјевојка неће,
Дадоше је и не питаше је,
Вјенчаше је и ие молише је.
Адет био као и до сада,
Двоје младо у ложнницу свели,
Сједе Ристо иа мека душека,
Узе злато на бијело крило:
»Знаш ли, Маро, знаш ли душо моја?
Кад ме скиде до танке кошуље,
Ни то теби доста не бијаше,
Већ ми свеза руке наопако,

Још си мојим слугам говорила:
'Тамо ми је вижле остануло
Одр'јеш'те га, пош'љите га за мном'.«
Смјерно њему говорн дјевојка:
»Ето сабља, ето моја глава!
Да ти иисам савезала руке,
Ножем бн те у срце удрила,
Најпре тебе, па би онда себе,
Не би моје обљубио лице.«
Ристо Мари ти'о говорио:
»Нећу т' бити, драга душо моја!
Нећу бити, веће миловати,
Да сам т' онда обљубио лице,
Не би сада у мом двору била.«

271.

ВАКАТ МИ ЈЕ УЗ ДЈЕВЕРА СТАТИ

Лов ловио Богданчићу Павле,
Око двора челебије Јове,
Гледала га Јован-беговица,
Са пенцера са високе куле,
Па дозивље своју заовицу,
»К мени, к мени, моја заовице!
Ја да видиш Богданчића Павла,
Лијеп ти је, весела му мајка.
Ја да нам га Бог у срећи даде!«
Она мисли да иико ие чује,
Ал' то чује беже Јован-беже.
Кад је било вечер по акшаму,
Вечераше н кафу попише,
Ал' говори беже Јован-беже:
»Ето љубе, ето моје секе,
Која данас на пенцеру бјеше
И гледаше Богданчића Павла,
Гледајући ти'о говорила:
'Ја да нам га Бог у срећи даде'«
Љуба шути, а сека говори:
»А богами, мој брате рођени!
Ја сам била, ја сам говорила,
Вакат ми је уз дјевера стати

И дјеверу десну руку дати.«
Ал' говори беже Јован-беже:
»Бе аферим, моја мила секо!
И ја знадем који јунак бјеше...«

272.

БОЉЕ ЈЕ МУЧАТИ НЕГО МЛОГО ГОВОРИТИ

Мајка Мару ситно плетијаше,
И врло је мудро сјетоваше:
»Не удај се за девет година,
Не би л' теби Бог и срећа дала,
А за друга Мандушића Вука
И свекрву Мандушића мајку,
Свекра бабу Мандушића Вука;
Не говори за годину дана,
Ако ти га Бог и срећа даде,
Добро двори Мандушића Вука.«
Молила се племенита Мара,
Молила се Богу истиноме,
Молила се и умолила се.
Бог јој даде Мандушића Вука;
Мара двори свекра и свекрву,
Добро двори, ништа не говори,
Говорила свекрвица неви;
»Мум изгорје, ноктима догорје,«
Мара служи, ништа не бесједи.
Говорила Мандушића мајка,
Своме сину Мандушићу Вуку:
»Што доведе нијемкињу Мару?«
Расрди се Мандушићу Вуче,
Па ои другу запроси дјевојку,
Запросио, па је испросио,
Сакупио киту и сватове,
И ои оде себи по дјевојку.
Доведе је свом бијелом двору,
Пред њег' иђе и отац и мајка,
А и она госпојица Мара,
Све сватове редом наодили,
И Бож'ју им помоћ називали,

Мара њима Бож'ју помоћ прима,
Пред њима се до земље савија.
Док иљезе дјевер и дјевојка,
Мара њима Божју помоћ прима,
Пред њима се до земље савија,
Проговара са коња дјевојка:
»Бож'ја помоћ, нијемкињо Маро!«
Онда Мара млада проговара:
»Бож'ја била, брзо говорила,
Брже своју походила мајку;
Ја нијесам нијемкиња Мара,
Већ дворила свекра и свекрву,
Господара Мандушића Вука,
Све дворила, а не говорила.«
Кад то чуо свекар и свекрва,
А и они Мандушићу Вуче,
Повратише киту и сватове,
Повратише лијепу дјевојку,
Повратише својој милој мајци.

273.

НИЈЕ СЕКА, ВЕЋ ЈЕ ТВОЈА ЉУБА

Воду точи Крушчићева Јелка,
Бијелом руком и златиом маштрафом,
Над воду је лице надносила,
Па говори Крушчићева Јелка:
»Давор моје пребијело лице!
Ево има девет годиница,
Како сам се ја удала млада,
За онога Задранин Тодора,
Још ја не знам ће мој Тодор спава,
Ће ли спава, ће л' се распасује,
Зими спава на горњем чардаку,
Љети спава на зелен-ливади.«
Оиа мисли да нико не чује,
Ал' је чуо од Сења Иване,
Па говори Крушчићевој Јелки:
»Душо моја, Крушчићева Јелко!
'Ајде са мном мом бијелом двору.«
»Муч' Иване, муком замукнуо!

Да те чује од Задра Тодоре
Убио би и мене и тебе.«
Опет вели од Сења Иване:
»Душо моја, Крушчићева Јелко!
'Ајде са мном мом бијелом двору.«
Превари је, одведе је двору,
Па је даје својој милој мајци:
»Нај ти, мајко, лијепу дјевојку!«
А он оде у нову чаршију,
Па он нађе Задранин Тодора,
Зове њега на вјенчано кумство,
Поведе га свом бијелом двору,
Па он вјенча племениту Јелку.
Кад је кума кума испратила,
Даје њему везена јаглука:
»Нај ти, куме, везена јаглука
У твом, куме, двору навезена,
У твом двору и код твоје мајке.«
Па му даде зелену јабуку:
»Нај ти, куме, зелену јабуку,
А у твојој башчи одгојену.«
Па му даје стручак босијока:
»Нај ти, куме, стручак босијока,
Твоја га је одгојила мајка,
Твоја мајка и у твоме двору.«
То се Тоде сјетит не могаше,
Већ он оде двору бијеломе,
Говорио својој милој мајци:
»Какву сам ти задобио куму
Баш ко сека моје драге Јелке!«
Говори му остарјела мајка:
»Мучи, Тодо, муком замукнуо!
Оно није твоје Јелке сека,
Већ је оно твоја Јелка драга.«

274.

ЗАО САН

Једно јутро ја сам уранио
Дјевојкама срећу дијелити,
Једно јутро у нељељу свету,
Те ја пођо' низ ситне сокаке,
Моја драга на вратима бјеше,
Очи горе, – срце невесело.
Ја јој велим: »ајирала драга!
Ајир мени, али није теби;
Ја сам ноћас чудан сан уснила,
Твој се коњиц по мејдану вода,
Њему, драги, господара нема,
А твој фесић мутна вода носи,
А пуче ти са'ат у њедрима,
Моје огре с мене отпадоше.«
»Не бој ми се, душо моја драга!
Што мој коњиц по мејдану 'ода,
А за њиме господара нема,
Оно ћу ти погинути, душо;
Што мој фесић мутна вода носи,
Оно ће ми у крв огрезнути;
Што ми пуче са'ат у њедрима,
Оно ће ми живо срце пући;
Што се твоје огре откидоше,
Оно ћеш ми обудовит, душо.«

275.

ПЛАЋА ЗА НЕВЈЕРСТВО

Пошетао Нико млад
Кроз бијели Будим град,
Гледала га Јелена
Поносита госпоја:
»Дођ' довече Нико млад
И донеси тамбуру
И сребрно ћемане.«
Кад то чуо Нико млад,
Једва чека тавну ноћ,
Па он узе тамбуру

И сребрно ћемане,
Те он оде Јелени
Поноситој госпоји,
До по иоћи играше,
Од по ноћи пјеваше.
Кад је било у зору,
Јован куца на вратим',
Препаде се Нико млад,
Па се сакри у долаф.
Ђено стоје дукати.
Када дође Јован бан,
Он говори Јелени
Поноситој госпоји:
»Донес' кључе, Јелена
Од мојега долафа,
Ђе ми стоје дукати.«
Њем' говори Јелена
Поносита госпоја:
»Чедо ми је плакало.
Кључе сам му давала
Па је кључе бацило,
На дио воде у бунар.«
Разљути се Јован баи,
Удри иогом у долаф,
Препаде се Нико млад,
Њем говори Јоваи бан:
»Тн си не бој Нико млад,
Кад сам и ја био млад,
Љубио сам госпоје.«
Њега пусти Јован баи.
Па уфати Јелену,
Поноситу госпоју,
Па је закла ножом сам.

276.

ДАЈ НАМ ЈОВО ЈАБУКУ

Ови данци данашњи,
Овн момци ноћашњи,
Не дају иам јабуке:
»Дај нам Јово јабуку,
Бог ти дао дјевојку,
Која ти је најдража,
На крилу ти сиђела,
На руци ти спавала,
У зору те будила,
У лице те љубила.«

277.

СТАРИЈА СИ АЛ' СИ ЈЕТРВИЦА

Двије друге вјерно друговале,
Колико су вјерно друговале,
Заједно су бостан посијале,
Све около туње и наранче,
По сриједи госпо'ско цвијеће,
Заједно се младе умивале,
О један се јаглук отирале,
Заједно се и Богу молиле:
»Дај нам, Боже, да се удадемо,
За два брата, а у једне дворе.«
Бог им даде, те се удадоше,
За два брата, а у једне дворе,
До подне су везле и пјевале,
Од подне се љуто завадиле,
Старија је млађој бесједила:
»Ниже сједи, моја јетрвице!
Ниже сједи, а мање бесједи,
Твој је бабо у пољу тежаче,
А мој бабо царе у Стамболу,
Моја мајка млада царевица,
А ја сам им млада султанија.«
»И ако си млада султанија,
А мени си данас јетрвица.«

278.

ДЕСНУ МИ ЈЕ РУКУ ПРИТИШТИЛА

Рано рани Јагода на воду,
За Јагодом Радоје на коњу,
За Радојом Јагодина мајка:
»Стани, мало, Радоје на коњу,
Тамо ми је отишла Јагода,
Јагода је луда и нејака.«
Говорио са коња Радоје:
»А не лудуј, Јагодина мајко!
Ако ти је луда и нејака,
Синоћ ми је у двору ноћила,
Десну ми је руку притиштила,
Нисам мого коња оседлати,
»Беђ ми братац коња оседлао,
И злаћеном уздом зауздао.«

279.

НЕ БУДИ НЕВЈЕСТЕ УМОРНЕ

Расцвала се грана јергована,
Под њом сједи госпоја Јелина,
На крилу јој заспала невјеста,
Доходи јој мили сини Лазаре,
Завлачи јој руке у њедарца,
Лазару је говорила мајка:
»Немој, Лазо, мој милосни сине!
Немој мени пробудит невјесте,
Невјеста је трудна и уморна,
Док је нашем двору дошетала,
Своје црне очи истргала,
Док је наше дворе угледала.«
Лазар мајци ти'о говораше:
»О, Јелина, мила мајко моја,
Је л' невјеста за тебе свекрве?
Је л' госпоја за нашега двора?
Је ли љуба за мене Лазара?«

Лазару је мајка говорила:
»Јест невјеста за мене свекрве,
Јест госпоја за нашега двора,
Јесте љуба за тебе Лазара.«
Лазару је врло мило било,
Љуби мајку у бијелу руку:
»Фала теби, моја мила мајко!
Кад си моје севдисала злато,
Севдисала и бегенисала.«

280.

У ГОСПОДСКОМ ДВОРУ НИЈЕ СЕ ЛАКО ВЛАДАТИ

Кад ја пођо' на Бенбашу на воду,
И поведо демир ћогу за собом,
Све дјевојке на Бенбаши бијаху,
Све дјевојке мене машу јаглуцим',
Моја драга везеном чаткијом,
Драги драгој по порукам поручн:
»Добро с' упри десном ногом у земљу,
Како ћеш ти по мом двору шетати,
И како ћеш мојој мајци годити,
И како ћеш моју браћу дворити,
Как' ћеш моје секе везом учити.«
Драга драгом по порукам поручи:
»Ни' толико твоји двори сараји,
Да ие могу по твом двору шетати,
Ни толико твоја мајка госпоја,
Да не могу твојој мајци годити,
Ни толико твоја браћа бегови,
Да не могу твоју браћу дворити,
Ни толико твоје секе везиље,
Да не могу секе везом учити.«
Драги драгој по поруци поручи:
»Како н'јесу моји двори сараји,
По три паше у пореду долазе?
Како иије моја мајка госпоја,
Ни на шиљте босом ногом не стаје,

Већ облачи те од злата палуче?
Како н'јесу моја браћа бегови,
Ни у цркву без интова не иду?
Како н'јесу моје секе везиље,
За дан цару абајију навезу«.

281.

И СЛАТКО ЈЕ ОД НЕДРАГА ГОРКО

Дјевојка гледа два драга:
Једиог је збиља гледала,
С другим се истом шалила,
Кога је збиља гледала,
Онај јој на пут полази,
С киме се истом шалила,
Онај јој дома остаје,
Долази драгој под пенџер,
Наранчу драгој доноси,
Наранчи драга говори:
»Наранчо, слађа од меда!
Моме си срцу чемерна,
Јер ми те недраг доиоси«.

282.

ЖЕНИДБА МОСТАРЛИЈЕ НИКЕ

У Мостару на мермер камену,
Ту ми сједи Мостарлија Нико,
Он загрће уз руке рукаве,
Удара се десном по лијевој:
»Давор моја, пребијела руко!
Коме ли ћеш бруса јастук бити,
Ако Бог да, Дуждевића Анђи?«
Мнндијаше, нико не чујаше,
Ал' то слуша Дуждс господаре.
Па он оде свом бијелом двору,
Пред њега је Анђа излетила,
Говори јој Дужде господаре:

»Одступ' Анђо, моја шћери драга!
Љут је бабо, да те не окара,
Срдит коњиц, да те не окаља,
Бритка сабља, да те не обреже,
Већ ти иди на горње чардаке,
И узимај дивит и калема,
И 'артије књиге без јазије.
Књигу пиши Мостарлији Ники:
О копиле, Мостарлија Нико!
Искаћеш ме у мог милог бабе,
Да ме даде, објесила би се.«
То је Анђа једва дочекала,
Па не пише како бабо каже,
Веће пише како јој је драго:
»Душо моја, Мостарлија Нико!
Сутра свиће света нећељица,
'Аиде, Нико, у бијелу цркву,
У цркви је мој милосни бабо.
Љубн њега у скут и у руку,
И зенђију, ће му чизма стоји.
Па говори моме милом баби:
А чујеш ме, мили господаре!
У башчи ти гонце ружа расте,
Док мирише, свак је бегенише,
Кад проходи, свак је мимоходи,
Отргни је, поклоии је мени«.
Кад ујутру јутро освануло,
Дужде сиће у бнјелу цркву,
Говори му Мостарлија Нико:
»О чујеш ме, Дужде господаре!
У башчи ти гонце ружа расте,
Док мирише, свак је бегеиише,
Кад проходи, свак је мимоходи,
Отргни је, поклони је менн.«
Насмија се Дужде господаре,
Па говори Мостарлији Ники:
»Курвин сине, Мостарлија Нико!
Ко је тебе томе научио?
Баш је Анђа моја мила шћерка.
Купн свате, 'аиде по дјевојку,
Кад те 'оће, нек ти буде љуба.«

283.

ВОЛИМ МЛАДОМ РОБИЊА, НЕГО СТАРОМ ГОСПОЈА

Пошетало злато материно,
По зеленој башчи дајчиној,
Шетајући црну земљу љуби:
»Црна земљо, прими мене у се,
Јер ја немам никога од рода,
Него дају брата материна,
Сада мене мој дајо удаје,
Стар ме проси, а млад ме купује,
Вољела би младу робовати,
Него стару бити госпојица,
Млад је јунак гонце у бостану,
Стар је јуиак јавор у планини,
Киша иде, гонце руменије,
Вјетар пуше, гонце се развија,
Киша нде, јавор дрво труне,
Вјетар пуше, јавор се обара.«

284.

ЈА БИ' ЗНАЛА ГДЈЕ БИ ЦВАЛА

Шембој пита љубичице:
»Шта нам ради гонце лале?«
»Гонце лале коња седла,
Ал-бабер се за пут спрема,
А латифа шербе мути,
А невен га редом пои,
Мави сумбул ставши двори,
Ал-катмер му ти'о збори:
'Ал-бабере, племе моје!
Да је мени сјеме твоје,
Ја би' знала, гдје би цвала,
У царскоме бостанлуку,
У великом ћурчилуку,
Ћурчијама на самуру.
Терзијама на дибама,
Бекрњама у чашама,
Бећарима у рукама,
Дјевојкама за солуфим'.«

285.

ПОБРАТИМЕ ТИ СЕ ОБЈЕСИО!

Смиље беруһ лијепа дјевојка,
Смиље беруһ у Бугаре зашла,
Све Бугаре Богом братимила,
До младога Раде Бугарина:
»Богом, брате, Раде Бугарине!
Изведи ме из горе зелене,
Брат да си ми до вијека мога.«
Изведе је из горе зелене,
Кад су били на крај горе чарне,
Бијели се угледаше двори
И пред двором дивно коло игра,
Посестрима побратима пита:
»Побратиме, чи' су оно двори?
Побратиме, чије је весеље?«
»Посестримо, побратим се жени!«
»Побратиме, камо ти дјевојка?«
»Посестримо, за руку је водим!«
»Побратиме, ујела те гуја!«
»Посестримо, твојим б'јелим зуб'ма!«
»Побратиме, ти се објесио!«
»Посестримо, о твом б'јелу врату!«

286.

СА МНОМ ЋЕШ СЕ ПОНОСИТИ

Ђевојка је ружу брала, те је заспала,
Туд' налази младо момче из Сарајева,
Проговара младо момче из Сарајева:
»Устан' горе, ђевојчице, што с' ми заспала?
Ружа ти је увенула, што с' је набрала,
Драго ти се оженило, што с' га гледала.«
Оч' отвори ђевојчица што је заспала,
И момчету проговара од Сарајева:
»Мини, тамо, младо момче, од Сарајева,
Ак' је ружа увенула што сам набрала,
Ја ћу другу ружу брати те се китити;
Ак' се драго оженило што сам гледала,

Ја ћу друго драго гледат, те се поносит.«
Проговара младо момче, од Сарајева:
»Ако ћеш се ти поносит, ја ћу те просит
Са мном ћеш се, ђевојчице, свагда поносит
И ја ћу те у дворове на рукам' носит.«

287.

СВЕ ЗА ЉУБАВ ДАДЕ

Ђено јарко сунце почиваше,
Онди мајка Јову куниjаше:
»Ђе си, Јово, нигди те не било!
Што год стече, све дјевојци даде.«
»Шта сам дао, моја мила мајко!
Два фесића бисером кићена.
Два кићена, а два некићена,
Двије дибе, четири кадифе
И терлуке златом извезене,
И папуче срмом потковане,
И два паса, нек је више гласа.«

288.

ОБЈЕСТЕ МЕ О ВАШЕМУ ВРАТУ

Двије друге вјерно друговале,
Другујући бостан посадиле,
Наоколо туње и наранче,
По сриједи жуте лемунове;
Настави се челебија Јово,
Потрга им туње и наранче,
По сриједи жуте лемунове.
Међу се су друге говориле:
»Како бисмо Јову уфатиле?
Да купимо свилу по Мисиру,
Чисто злато по базрђанима.*)

*) Тако се зову они који препродају ствари.

Да плетемо мрежу племениту,
Да фатамо Јову челебњу.«
Оплетоше мрежу племениту,
Уфатише Јову челебију,
Међу се су друге говориле:
»Којом ћемо смрти уморит га?
Ал' ћемо га млада објесити?
Ил ћемо га у воду бацити?«
Моли им се челебија Јово:
»Молим вам се, лијепе дјевојке!
»Немојте ме у воду бацати,
Нисам риба да по води пливам,
Можете ме млада објесити
О вашему пребијелу врату.
Од те смрти најволим умр'јети.«

289.

БОЉА ЈЕ МОЈА ШЕФТЕЛИЈА ОД ТВОЈЕ АНТЕРИЈЕ

Ја пошетах шефтели сокаком,
Ђе дјевојке беру шефтелије:
»Дај, дјевојко, једну шефтелију!
Ја ћу теби б'јелу антерију.«
Говорила лијепа дјевојка:
»Не дам теби моје шефтелије,
Боља ј' моја једна шефтелија,
Него твоја б'јела антерија.«

290.

НЕ ИДИТЕ ПО ДУЂАНИМ' У СВЕЧАНЕ ДАНЕ

Пошетала накићена Мара
Кроз дућане мимо базрђане,
Тражи дућан Јове Капетана,
Нађе дућан Јове Капетана:
»Дај мн, Јово, једну лнтру злата,

Да усучем буњму око врата?«
»Аjде отлен, накиђена Маро!
Ја не мјерим у неђељу злато.
Нешто ми се терезије маме.
Аjде, Маро, Ники на дуђане.«
Оде Мара Нпки на дуђане:
»Дај ми, Нико, једну литру злата.
Да усучем буњму око врата?«
Нико Марн тн'о говорио:
»Аjде, Маро, у нове дуђане.
Узми злата колико ти драго.«
Кад униђе Мара у дуђане,
Онда Нико затворн дуђана,
Љубио је три бијела дана.
Не једуђи ни воде пијуђи,
Кад четврто јутро освануло,
Говорио Нико момче младо:
»'Аjде, Маро, караће те мајка!«
»Богме неђу, челебија Нпко!
Ти си мени гадар учинио,
Бј'ело си ми лице обљубио,
Црне си ми очи помутио,
Русу си мн косу помрсно.«

291.

ЦУРА НАЂЕ СВОГА СУЂЕНИКА

J.

Овце чува Јања чобаиица
По Маглиђу високој планиии,
А на жарко погледује сунце,
Сунце гледа, а сунцу говорн:
»Жарко сунце, је л' колнко рано?«
Жарко сунце цури одговара:
»О, китице, Јањо чобанице!
Шта ме питаш, је л' колико рано.
Внсоко сам и доста је рано,

Мореш доћи на Загорје равно.«
Онда вели лнјепа ћевојка,
Бога моли, и Богу говори:
»Дај мн, Боже, рано премаљеће,
Дај ми, Боже, крила соколова,
Дај ми, Боже, очн лабудове,
Да одлетим иа Загорје равно,
Да ја видим свог сокола Ђорђа,
Свог сокола Ђорђа суђеиика,
Је ли лијеп ко га људи кажу,
Је ли виши од копља бојнога,
Је ли тањи од таике јелике,
Је ли љевши од сваке ћевојке,
Куца ли му са'ат у њедрима,
Сјају л' му се токе на прсима,
Мирнше л' му за фесом ружица,
'Оћу ли му бити суђеница.«
Молила се, и умолила се,
Бог се склони њојзи на прошење,
Па испуни њезино желење,
Бог јој даде рано премаљеће,
Бог јој даде крила соколова,
Бог јој даде очи лабудове,
Те одлеће на Загорје равно,
Она виђе свог сокола Ђорђа,
Кад то лијеп, ко што људи кажу,
Врло виши од копља бојнога,
Врло тањи од танке јелике.
Млого љевши од сваке ћевојке,
Кад га виђе лијепа ћевојка,
Овако је говорила млада:
»Свети Лука причувај ми овце,
Ја сам Ђорђи љубовица овће.«

292.

РАЊЕН БОГДАН

J.

Роса паде, те Морава дође,
И занесе дворе Богданове,
И у дворнм' рањена Богдана,
На Богдану седамнајест рана,
Дванест рана од дванест мерцана,
Седам рана од седам сабаља,
Двије ране од два веденнка.
Проговара љуба Богданова:
»О, Мораво, врело ти усало,
И росу ти покупило сунце!
Што занесе господара мога,
Господара рањена Богдана?
Ко ће њему ране лијечнтн?
Ко ли ће му ране превијати?
С киме ћу ја вијек извијати?«
Бог јој даде, Морава преса'ну,
На суву јој двори остануше,
На крилу јој Богдан оздравио.

293.

СНАХА МЕЂУ ДЈЕВЕРИМА

J.

Шта се сјаји насред Сарајева?
Ал' је ватра међу бекријама?
Ал' је сабља међу спахијама?
Ал' ђевојка међу јаранима?
Нит је ватра међу бекријама,
Нит је сабља међу спахијама,

Ни ђевојка међу јараннма,
Већ је снаха међу ђеверима,
Они сједе међу пенцерима,
Они сједе, 'ладно пнју вино,
Њима снаха 'ладно служи вино,
Сваком брату по здравицу даје,
Ђеверови снахи захваљују:
»Фала, теби, наша снахо мила!
И да Бог да дуго жива била,
Нама сретна и напредна била
И у двору срећу задобила;
Што носила свијетло ти било,
Што родила све ти живо било
И од срца веселье добило.«

294.

С ДРАГИМ ЈЕ И ЗЛО ОБИЧНО

Ашикује 'Алил момче младо,
Ашикује с диздаревом Мејром.
Опазише млади Удбињани,
Уфатише 'Алил момче младо,
Метнуше га на дио у тавницу,
Долазише млади Удбињани,
Долазнше тавници на врата:
»Како ти је 'Алил момче младо,
Како ти је овди тавновати?«
»А, богамн, млади Удбињани,
Да је овди Руданова Мејра,
И тавница обична би била,
А догод је 'Алил у животу,
У Диздара Мејра на удају,
Све ће овуд 'Алил проходити,
Диздареву Мејру находитн.«

295.

СПРЕМАЈУ СЕ У СТАМБОЛ ЈУНАЦИ

Вијају се по небу облаци,
Спремају се у Стамбол јуиаци,
Стамболије, лијепе дјевојке,
Пратиоци, нежењени момци,
Пратили их до Призрена града,
Јово драгу све до Цариграда.

296.

ДОБРО ИЗНЕНАДА

Ја усади' вишњу на јалији,
А ископа' бунар у авлији,
И загледа' у махалу драгу,
Па ја одох ка Стамболу граду.
Још не прође ни година дана,
Али мени кара-абер дође,
Кара-абер, а у кара доба:
»Увела ти вишња на јалији,
Уса'о ти бунар у авлији,
Умрла ти у махали драга!«
Кад ја дођох свом бијелу двору,
Кад мој бунар пун студене воде,
Сазрела ми вишња за тргања,
Моја драга таман за љубљења,
За љубљења и за миловања.

297.

КАД ДЈЕВОЈКУ ОБЉУБИШ УЗМИ ЈЕ

Јово се мајци мољаше:
»Пошљи ме мајко на воду,
Онамо за град на воду.«
А Јови мајка не даде,

Јово се и сам украде,
Те оде за град на воду,
Ал' ту му драга заспала,
Док Јово момче млађано
Отргну грану бадема,
Да драгој лице заклони,
Па стаде мисли премишљат,
Или ће драгу будити,
Ил' ће јој лице љубити,
Не шће је Јово будити,
Већ стаде драгу љубитн,
Љубећи драгу пробудн,
Стаде му драга плакати:
»Како ћу мајци сада пођ'?«
Јово јој ти'о говори:
»Не плачи, душо, Марушо,
Ја ћу ти проћи мимо двор,
Твојој ћу мајци казати:
'Чије је злато заспало,
За градом данас код воде?
Да м' није срећа иан'јела.
Вода би злато одн'јела'.
Твоја ће мајка ту изић'
Свилен ће м' јаглук изнијет,
Она ће мени, драга, рећ':
'Моја је Мара заспала.'
Ја ћу ти мајци на то рећ':
'Моја је Мара љубљена,
Њу ћу за љубу узети.'
Она ће мени тебе дат'.«

298.

ОД КРАЈИНЕ БАН И ЦАР ОД СТАМБОЛА

У Јована од Крајине бана,
Двори су му од сухога злата,
Пред двором му студена воднца,
На водици два алдум дирека,
Ђе му стоје два коња једека;
У двору му софа од мерцана

И на софи ибришим зилија,
Ту му сједи љуба Анђелија.
Пред њоме је од срме бешика
Са четири јабуке од злата;
Виш' главе му 'тица денкушица,
Успављује сина Симеуна.
То се чудо на далеко чуло,
То зачуо царе у Стамболу,
Па он зове од Крајине бана:
»Је л' истина, беже Јован беже?
Је л' истина што говоре људи:
Двори су ти од сухога злата,
А пред двором студена водица,
На водици два алдум дирека,
Туј ти стоје два коња једека,
У двору ти софа од мерџана,
И на софи прострта зилија.
Туј ти сједи љуба Анђелија,
Пред Анђушом од срме бешика
Су четири јабуке од злата,
Она љуља сина Симеуна.
Вниш' главе му 'тица денкушица,
Те Анђуши успављује сина;
И ти пијеш вино са шећером.
И ти љубиш потајом дјевојку?«
»А богами, царе господаре!
Јест истина, што ти људи кажу;
Ако љубим потајом дјевојке,
Само ми је злато долазило,
Двори су ми од сухога злата,
Дворе ми је бабо оставио,
Пред двором ми студена водица,
Бог ми дао студену водицу,
Шуре су ми коње поклониле.«
Па се цару бане поклонио
И ои оде свом бијелом двору.

299.

ПОМИРЕЊЕ НАЈБОЉА ЈЕ ОСВЕТА

Лов ловио краљу Матијаше,
Па говори љуби Анђелији:
»Анђелијо, моја вјерна љубо!
Ти ие иди у виноград сама,
Зачуће те Бановићу Стјепо,
Прескочиће високо стоборје,
Пануће ти у бијело крило,
Б'јело ће ти, обљубити лице.«
Ал' то Анђа 'аје и не 'аје,
Она иде у виноград сама,
Зачуо је Бановићу Стјепо,
Он прескочи високо стоборје,
Паде Анђи у бијело крило,
Обљуби јој пребијело лице.
Док повика краљу Матијаше:
»Не љуб' љубе, Бановићу Стјепо!
Моја љуба, у мом винограду.«
Кад то зачу љуба Анђелија,
Она бјегну у бијеле дворе,
Око себе затворила дворе.
Док је Анђи Бог и срећа дала,
Те јој баби крсно име дође,
Крсно име свтитељу Ђорђе,
Сву господу на зијафет зове.
И свог зета краља Матијаша,
Он не зове шћерце Анђелије,
Њему Анђа и незвана дође,
Сакрила се за оборна врата,
Сва господа редом пију вино,
А не пије краљу Матијаше,
Сва господа шемли и весела,
Невесео краљу Матијаше,
Ал' говори краљу Вукашине:
»Сва господа шемли и весела,
А ти си ми невесео, зете,
Што је теби те си невесео?«
Говори му краљу Матијаше:

»Прођи ме се, пунац Вукашине!
Шта би' сада млађем учинио,
Кад не слуша млађи старијега?«
Ал' говорн краљу Вукашнне:
»Обје би му очи извадио.«
Кад то зачу љуба Анђелија,
Она оде у шикли одају,
Сву господу у руку изљуби,
Матијаша у скут и у руку
И пред њиме црну земљу љуби.
Свога бабу у бијелу браду,
Измаче се, па их дворит стаде,
Па говори свом милосном баби:
»Чујеш ли ме, мој милосни бабо!
Који си ме луду удомио,
Те не знадем шта старијем треба.«
Скочила се сва господа редом,
Помирише краља и краљицу,
Вјековаше, пород изродише,
Двије шћери и четирн сина.

300.

МАНА ЈОЈ ЈЕ ПЛАВИЈЕ' ОЧИЈУ

Прегледа' свијет очима
Прегази' земљу ногама,
Не нађох за се дјевојке,
Већ одох гори зеленој,
У гори ружа процвала,
У ружи за ме дјевојка,
Каква је б'јела румена,
Баш кано љети ал-катмер;
Каква је танка висока,
Баш кано љети ал-бабер,
Ама јој је једна мана,
Јербо је плави' очију.

301.

САВИО БИ СА НЕБА ОБЛАКЕ

А мој драги у нефти долами,
При долами пуца од бисера,
У мог драгог срце од шећера,
Кад ми прођеш мојијем сокаком,
По 'оду те ја познајем сваком,
Кад ми станеш на сокачна врата,
Заклоњам те скутом и рукавом,
Да т' не види моја мила мајка,
Да т' не види да те не урече,
Как'е су ти очи и обрве,
Савио би са неба облаке,
Камо л' не би лијепе дјевојке.
Вита јело истина је било,
Ја се драгом у њедра савила,
У њедрима срма ђуздан била,
А увече дукат у ђуздану,
А ујутру кафа у филџану.

302.

САВИЋУ ГА СЕБИ ОКО ВРАТА

Обасјала сјајна мјесечина,
Обасјала зелену ливаду,
На ливади челебија Јово,
С јаранима пије рујно вино,
Вино му се кроз лице вићаше,
А ракија кроз грло бијело,
Златна чаша кроз медена уста,
Б'јеле руке кроз танке рукаве;
Гледале га двије другарице,
Заовица н ш њом јетрвица,
Заовица неви говорила:
»Гледај, нево, челебије Јове,
Ја каква је ушибљаста раста,
Савићу га себи око врата,
Као ђердан од сухога злата.«

303.

ДЈЕВОЈКА СЕ ПОНОСИ С ДАРОМ

Веле људи да је сумбул мави,
Није сумбул ни одвише мави.
Нег' су мени моје друге мани,
Што ја носим фино-фес на глави,
Ако иосим драги ми доноси,
Умријећу – скинути га нећу,
Фесић носим с драгим се поносим.

304.

РАДИ, А НЕ ЛЕЗИ

Грличица просо брала,
И набрала три амбара,
И четвртог половину,
Моли јој се вит голубе:
»Дај ми, грло, једно зрно?«
»Не дам, борме, вит голубе,
Бјеше брати, не лежати,
Кад су кола шкрипутала,
Ја сам млада скакутала.«

305.

БЛАГО ТЕБИ НАСРЕД ГОРЕ

О, јаворе зелен боре,
Благо теби насред горе,
У зиму ти зиме није,
А у љето 'лада доста,
У дну ти се змаји легу,
А на врху соколови,
Змај соколу говорио:
'Ајд' отале, сив соколе,
Пнсче ћу ти удавити,
Тебн пера обломити.«

306.

ДОБРА ЦУРА СТАРИЈЕМ УГАЂА*)

Пошетала племенита Стака,
Испред двора племића Ристића,
За њом мила пристајала мајка:
»Врат' се натраг племенита Стако!
У Ристе је бабо жеравица,
Мила мајка гуја присојница,
У Ристе су браћа челебије,
Миле су му секе поносите.«
»Па нека су, мила мајко моја!
Ако му је бабо жеравица,
Ја ћу бити студена водица,
Па ћу гасит ватру жеравицу;
Ако ј' мајка гуја присојница,
Ја ћу бити зелена травица,
Нека гуја по травици плаза;
Ако су му браћа челебије,
И мени су челебије драге;
Ако су му секе поносите
И ја ћу се ш њима поносити.«

307.

БОЉЕ СУ ДЈЕВОЈКЕ НЕГО УДОВИЦЕ

Јесам ли ти драги говорила,
Да не пијеш бунар воду ладну,
Да не љубиш удовице младе,
Бунар вода свака грозничава,
Удовица свака самовољна.
Већ пи' винце, а љуби дјевојке,
Од винца је лице руменије,
Од дјевојке срце веселије.

*) Ова је пјесмица скоро спјевана, и особе су живе, које се у њој припјевају.

308.

ЖЕЉА КОЈА ВУЧЕ НА ВИСИНЕ

Ја усади јелу на камену,
Што је киша, то је јела виша,
Што је сунце, то је зеленија,
Вита јело, изви' брду гране,
Да се попнем гранн на висине,
Да погледам мору на ширине,
Сједи ли ми драги у ћемији,
Је л' м' у руци седефли тамбура,
Припјева л' ме драги уз тамбуру?

309.

ВЕЛИКА ЖЕЉА

Дрнно водо, валовита р'јеко,
А мој драги, жива жељо моја!
Живом сам те жељом пожељела,
Баш ко мајка сина јединога
И сестрица брата рођенога,
Живо ми је срце испуцало,
Баш ко љети земља од сунашца,
Бог ће дати, па ће киша пасти,
Земља ће се са земљом састати,
Моје срце никад довијека,
Без тебе се утјешити неће.

310.

ЉУБАВ СА СИЛОМ

Прођо' кроз гору,
Не знам кроз коју,
Срето' дјевојку,
Не знам чија је,
Стад' јој на ногу,
Не знам на коју,
Стаде је вриска,
Не знам шта јој је,
Купих јој вина,
Неће да пије,
Среза јој дибу,
Неће ј' да носи,
Узе ј' за руку,
Водим је двору,
Неће да нде,
Силом је вучем,
Нек се намучи,
Док се научи.

311.

ТРОЈИ ЈАДИ

»Каранфилко, кара ли те мајка?
Ил' те кара, ил' те разговара?«
»Нит ме кара, нит ме разговара,
Већ ме шаље на Дунав на воду,
А ја не знам оклен Дунав тече,
Дунав тече од Будима града,
Ђе убише три трговца млада:
Један вели: »јао, моја мајко!«
Други вели: »леле, мој бабајко!«
Трећи вели: »ах, моја дјевојко,
Испрошена и необљубљена!«

312.

ЖЕНИДБА ЈОВАНА ЧОБАНА

Купи мобу беже Јован-беже,
Ваздаи моба жела и пјевала,
А не пјева Јован-бега шћерка,
Када сунце за планиие зађе,
Пропјевала у моби дјевојка:
»О, Јоваие, материн чобане!
Јеси л' наше овце иајавио,
И с јомужом цвијеће залио,
Да иам цвијет зелен ие увене?«
Њојзи Јован кроз свиралу каже:
»Јесам наше иајавио овце,
Јесам цвијет зелен заљевао,
Ал' је силна припекла врућина,
Па ће зелен цвијет увенути.«
У моби се нико не сјећаше,
Што се једно с другим разговара
Осим једна млада невјестица,
Те говори господару своме:
»Господару, беже Јован-беже!
Пошаљи секу за гору на воду,
Па ти 'ајде за њом назорице,
Па ћеш виђет што виђео ниси.«
Посла секу за гору на воду!
И он за њом иде иазорице,
Све се крије од јеле до јеле,
Да га мила сека не опази.
Кад је била код воде студене,
Спусти видро на камење 'ладно,
Она оде зеленој јелики,
Из јелике чедо извадила,
Мушко чедо мл'јеком задојила,
Па га метиу опет у јелнку,
Па наточи студене водице,
Док се она натраг повратила,
Оде Јово зеленој јелики,
Извадио чедо пренејако,
Однесе га својој милој мајци:

»На ти, мајко, од шћери унука.«
Па говори беже Јован-беже:
»О, Јоване, материи чобане!
Купи свате, 'ајде по дјевојку.«
Ну да видиш Јована чобана,
Купи свате, иде по дјевојку,
Поведоше лијепу дјевојку,
Повраћа се Јоване чобане,
Па говорн дјевојачкој мајци:
»О пунице, Јованкиина мајко!
Када пођеш шћери у походе,
Понеси нам нашег горјаника,
Кога 'но смо у гори родили.«

313.

БЕЗ ЖЕНЕ НЕЋЕ ПЕЛИН ДА РАСТЕ

Ја посади' пелин траву,
Да мн пелнн брду расте,
Не шће пелин брду расти,
Ја набави' малу козу,
Нека коза пелнн гризе,
Не шће коза пелин гристи;
Ја набави' мрка вука,
Нека вуче козу једе,
Не шће вуче козу јести;
Ја набави' бојно копље,
Нека копље вука боде,
Не шће копље вука бости;
Ја наложи' добру ватру,
Нека ватра копље жеже,
Не шће ватра копље жећи;
Ја наврати' бистру воду,
Нека вода ватру гаси,
Не шће вода ватру гасит,
Ја набави' добра коња,
Нека коњиц воду пије,
Не шће коњиц воду пити;
Ја набави' бојно седло,
Нека седло коња бије;
Не шће седло коња бити;

Ја набави' мале мише,
Нека миши седло гризу,
Неће миши седло гристи;
Ја набави' кудру мачку,
Нека мачка мише лови,
Не ће мачка мише ловит;
Ја набави' младу мому,
Нека мома мачку бије,
Не ће мома мачку бити;
Ја набави' млада момка,
Нека момак мому љуби,
Поче момак мому љубит,
Поче мома мачку бити,
Поче мачка мише ловит,
Сташе миши седло гристи,
Поче седло коња бити,
Поче коњиц воду пити,
Поче вода ватру гасит,
Поче ватра копље жећи,
Поче копље вука бости,
Поче вуче козу јести,
Поче коза пелин гристи,
Поче пелин брду расти.

314.

ПРЕД ДВОРОМ МУ ЧУДНО ЧУДО КАЖУ

Је ли рано, је л' високо сунце?
Могу л' доћи на Загорје равно,
На Загорје пред Ченгића дворе,
Пред двором му чудно чудо кажу,
Чудно чудо патка поткована,
А за патком гуска оседлана,
А за гуском кока у терлукам',
А за коком оро у тозлукам',
А за орлом лија у ђердану,
А за лијом зече у долами,
А за зецом вуче у саруку,
А за вуком медо у гаћама:

Не чудим се патки поткованој,
Добар коњиц и јест за кована:
Не чудим се гуски оседланој,
Ат мисирски и јест за седлања;
Не чудим се коки у терлукам',
Дјевојчица н јест за терлука;
Не чудим се орлу у тозлукам',
Млади јунак и јест за тозлука;
Не чудим се лији у ђердану,
Невјестица и јест за ђердана;
Не чудим се зецу у долами,
Лијеп бећар н јест за доламе;
Не чудим се вуку у саруку,
Мрки јуиак и јест за сарука;
Већ се чудим меди у гаћама,
Кад се вуче, како их не свуче,
Кад се ваља, како не искаља,
Куд се вере, како не издере.

315.

ОД АРШИНА КОШУЉА

Удаћу се, првн петак дође,
Кајаћу се, други петак дође,
Пуштићу се, трећи петак дође,
Немам драгом гаће ни кошуљу,
Имам добру у махали кону,
Узајмићу један аршин платна,
Аршин платна и два конца златна,
Срезаћу му гаће и кошуљу,
Па га послат с људ'ма у чаршију,
Да ја видим, је л' му коша дуга,
Коша дуга, остала му пуста!
Немам када, бих је подрезала,
Свекрвици чембер одрезала,
Свекру баби бињиш поставила,
Свекар бабо по кафама 'ода,
По кафама и по ме анама,
Куд год 'ода, нек се невом фали:
»Нева дошла, бињиш поставила!«
Свекрвица по махалам 'ода,
Куд год 'ода, нек се невом фали:
»Нева дошла, чембер одрезала!«

316.

ДА ДАМ

Грлица грче,
Перо коња трче,
Дај ми Перо парицу,
Да убијем грлицу,
Да м' грлица соли да,
Да ја соли овну дам,
Да ми ован лоја да,
Да ја лоја маци дам,
Да мн маца миша да,
Да ја миша орлу дам,
Да ми оро перо да,
Да ја перо цару дам,
Да ми царе коња да,
Да ја коња попу дам,
Да ми попо књиге да,
Да ја књиге Богу дам,
Бог да мени здравље да.

317.

БИЛО ПА ГА НИЈЕ

Испаде ми мрвица.
А камо та мрвица?
Изјела је грлица!
А камо та грлица?
Отишла је путем!
А камо тај путак?
Заросто је травицом!
А камо та травица?
Покосио дугоња!
А камо тај дугоња?
Посјекла га снкира!
А камо та сикира?
У ковача за пасом!
А камо тај ковач?
Завуко се у мијех!
А камо тај мијех?

Расточили црви!
А камо ти црви?
Позобала кока!
А камо та кока?
Снијела је јаје!
А камо то јаје?
Изјела су дјеца!

318.

НЕ БЕРИ ТУЂЕ ВОЋЕ

Ја посија' лубенице
Покрај воде студенице,
Навади се сека Дора,
Те украде троја кола,
Ја уфати' секу Дору,
Уфати' је за ножицу,
Прекидо' јој ногавицу.

319.

УСАЧА И ВРЕБАЧА

Шврака чешља солуфе,
'Оће јенђа да буде,
О, детеле, детеле!
Па узјашн на теле,
По потеци низ поље,
Па преброји гавране,
Која врана усача,
Ујела је вребача
За губицу до плача.

320.

ЖЕНА УКРАДЕНА

Јованова жена
Синоћ украдена,
Јово је тражи
С лучем по душеку:
»Авај! моја жено!
Моја жива жељо!
Кад акшам бијаше,
Са мном вечераше,
Кад јација бјеше,
Ложницу стераше,
Кад пјевци пјеваше,
Зар те измамише,
Авај! моја жено!
Моја жива жељо!
Жене сада немам,
Шта ми од ње би?«

321.

НУТО, МАЈКО, ДУШЕ ДЈЕВОЈАЧКЕ

Јован-бег се милој мајци моли:
»Мила мајко, ожени ме млада,
Док ме није обузела брада,
Дјевојке су силне подсмјегуше,
Када виде брадата јунака:
'Нуто, мајко, пуха из ораха!'
А кад виде момче голобрадо:
'Нуто, мајко, душе дјевојачке'!«

322.

СТАРАЦ ДЈЕДО

Старац дједо на магарцу јаше,
Пуче пушка из воде студене,
Те погоди старца на магарцу,
Мртав паде, а жив кући дође.
Кад је дошо свом бијелом двору,
Јако му се кући темељ ставља,
Мати му се у бешици њиха,
Отац му се уз кољеио прима,
Мртва кока сиијела му јаје,
Мртав оро у ћумезу пјева!

323.

У ТЕБЕ ЋУ И ЈА ДОЋ' УЧИТИ

А, мој драги, мој катмер румени!
'Ајде буди дацкале на Босни,
У тебе ћу и ја дођ' учити,
Долазећи с тобом заноћити
Ножем ћу се у срце удрити.

324.

НЕЋУ, НЕ МОГУ

Ко ће крушке подбирати,
Од јуче до јуче,
Купићу ти папуче
Жуте, црвене,
Сједи', дјевојко код мене?
Нећу,
Не могу,
Не могу, не могу ми на ногу.

325.

НЕЋУ ТИ ПОД ГУЊ

Паде киша росуља,
На дјевојци кошуља,
На момчету гуњиња:
»Бјеж', дјевојко, под мој гуњ!«
»Нећу, богме, под твој гуњ,
Ујешће ме гуја
Испод твога гуња.«

326.

ТРЕС, ТРЕС!

Трес! трес!
Купиће ми бабо фес
И на фесу шљоку,
Да пољубим Јоку.

327.

У ПИЛЕ НЕ ДИРАЈ

Мађарица пиле пече,
Из пилета чорба тече:
Чај, ћиро пеленгиро!
У пиле не дирај;
Удри ногом,
'Ајде због,
Удараш дуваном.

328.

ТРАЖЕ ПРИЛИКУ

Тепетарке голе босе,
Носе сукње од дв'је басме,
Иду на с'јело,
За боље од'јело.

329.

МУЧИМ СЕ КО И ТИ

Т.

Ибришим конци,
Ови наши момци,
Ибришим је мави,
И ја се помами'
За тобом од лани
Ано, душо драга!
Немам већег блага
Ја од тебе, душо,
Ал' ми срце страда
Поред твојих јада.

330.

НЕ ДАЈУ СЕ ЉУБИТ ЛАКО

Т.

Њивичарке како, тако,
Не дају се љубит лако,
Ко им боље плати,
Љубит се не крати.

331.

АЈВА, ДУЈВА, ХУЈВА

Фалили се Дубровљани и Борављани:
»Ми имамо девет града, Демир десети,
Залуд нам је девет града, Демир десети,
Кад не шеће, Ајва, Дујва, Хујва приморска,
Ко би Ајву уфатио и погубио,
Дала би' му девет града, Демир десети.«
Ту се нађе Ајлаковић предобар јунак,
Те оплете ситну мрежу од ибришима,
Па је пење крај Дунава куд Дујва шеће,
И уфати Ајву, Дујву, Хујву приморску,
Поведе је Сарајеву, граду бијелом,
Гледале је Сарајлије, све челебије,
А и оне Сарајевке б'јеле, румене,
Једна другој дукат даје да се помакне,
И да види Ајву, Дујву, Хујву приморску,
Проговара Ајва, Дујва, Хујва приморска:
»А Бога вам, Сарајлије, све челебије!
И ви младе Сарајевке б'јеле, румене!
Ја имадем девет града, Демир десети,
Ја имадем девет љуба, Ана десета,
Ја имадем девет синка, Амбер десети,
Ја имадем девет коња, Шајин десети,
Дођи ће ми Демир с града, откупиће ме,
Дођи ће ми Ана љуба, одмамиће ме.
Дођи ће ми Амбер синак, одвест ће ме.
Дођи ће ми Шајин коњиц, однијеће ме.«
Не дође јој Демир с града, нит је откупи,
Нит јој дође Ана љуба, нит је одмами.
Нит јој дође Амбер синак, нит је одведе,
Нит јој дође Шајин коњиц нит је однесе,
Погубише Ајву, Дујву, Хујву приморску.

332.

ШТО ЈЕ ОВО?

Трње трње н копрнве жаре,
Око иаше Маре, што се момци маме?
Они ми се маме, да Мару измаме,
Мамили, не мамил' измамит је неће,
У жнвоту док је Мари мила бабе,
Јово чува Мару, под пеицером спава,
А Мара га буди срмали јаглуком:
»Устани, бабо!
Устани, душо!
Што си ту лего?
Мртав с' отего!«

333.

НЕМА СЕ КАД РАДИТИ

Суботица светица,
Нећељица сестрица,
Понећељак добар дан,
У уторак варов дан,
У сриједу ие врцам,
Да ми жица не пуца,
Четвртак ми рођендан,
У петак би попрела,
Ал' ми не да попина.

334.

БИЛА ДОБРО ОБИРАТИ

Уродиле малиинце,
По колико на гранчици?
По 'иљаду н стотину,
На њих пада бијел голуб,
Гоиила га иевјестица:
»Ид' отале, б'јел голубе,
Не падај ми на малине,

Кад малине зреле буду
И саме ће опадати,
Кајио сузе невјестине.«
Свете јој се другарице:
»Нека, нека, секо наша,
Била добро обирати
И у колу и у пољу
И у двору материну.«
Једни вичу испод куће,
Други вичу изнад куће:
»Понес' те нам те 'аљине,
Те 'аљине ђувегине.«
Оста војно у кошуљи,
Ну да има и кошуљу,
Већ два узла на кољену
И четирн на рамену,
Ни шта опрат, ни окрпит,
Ни о плоту објесити.

335.

НЕМАРЉИВ УЧЕНИК

Јово је књигу учио
У млада Павла даскала,
Неће ми Јово да учи,
Даскал га 'оће да бије.
Јово се даскалу мољаше:
»Немој ме, даскал' да бијеш,
Мајци ћу књигу писати:
Спреми ми, мајко, кошуљу,
Да је дам младу даскалу,
Нека ме даскал не бије.«

336.

НЕЋЕ ГА, 'ОЋЕ ГА

Прође Јово на коњу,
Коњ му чини: »дале, дале!
А бркови: »вара, вара!«
Ђинђурице звече,
Дјевојке га неће;
Драга га маше,
Ћићмари руком,
Бисерли граном,
Бисер се труни,
Јово се буди,
Своју драгу љуби.

337.

ЋУК!

Ћук, кокошн, ћук, пилићи моји!
Снесите ми стотиницу јаја,
Да зготовим јериштов пилава,
Сутра ће ми похођани доћи:
Шарка кока и челеби Јока.

338.

ИСКОПАЋУ РАКУ НА СОКАКУ

У по ноћи са демир пенџера
Запјевала кићена дјевојка:
»Ископаћу раку на сокаку,
Да са'раним, за кога не марим:
Своју маму н драгога иану,
Нека прије у иевољи живе,
Литру проје у мјесецу даиа,
Нек се часте што год боље могу.«

339.

МОМЧЕ 'ЕРЦЕГОВЧЕ И ТРИДЕСТ УДОВИЦА

Састало се тридест удовица
У Мостару насред Сарајева,
И пред њима Фата удовица,
Проговара Фата удовица:
»Послушајте, моје удовице!
Ми остасмо младе неудате,
Да идемо 'оци на Брлево.«
Удовице Фату послушаше,
Пак одоше 'оци иа Брлево,
Свака носи питу и погачу,
Кривогуза торбу кукуруза,
Носи Фата тикву муселеза,
Пак пођоше 'оци на Брлево,
И узеше запис пак одоше.
Свака даде питу и погачу,
Кривогуза торбу кукуруза,
Сакри Фата тикву муселеза.
Па с' отален натраг повратише,
Посједоше, пак се одморише,
Вади Фата тикву муселеза,
Напише се тридест удовица,
Пак поспаше кајно и поклане.
Привуче се момче 'Ерцеговче,
Пак изљуби тридест удовица,
Пробуди се Фата удовица,
Другарицам' својим проговара:
»Устаните, моје другарице!
И досад смо муселеза пиле,
Ал' иам нису мокре гаће биле.«

340.

ДРАГИ САМО МЕЛЕМ ДРАГОЈ НАЂЕ

Буха ми је иогу прескочила
Ху! јала, јала ногу прескочила,
Грдну ми је рану направила,
Спремих мајку да ми мелем тражи,

Мајка дође, мелем не донесе;
Спремих баба да мн мелем тражн,
Бабо дође, мелем не донесе;
Спремих секу да мн мелем тражи,
Сека дође, мелем ие донесе;
Спремих брата да ми мелем тражи,
Братац дође, мелем не донесе.
Што ћу млада, боловат не могу?
Спремнх драгог да ми мелем тражи,
Драги дође и мелем донесе:
»Срце! душо!« н мелем донесе.
Драго знаде што мени ваљаде.

341.

ДОЂИ МЕНИ ДА ТИ ЛИЈЕК ДАДЕМ

Заклнње се лијепа ђевојка
У Мостару челеби Пазару:
»А тако ми уз потоке млина,
И тако ми пожешкиња шљива,
И тако мн у врту купуса,
И тако се навади плавота;
О плавота, не проваљуј плота,
Не гази ми по врту купуса,
Тако твоја душа грохотала,
Ко грохоће у добра јунака,
Кад он лаже лијепој ђевојци:
'Данас, сутра, узећу те за се.'
Кад прексутра: док упитам мајке.
Мајка велн: док упитам рода.
А род вели: док роди 'шеница.
'Шеиица му иикад не родила,
Већ родила љуљем и кукољем,
Љуљала га прољетна грозница
Од Ђурђева до Мнтрова дана,
Свуд му мајка лијека тражила:
Дођи мени да ти лијек дадем,
Да ти дадем три ките цвијећа:
Једну киту бијела бе'ара,
Другу киту жутога лимуна,
Трећу киту мавена мерџана.

Што је кита бијела бе'ара,
Бијел био довијека мајци;
Што је кита жутога лимуна,
Пожутио иа мом б'јелу крилу;
Што је кита мавена мерџана,
Помавио милујући драго!
Како ћеш ти преварити драгу
Што ме мамиш, што ме не милујеш,
Ја ћу тебе купити за благо.
И са миом ћеш вијек вјековати.«

342.

УКРАДЕНЕ ГАЋЕ

Моја друго, да ти кажем руго:
Ноћас су мн гаће украдене,
Да би с плота, не би ни жалила,
Веће с крака, жалосиа ми мајка!

343.

САМО ДА МИ ЈЕ МУШКО

Баба ћеда за тикву продала,
Не имала воденога суда,
Карала је из махале коња:
»Јадна баба, што си га продала,
Ја би' теби бременицу дала,
Само мушка да је мени глава?«

344.

ЉУБОМОРНОСТ ЂЕДОВА

Обасјала мјесечина како дан,
Отуд иће ћедетнна како пањ,
Још ми вели моја мајка да ме ћеду да,
Избиђу му црне очи да ме не гледа.

Обасјала мјесечина како дан,
Отуд иђе ђедетиина како пањ.
Још ми велн моја мајка да ме ђеду да,
Избнђу му теслом зубе да ме не грнцка.
Кад ја пођем у род мајци, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, мајка сам ти ја!«
Кад ја пођем међу друге, меин ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, теферич сам ја!«
Кад ја пођем цв'јеће брати, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, цвијет сам ти ја!«
»Нпје цвијет, док је сијед, не било ми га!«
Кад ја пођем момке гледат, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, момак сам ти ја!«
»Нпје момак, већ је сломак, не било мн га!«
Кад ја пођем јањце чуват, меин ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, јање сам ти ја!«
»Нпје јање, већ је пање, не било ми га!«
Кад ја пођем шећер јести, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, шећер сам ти ја!«
»Нпје шећер, већ је бетер, не било ми га!«
Кад ја пођем внно точнт, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, вино сам ти ја!«
»Нпје вино, већ је слино, не било ми га!«
Кад се узмем огледати, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, те гледај мене!«
Кад погледам стара ђеда, кад зуба нема,
Ја му велим: »Стару ђеду љуба не треба.«
Кад ја пођем у ђул башчу, мени ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, башча сам тн ја!«
»Нпје башча, већ је бачва, не било ми га!«
Кад ја пођем у јабуке, менн ђед не да:
»Сједи доље, драго моје, јаба сам ти ја!«
»Ниje јаба, већ је јада, не било ми га,
Док му није лице младо, већ погрбано,
У мене је срце 'ладно и невесело.«

345.

ЈА ДОВЕДО' ВЕЛИКОГА ВРАГА!

Ожени' се из Маглаја града,
Па доведо' великога врага,
Прву вече истуче свекрву,
Другу вече свекра и свекрву,
Трећу вече свога ђувегију,
А четврту у село на прело
До по ноћи на сијелу била,
Од по ноћи оде с јаранима,
Враг је знао куда ш њима пође,
Нека иде, да више не дође!

346.

ВАЉАЛА СЕ ЈАБУКА

Ваљала се, ваљала
Шареника јабука,
До Симнна *) кољена,
Пребила му кољено
Жалила га драга
Три бијела дана:
Јао, туго, невољо
И Снмино кољено!

347.

НИ У ЈЕДНОМ ВЈЕРЕ

Нануле ми, нануле!
Папуче ми, папуче!
Дјевојче ми утече
Кроз три ките раките
И четири невена,
У дјевојцн невјера,
У момчету и двије.

*) Овако и друге момке пријевају на сијелу

348.

ТРИ СУ ЈАДА АРАПОВОЈ ЉУБИ

Пошетала Даут-пашиница
Испрѐд свога двора бнјелога,
Пред двором јој вита јела расла,
Врхом јела у небо удрила,
Пашиници дворе заклонила,
Јелу куне Даут-пашиница:
»Ко би виту јелу претурио,
Испред мога двора уклонио,
Дала би' му шћерцу јединицу.«
Она мисли, нико је не чује,
Ал' то чује црии Арапиие,
Црни Арап из Арабистана,
Те узима тешку топузиу,
И у виту јелу удараше,
Први пут је топузо́м удрио,
Далеко је јелу претурио,
Кад то виђе Даут-пашиница,
Она бјежи у бијеле дворе,
За њом трчи црни Арапине,
Уфати јој шћерцу јединицу,
Одведе је у земљу Арапску,
Тамо била девет годиница,
Бога моли Даут-пашиница:
»Дај мн, Боже, да с' у 'тицу створим!
Да одлетим у земљу Арапску,
Да ја видим шћерцу јединицу.«
Бога моли и у́молила га,
Бог јој даде те с' у 'тицу створи,
И одлеће у земљу Арапску,
Нађе дворе своје миле шћерке,
Па се сави на срчали пенцер,
Ал' јој шћерка сузе прољеваше,
Она куне 'тицу ластавицу:
»Ајд' отале, 'тнцо ластавице!
Доста су ми до три јада моја:
Први јади, Арапина љубим,
Други јади, Арапчади рађам,

Трећи јади, желим миле мајке.«
А говори 'тица ластавица:
»Ај не лудуј, Арапова љубо!
Ако млада Арапина љубиш,
Бог ти га је у срећи судио,
Ако желиш своје миле мајке,
Нагледај се 'тице ластавице.«
То изрече у гору утече,
Осјети се да јој бјеше мајка,
Она паде на земљицу црну.
Како паде, више не устаде.

349

СМРТ ДЈЕТЕТА ТАДИЈЕ

Вила виче са врх Требевића:
»Ил' не чујеш, ил' не хајеш, Иво,
Погибе ти тридесет чобана,
И твој сестрић дијете Тадија,
Погуби их Панца Грачаница,
И одведе хиљаду оваца.
Ако ми се не вјерујеш, Иво,
Ти изиђи на високу кулу,
Па погледај на Кунар планину,
Ђе се вију орли и гаврани,
На свакоме по вран гавран грче,
На сестрићу дјетету Тадији,
На њем' грчу два врана гаврана,
Они њему црне очи пију.«
Скочио се од Сења Иване,
Те дозива Луку барјактара:
»Чујеш Луко, моја десна руко!
Ти опремај два добра коњица,
Мени вилу, теби ластавицу,
Да трчимо на Кунар планиину.«
Док се Иво на кули спремио,
И Лука је коње опремио,
Па одоше иа Куиар планиину,

Кад су дошли на Кунар планину,
Све истина што му вила каза:
На свакоме по вран гавран грче,
На сестрићу дјетету Тадији,
На њем' грчу два врана гавраиа,
Они њему црне очи пију.
Иво виче Луки барјактару:
»Удри, Лука, два врана гаврана,
Да не грде дјетета Тадије,
Да не оде грдан под земљицу.«
Говорн му Лука барјактаре:
»А бора ми од Сења Иване!
Моја пушка танка гласовнта,
Једном пукне, а трипут припукне,
Па ће чути Панца Грачаннца.«
А Иво је Луки говорио:
»Удри, Лука, уса'ла ти рука!«
Кад то чуо Лука барјактаре,
Земљи пао, пушци ватру дао,
И убио два врана гаврана.
Тадај Иво Тадији прискочи,
Окупа га у грозним сузама,
Па му оида раку ископао,
И црном га земљом поклопио.

350.

НА ЊЕМУ ЈЕ СЕДАМНАЕСТ РАНА

Процвиљела гора покрај мора:
»Откако сам гора постанула,
Није мене 'тица прелећела,
А данас ме свати прнјеђоше,
Проведоше лијепу дјевојку,
И за њоме рањена јунака,
На њему је седамнајест рана:
Седам рана од седам сабаља,
Осам рана од осам анџара,
Двије ране од два џефердара;
Које ране од седам сабаља,
На оне му крвца отјецаше,
Које ране од осам анџара,

На оне му трава изннцаше,
Које ране од два џефердара,
На оне му душа излазаше;
И умрије жалосна му мајка!«

351.

СМРТ ДРАГЕ МИЛАНОВЕ

Платно б'јелн девет дјевојака,
Кад су младе потопиле платно,
Онда сјеле 'лада 'ладовати,
Али не шће ашарија Ана,
Већ се пење на жуту наранчу.
Уједе је из наранче гуја,
Ана паде у зелену траву,
Ана паде, а Милан допаде:
»Што је, Ано, жалосна ти мајка!
Можеш знати да ћеш пребољети,
Да ти тражим од мора ећима,
Да купујем на дукат мелема?«
Бона Ана Милану говори:
»Нит се мучи, ни тражи ећима,
Нит се арчи, нн купуј мелема,
Могу знатн, пребољети неђу.«
И умрије жалосна јој мајка!
Лијепо је Милан опремио,
Још је љепше драгу ожалио;
Све обоји у мрко 'аљине,
Не шће паса рад' јуначког гласа,
Ни калпака ради трговине,
Ни јаглука ради дјевојака.

352.

ПРАВДА ИЗБАВЉА НЕВИНОСТ

Пофали се Јован-беговица,
У амаму међу другарицам':
»Није друга стекла господара,
Ко ја што сам бега Јоваи-бега,
Куд год оди, за руку ме води.

Ђе год сједи, на крилу ме држи;
Кад ја млада у душеку спавам,
Лако оди, да ме не пробуди,
Кад ме буди, по лицу ме љуби:
'Устан', срце, грануло је сунце'!«
Нико томе маии не бијаше,
Пош'ље једна Ана удовица,
Кад је било у свету нећељу,
Обуче се и набаками се,
Пак изиђе обору на врата,
Туд' пролази челебија Јово,
И Ануши Бож'ју помоћ даје,
Њему Ана боље одговара,
Па говори Ана удовица:
»Лијеп ти си, челебија Јово!
Залуду ти та твоја љепота,
Кад ти немаш од срца порода,
Мару пусти, злато Ану узми,
Родићу ти два близанца сииа,
Златни' руку и златна перчина,
Родићу ти шћерцу мјезиницу,
Да ми желиш зета за живота.«
Па удари на њ'га бенћилуке,
Оде Јово двору бијеломе,
Па говорн свом брату Ристици:
»Чујеш лн ме, мој брате Ристица!
Узми сиаху за бијелу руку,
Пак је води у башчу зелену,
Ја ј' објеси, ја у воду баци,
Не чекај ме у бијелу двору,
Ако снахи до главе не дођеш.«
Пак он оде у нову чаршију,
Мисли Ристо што ће и како ће,
Што ће сада од живота свога,
Све мислио, на једно смислио,
Па говори својој снахи драгој:
»Чујеш ли ме, моја снахо драга!
Ево има девет годиница,
Како си нам доведена млада,
Још нам и'јеси вид'ла винограда,
Ајд'мо виђет нашег виниограда,

Обуци се што год љепше мореш.«
Обуче се племенита Мара,
Врже на се бисер и дукате,
И одоше гледат' винограда,
Доводи је руменој ружици:
»Нуто, снахо, румене ружице!
Да се она родом не откупи,
Давно би је братац погубио.«
Доводи је руменој јабуци:
»Нуто, снахо, румене јабуке!
Да се она родом не откупи,
Давно би је братац погубио.«
Ту се она ништа не сјећаше,
Доводи је виновој лозици:
»Нуто, снахо, винове лозице!
Да се она родом не откупи,
Давно би је братац погубио.«
Ни ту с' она ништа не сјећаше,
Доводи је зелену језеру:
»Нуто, снахо, зелена језера!
Како плива утва по језеру.«
Док погледа зелено језеро,
Дјевера је у њем' угледала,
Ће под скутом оштру сабљу држи,
Пак говори милосном дјеверу:
»Чујеш лн ме, милосни дјеверс!
Не удри ме по свилену пасу,
Већ ме удри по бнјелу врату,
Мушко мн је чедо под појасом.«
Кад то чуо челебија Ристо,
Преко ње је сабљу пребацио,
Препаде се племеиита Мара,
У том стра'у мушко чедо роди.
Кад то виђе челебнја Ристо,
Он одреза скута од доламе,
Па је мушко чедо повијао,
Узе снаху на бијелу руку,
Па је водн двору бијеломе,
Изведе је на горње чардаке,
Пак јој стере душек по душеку,

И брусали јастук по јастуку,
И свилени чаршаф по чаршафу,
И кумашли јорган по јоргану,
Лијепо је снаху иамјестио,
И до ње је чедо иамјестио.
У то доба Јово из чаршије,
Па говори свом брату Ристици:
»А бора ти, мој брате Ристица!
Чиј' су двори, чије л' чедо плаче?
Моје чедо заплакати неће,
Јер мн нејма моје драге Маре.«
Па потеже ноже оковане,
Да сам себе у срце удари,
Ал' Ристица брат му притрчао:
»Немој, брате, ако Бога знадеш!
Твојн двори, твоје чедо плаче,
Ено твоје на чардаку Маре,
Мушко ти је чедо породила.«
То се Јово брату не вјерује,
Већ изиђе на горње чардаке,
Ал' му Мара у душеку спава,
Кад то виђе челебија Јово,
Посипа је жутим дукатима,
Мушко чедо драгијем камењем,
Њем' говорн племенита Мара:
»Ајд' отале један ајинине!
Не би мио, ко штоно сн био,
Баш да би ме у злато облио.«

353.

ВЈЕРНА ЉУБА ЗА ДРУГОМ УМИРЕ

Колика је гора шимширова,
Сив је соко не би прелетио,
А данас је свати пријеђоше,
Проведоше лијепу дјевојку,
Кад су они на крај горе били,
Завади се куме и дјеверс,
Око једне чаше молитвене,
Бабо шћери чашу опремио,
Спремио јој чашу од биљура,

Кад се они стану вјенчавати,
Нека из ње рујно вино пију,
Ту се свати љуто завадише,
Завадише, па још изгинуше,
Од сватова нико не остаде,
Него један рањен Јован-беже,
И код њега лијепа дјевојка,
И он јесте допадnуо рана,
На њему је седамнајест рана,
Пак он лежи у трави зеленој
Под оним дрвом јаблановим:
Виш' њег' сједи лијепа дјевојка,
Сузе рони, ране му испира,
Бисер трунн, ране му засипа,
Платно буца, те ране завија,
Говорио рањен Јован-беже:
»А бора ти, лијепа дјевојко!
Ти не плачи, не губи очију,
Не трун' бисер. не квари ђердана.
Не дер' платно, не губи чеиза,
Већ ти узми маштрафу од злата,
Донеси ми воде иза горе,
Испери ми моје ране грдне,
Не би ли ми мало лакше било.«
Говорила лијепа дјевојка:
»Господине, беже, Јован-беже:
Ја би' тебе 'итро послушала,
Ал' кад одем, доћ' ти не умијем.«
Говорио беже Јован-беже:
»Чујеш мене, лијепа дјевојко!
Преврни ме здесна налијево,
Повриједи многе ране моје,
Те уточи крви у маштрафу,
Па биљежи дрвље и камење,
Нећеш ли ми по биљези доћи.«
Оде злато за гору на воду,
Све биљежи дрвље и камење,
Таман дошла за гору на воду,
Ведро бјеше па се наоблачи,
А из неба плаха киша паће,
Она сапра дрвље и камење,

Три дни 'ода по гори дјевојка,
Не умње наћи Јован-бега,
Кад четврти данак настануо,
Она сједе под јелом зеленом,
Грозне сузе низ лице прољева.
Док загркта на јели гавране:
»Ја шта тражиш, лијепа дјевојко?
Ако тражиш Јован-бега твога,
Давно ти је Јово преминуо,
И ми смо му лнце нагрдили,
Још му црне очи испнјали;
Ако ли се мени не вјерујеш,
А ти пођи мало у напредак,
Угледаћеш дрво јабланово,
Под јабланом јадна Јоваи-бега«.
Кад то зачу лијепа дјевојка,
Оиа скочи на ноге лагане,
Пође јадна мало у напредак,
Док угледа дрво јабланово,
Туде нађе мртва Јован-бега,
Она цикну како гуја љута:
»Јован-беже, жарко сунце моје!
Зар ћеш мене у горн оставит,
Да ме једу вуци и гаврани?«
Па узима ноже Јован-бега,
Удрн себе јадна у срдашце
Мртва, тужна покрај Јове паде.

354.

ПОГУБЉЕЊЕ ДВАЈУ МОРИЋА

Кад Мориће пофаташе
И у град их поведоше;
А мајка им питу кува,
У руци јој оклагија,
А у другој златан нбрик
Кад то чула стара мајка,
Оклагију преломила,
Златан ибрик улупила,

Русу косу рашчупала;
Кад су били кроз Сараче,
Све сараче расплакала;
Кад су били уз Коваче,
Уз Коваче на колаче.
Молно се Морић Ибро,
Молио се Диздар-аги;
»А богати, Диздар-ага!
Попуштај ми б'јеле руке.«
Ну да видиш Диздар-аге,
Попушћа му б'јеле руке,
Па узима тамбурицу,
Ситно куца јасно пјева;
»О варошн, дуга тн си,
Ћемалушо, родиа ти си,
Ат-мејдану широк ти си,
А Бнстриче, стрмен ти си,
Баш-чаршијо, гани ти си,
Овај св'јету, лијеп ти си,
Лијеп ти си, чудан ти си,
Сад постани, сад иестани.«
Молила се стара мајка,
Молила се Диздар-аги;
»О богати, Диздар-ага!
Пушћај мени једног сина.«
Њој говори Диздар-ага:
»Када буде по акшаму,
Пуштићу ти оба снна.«
Кад је било по акшаму,
До два топа нспалиште,
Два Морића погубнше,
Љуто куне стара мајка:
»Бог т' убио, Диздар-ага!
Што погуби оба сина?«
Од жалости мила мајка,
На земљицу црну паде,
Никад горе не устаде.

355.

НЕ ВАРАЈ ДЈЕВОЈКУ, ДА ТЕ СМРТ НЕ НАЂЕ

Ашикује челебија Јово,
Ашикова девет годин' дана,
Кад десета година настала,
Оде Јово дјевојки под пенџер,
Па дозива Анету дјевојку;
»Ано, душо, окрени се на ме,
Да ти видим, јесу л' очи вране?«
Превари се, уједе је гуја,
Па погледа плавијем очима,
Ја кад виђе челебија Јово
У дјевојке да су очи плаве,
Дјевојки је Јово говорио:
»Удаји се, лијепа дјевојко,
Удаји се – не уздај се у ме.«
Кад то чула лијепа дјевојка,
То дјевојки врло жао било,
Са срца је врло уздах'нула,
А лице је сузам' потопила:
Ана Јови ти'о говорила:
»'Ајде, 'ајде, челебија Јово!
Сад на теби бијела кошуља,
До два дана за покров ти била;
Сад на теби сјајне токе, Јово,
До два дана тахте јаворове,
Сад на теби зелена долама,
До дан до два зелена травница.«
Ана рече, а Јови се стече,
Оде Јово свом бијелом двору,
Разболи се јадо челебија,
Паде мајци својој у крилоце,
Па је њојзи ти'о говорио:
»Стери, мајко, мекану постељу,
Не стери је дугу, ни широку,
Већ је стери уску и пократку,
Уску ћу ти болест боловати,
А у кратко, мајко преминути.«

Стере мајка мекану постељу,
Један данак боловао Јово,
И умрије, жалосна му мајка!
Укопа га жалосница мајка,
Не копа га далеко од двора
Већ га копа двору под пенџере,
Па је рано уранила мајка,
Те закука кано кукавица:
»Је л' т' обично, моје чедо драго?
Је л' т' обична та вјечна кућа?
Је л' ти зима у јадноме двору?
Је л' ти тврдо камено узглавље?
Јесу л' тешке тахте јаворове?
Је л' ти тврда у земљи ложница?«
Мртав Јово мајци проговара:
»Пођи мајко, свом бијелом двору,
Вјечна кућа, менн је обична,
Није зима у овоме двору,
Није тврдо камено узглавље,
Нису тешке тахте јаворове,
Није тврда у земљи ложница,
Већ не бјеше тврда вјера моја;
Лагано је све на мени, мајко
Ал' су тешке сузе дјевојачке,
Кад уздахну, до Бога се чује,
Кад заплачу, облаци проплачу.
Све ми, мајко, поздрави бећаре,
Кад дјевојку младн загледају
За живота нек је не варају,
Јер су мене стигле сузе, мајко.
Дјевојачке грозне сузе, мајко.«

356.

СМРТ НАЂЕ СВУДА

Возила се лађа од мерџана
Испод града бијела Јакина,
И у лађи Јакиилија Јово,
Гледале га Јакинке дјевојке,

Гледајући ти'о говориле:
»Лијеп ти је Јакиилија Јово,
Да нам 'оће остат' у Јакину,
Дале би му по Јакина града,
И најљепшу Јакннку дјевојку.«
Говориле дјевојачке мајке:
»Шут' те, шћери, муком замукнуле!
У Јове је девет браће било,
Од урока све девет помрло,
Један Јово заклетва је мајци,
Па га мајка на ћемију дала,
Не би ли јој Јово остануо
Од урока млади' дјевојака.«
Истом оне у ријечи биле,
Закукаше Јованове слуге:
»Авај нама, до Бога милога!
Умрије нам Јакинлија Јово.«
Глас допаде Јовановој мајци:
»Зло га сјела, Јованова мајко!
Умрије ти Јован од заклетве!«
Љуто цвили Јованова мајка:
»Јакин, граде, ти се разорио!
А Јакинке, ви се не удале!
Јер ми јадне сина урекосте,
Мог јединца од заклетве Јову?«

357.

У НЕВИНОЈ КРВИ УБИЦА СЕ ДАВИ

Овце чува Јован и Јованка
У планиии на зеленој трави,
И Јована дипле јаворове,
У Јованке игле позлаћене,
Јован дипли, а Јованка везе;
Кад је био данак око подне,
Појавише пребијеле овце,
Доћераше на Ивор на воду,
Ту Јованка лице умиваше,
Сину лице кано јарко сунце,
А грхоце кано мјесечина,
Јован Јоки ти'о говорио:

»О Јованко, мнла моја секо!
Да ми ниси сека од матере,
Чудно би ти за љубљења била.«
Јока њему ти'о одговара:
»Мучи, Јово, грло те болело!
Је л' од Бога велика грехота,
А од људи голема срамота,
Братац секи тако да бесједи.«
Јован Јоки на то одговара:
»А бога ми, драга секо моја!
Ја ћу твоје обљубити лице.«
»Мучи, брате, ујела те гуја!«
»А бора ми, драга сејо моја!
Ја ћеш моју сабљу цјеливати,
Јал' ћу твоје обљубити лице.«
Сека брату кроз плач проговара:
»Волим твоју сабљу цјеливати
Него да ми братац љуби лице«.
Разљути се челебија Јово,
Па потеже сабљу оковану,
Својој секи одсијече главу,
Мртва глава, али проговара:
»О, Јоване, мој брате рођени!
Када па'не сунце за планине,
Ти појави своје б'јеле овце,
Кад ти будеш двору на помолу,
Заблечаће овца разблудница,
Излазиће наша мила мајка,
И тебе ће она запитати:
'Камо теби миљеница сека'
А ти ћеш јој, брате говорити:
'Остала је на Ивор на води,
Овце су јој свилу замрсиле,
Остала је, да свилу одмрси;
Танану је иглу изгубила,
Остала је, да иглу потражи'.«
Када Јован овце дојавио,
Све је тако мајци казивао.
Кад зачула Јованова мајка,
Она трчи у гору зелену,
Па повика из грла бијела:

»'Ајде, Јоко, неће т' карат' мајка!«
Доклен иешто из горице викну:
» А не лудуј, Јованова мајко!
Јован ти је Јоку погубио.«
Кад се мајка двору повратила
Љуто писну к'о шарена гуја:
»О, Јоване, да те Бог убије!
Кад си своју секу погубио,
Е да Бог да, ии тебе не било!«
То Јовану врло мучио било,
Бриткн анџар трже од појаса,
Па удари себе у срдашце,
Мртва Јовн глава проговара:
»Сад су мајци двојн-троји јади:
Једни јади, Јово на женидбу,
Други јади, Јока на удају,
Трећн јадн, овце без чобаиа.«

358.

ПЛЕТЕНИЦА ТУГЕ

Кад погибе Јелачковић Јово
У Јелечу граду бијеломе,
Све га жали мало и велико
И дијете од седам година,
А највише остарјела мајка,
А за њоме милосница сека,
А за њоме вијерница љуба,
За годину лица не умила.
А за другу косу одрезала,
Па је шаље својим дајицама,
Дајице јој косу ожалиле,
Дајинице бисером китиле,
Па је стеру граду по бедему;
Све се чуди мало н велико
И дијете од седам година:
»Ова коса у девлету расла,
У велику јаду одрезана;
Ал' је мајка сина ожалила,
Ал' сестрица брата рођенога,
Ал' дјевојка свога суђеннка?«

»Нит је мајка сина ожалила,
Ни сестрица брата рођеиога,
Већ дјевојка свога суђеника.«

359.

ГЛАВА ЗА ГЛАВУ

Мајка кара Алију
И иевјесту Ајрију:
»А мој сине, Алија!
Не слуша ме Ајрија,
Неће Ајра да ради,
Већ се с мајком инади.«
Кад то чуо Алнја,
Он поћера Ајрију,
Побјеже му Ајрија,
Затвори се у чардак,
Кад то виђе Алија,
Удри ногом у врата,
Сам се чардак отвори,
Моли му се Ајрија:
»А богати, Алнја!
Не удри ме по пасу,
Већ ме удри по врату.«
То не слуша Алија.
Већ је удри по пасу,
Мушко чедо проплака.
Кад то виђе Алија,
Он узима то чедо,
Па га носи мајчици:
»На ти мајко то чедо.
Нит ћеш виђет Алије,
Ни невјесте Ајрије.«
Пак он оде низ поље,
Сретоше га кајини,
Мила браћа Ајриина,
Пак говоре Алнји:
»О богати, Алија!
Како нам је Ајрија?«
Одговара Алија:
»Добро вам је Ајрија,
На чардаку заспала.«

Пак одоше кајини,
Мила браћа Ајрина,
Кад виђеше кајини,
Да је мртва Ајрија.
Вратише се низ поље
Сустигоше Алију,
Потегоше ножеве,
Посјекоше Алију,
Саранише Алију,
И невјесту Ајрију

360.

НА ГРОБУ ЧЕТИРИ ПРОЗОРА

Разбоље се јадо,
Јово момче младо,
У кафани јадо
Међу јаранима,
Долази му мајка:
»Што је теби, Јово,
Што је теби, сине?«
»Прођи ме се, мајко,
Мене боли глава,
'Оћу умријети,
Нећу пребољети,
Не копај ме, мајко,
Ђе с' људи копају,
Већ ме копај, мајко
Код Анина стана,
Ђено Аиа спава;
Начини ми, мајко,
Табут од олова,
На табуту, мајко,
Четири прозора,
Један прозор, мајко,
Куда киша пада,
Нек ми лице пере;
Други прозор, мајко,
Куда вјетар пуше,
Нек ми лице суши;
Трећи прозор, мајко,
Куда сунце сије,

Нек мн лнце гријe;
А четврти, мајко,
Куд ће Ана доћи,
И главу провући,
Да мене пољуби.«

361.

ЈАГЛУК ДАДЕ, ПА НА ЈАСТУК ПАДЕ

Или грми, ил' се земља тресе?
Нити грми, нит се земља тресе,
Већ Вилићи сестру удавају
За онога бега Танковића,
Тридесет овнов' заклаше курбана,
Три турбета нова начинше,
И четнри ветка поновише,
Да им сека здраво Чемер проће,
И шнроко поље Гласиначко,
До бијела Танковића двора.
Кад су били кроз Чемер-планину,
Удрн киша, за њом сусњежица,
Покисоше у гори сватови,
Смрзну им се лнјепа дјевојка,
Смрзе јој се дувак за ферецу,
А ферека за златна кафтана,
Златан кафтан за танку коцуљу,
А кошуља за плећи бијеле,
Кад су дошли Танковића двору,
Воде свате у топле подруме,
А дјевојку на високу кулу,
Доходи јој мила свекрвица,
Не вели јој: »Је л' ти снахо зима?«
Већ јој гледа стаса и узраста:
»Моја сиахо, лијепога раста!
Лијепу те одгојила мајка
За мог сина бега Танковића.«
Док ето ти миле заовице,
Не вели јој: »Је л' ти, снахо, зима?«
Већ јој гледа по кошуљи веза:
»Снахо моја, лијепога веза!
И мене ћеш, 'вако научити.«
Док ето ти миле јетрвице,

Оиа носн у нарамку сина:
»Питај, сине, своје миле стрине:
'Моја стрина, је си лн озебла'?«
Кад то чула лијепа дјевојка,
Она вади јаглук нз њедара,
Па га даје милом јетрвиһу,
Јаглук даде, па иа јастук паде,
И умрије, жалосна јој мајка!

362.

ЗАРУЧНИЦА МЛЕЧАНИНА ЂОРЂЕ

Запросио Млечанине Ђорһо,
Запросио у матере Мару.
Препроси је Сарајлија Јово,
Питала је остарјела мајка:
»Ког би сада љубит иајвољела?«
Говорила племенита Мара:
»А бора ми, моја мила мајко!
Волим с Јовом по гори одити
Него с Ђорһом у благу сиһети.«
»Шути, шһери, ако Бога знадеш!
А како һу дочекати Ђорһу?
Од Ђорһиина царства и господства.«
»Лако һеш ти дочекати Ђорһу,
Послушај ме, моја мила мајко,
Што һу теби млада говорити,
Окупај ме ледом студенијем,
Намажи ме жутијем зафраном.
Опреми ме што год љепше можеш,
Ти ме лези у меке душеке,
Ти се, мајко, све у црио зави,
Па ти сједи на демир пенџера,
Те ти чекај Млечаниина Ђорһу,
Кад га видиш нпз поље широко,
Ти изиһи пред бнјеле дворе,
Па закукај кајно кукавица:
'Јао Ђорһо, зете несуһени!
Давно ти је Мара преминула'.«
То је мајка Мару послушала,
Окупа је ледом студенијем,

Намаза је жутијем зафраном,
Опремн је што год љепше може,
И леже је у меке душеке,
Па се мајка у мрко завнја.
Она гледа низ поље широко,
Кад угледа челебнју Ђорђу
И за њиме кићене сватове,
Она сиђе пред бијеле дворе,
Па закука кајно кукавица:
»Јао, Ђорђо, зете несуђеии!
Давно ти је преминула Мара,
Нисам ти је смјела укопати
Од твог царства и господства твога.«
А то Ђорђе слуша и не слуша.
Већ истрка на горње чардаке,
А за њиме слуге излазиле,
И то Ђорђо одма' вјеровао,
Па се фата руком у џепове.
Да дарује Марушину мајку.
Али слуге Ђорђи не дадоше,
Већ су њему 'вако говориле:
»Господару, не вјерој дјевојци,
Већ донесн огањ ватру живу,
Па наложн Мари на срдашце.«
То је Ђорђо слуге послушао,
Донесоше огањ ватру жнву,
Вргоше је Мари на срдашце,
Ватра гори, Мару не опржн,
Нит се миче, ни душнцом дише,
Баш ко да је давно преминула.
'Оће Ђорђо да се прође Маре,
Ал' су слуге опет говориле:
»Господару, не вјерој дјевојци,
Већ донеси гују присојкињу,
Па је метни Мари у њедарца,
Да видимо, је ли премнпула?«
Донесоше гују присојкињу,
Вргоше је Марн на срдашце,
Гуја 'ода, Маре не уједа,
Баш ко да је давно преминула.
Јамише јој гују присојкињу,

Опет слуге Ђорђи говориле:
»Господару, не вјеруј дјевојци,
Завуци јој руку у њедарца,
'Оће ли се насмијати Мара?«
И то Ђорђо слуге послушао,
Завуче јој руку у њедарца,
Нит се миче, нити душом дише.
Баш ко да је давно преминула.
Кад то виђе Млечанине Ђорђо,
Он извади 'иљаду дуката,
Па их даје Марушиној мајци:
»Нај то теби, Марушина мајко,
Добро спреми племениту Мару,
Нек свак знаде да је моја била.«
И одоше уз поље широко,
Кад одоше из бијела двора,
Скочи Мара ко да се помами,
Она гледа уз поље широко,
Питала је остарјела мајка:
»Јесу ли ти муке додијале?
Боле ли те по срдашцу ране?«
Говорила племенита Мара:
»Не боле ме по срдашцу ране,
Већ, бора ми, моја мила мајко,
Мало ти ме не уједе гуја,
Кад завуче руку у њедарца,
Мало ти се не насмија', мајко.«

363.

КО ДРУГОМ ЈАМУ КОПА, САМ У ЊУ ПАДА

Лов ловио шећер Симеуне
Око двора челебије Јове,
Лов ловио љетни дан до подне,
Излазила Јованова сека
У свој бостан са ибриком златним,
Те заљева свакојако цв'јеће,
И за њоме танка робињица,
Своје руке под пас подвијаше,
Са својим се срцем разговара:

»Срце моје, врло ти си боно!
Да од бола, не би ни жалила,
Већ од јада, од невјесте моје
Сад ће братац из чаршије доћи,
Па ће рећи: 'камо моја сека?'
Она ће му ти'о говорити:
'Ено ти је, и не бнло ти је!
Еио ти је на горњем чардаку,
Ће ти љуби Шећер Симеуна,
А тако ми Бога великога!
Нијесам га никад ни виђела.
А камо ли да сам пољубила.«
А то Симо и слуша и гледа,
Па прескочи високо стоборје,
Па говори шећер Симеуне:
»А, дјевојко, жива мајци била!
Дај ми цвијет из бостана твога?«
Кад то зачу Јованова сека,
Она бјегну у бијеле дворе,
Ал' говори шећер Снмеуне:
»А, дјевојко, жива мајци била!
Жив ти братац, а покој ти мајци!
Дај ми цвијет из бостана твога?«
То се њојзи од ино не може,
Већ говори танкој робињици:
»Робињице, по Богу сестрице!
Јест ме туга и на срцу страх ме,
Да свог малог брата не изгубим,
Ускини му босијок цвнјећа,
Баци му га на ново стоборје.«
Савија се танка робињица,
Ускиде му босијок цвијећа,
Те му баци на ново стоборје,
Оде Симо у нову чаршију,
Сусрете га челебија Јово,
Овако је њему говорио:
»Курвин сине, Шећер Симеуне!
»Откуд цвијет из бостана мога?«
Ал' говори Шећер Симеуне:
»Ја лов ловим око двора твога,
Ја лов ловим љетни дан до подне,

Излазила твоја мила сека,
Излазила у бостана твога,
И за њоме танка робињица,
У руци јој од злата ибрика,
Те заљева свакака цвијећа,
Своје руке под пас подавила,
Са својим се срцем разговара:
'Срце моје, врло ти си боио!
Да од бола, не би се жалила,
Већ од јада невјестице моје;
Сад ће братац из чаршије доћи,
Па ће рећи: 'камо моја сека?'
Оиа ће му ти'о говорити:
Ено ти је, и не било ти је,
Еио ти је на горњем чардаку,
Ће ти љуби Шећер Симеуна,
'А тако ми Бога једииога,
Нијесам га никад ни виђела,
А камоли да сам га љубила,'
Ја прескочи' високо стоборје,
Па ја велим твојој милој секи:
'О дјевојко, жива мајци била!
Дај ми цвијет из бостаиа твога.'
Кад то зачу твоја мила сека
Она бјегну у бијеле дворе,
А ја велим твојој милој секи:
'Жив ти братац, а покој ти мајци,
Дај ми цвијет из бостана твога.'
Говорила твоја мала сека:
'Робињнце, по Богу сестрице,
Јест ме туга, а на срцу страх ме,
Да свог милог брата не изгубим,'
Савила се танка робињица
Искиде ми стручак босијока,
Баци мн га на ново стоборје.«
Све му каза што је и како је,
Оде Симо у нову чаршију,
Јово оде двору бијеломе,
Па говори својој вјерној љуби:
»Вјерна љубо, камо моја сека?«
»Ено ти је, и не било ти је!

Она љуби Шећер Симеуна.«
Оде Јово на горње чардаке,
Ал' му сека 'итар везак везе,
Ђерђефом је лице заклонила,
Сузе роии низ бијело лице,
Говори јој челебија Јово:
»Што је теби, моја мила секо!
Ал' је теби понестало свиле?
Ал' је теби понестало злата?
Ал' ти немаш платна бијелога?
Али ти се на ум пало удат?«
Сека шути, ништа не говори,
Ал' се Јово свему осјетио,
Своју милу секу удомно,
А невјерну погубио љубу,
Па се и он другом оженио.

364.

ДЕВЕТЕРИ ЈАДИ

Пошетало девет капетана
И десети Филдус капетане,
Сваки носи сокола на руци,
Јадан Филдус руке под појасом,
Питало га девет капетана:
»О, Бога ти, Филдус капетане!
Каква ти је од Бога невоља,
Те савијаш руке под појасе,
А не носиш сокола на руци?«
»Проћ'те ме се, девет капетана!
На мени су јади деветери:
Једнн јадн, брата не имадем,
Други јадн, моја стара мајка,
Трећи јадн, вјеринца љуба,
А четврти два близанца сина,
Пети јадн кула оборена,
Шести јадн, 'иљаду момака,
Седми јадн, ати и парипи,
Осми јадн, 'иљаду читлука
А девети Дувно и Лијевно;
За то носим руке под појасе.«

РЈЕЧНИК

А

абер – глас, вијест, сазнање
агалук – титула, достојанство аге; агин посјед; мања војно-административна територија
аз-башча – башта особите љепоте
ал-вишњица – црвена вишња
ал-катмер – црвени каранфил
ал-чадор – црвени шатор
амам – купатило
амбер – црна, миришљава смола
аитерија – врста горње хаљине
анцар – в. ханцар
арта – остатак; вјештина, иачни, занат
арчитн – трошити
ахар – гостиска соба; коњушница

Б

баг – веза, свеза; ланац за сат
безистен – покривенн трг са радњама
бетер – лош, рђав човјек, неваљалац; ружан
биберница – суд за бибер
бињиш – огртач од чоје са дугим рукавима
бирташица – крчмарица, крчмарева жена
бошчалук – дар (састоји се од одјевних предмета замотаних у један комад платна)
брусалй – брусански (производ, роба) – по Бурси у Турској
бурушкатн (се) – ваљушкати (се)

В

вижле – мали пас, штене; фиг. мангуп
вилајетлија – земљак

Д

даскал – учитељ, наставник
девлет – царевина, царство, држава; цар
деикушица – ној

дивти – једном; плах, изненадан
дилбагија – врста амајлије (дугуљаста овална сребрна кутија)
долибаша – равнатељ софре, који управља здравицама
дувак – невјестин вео, танка копрена којом се млада покрива преко главе и лица

Ђ

ђевербаша – главни дјевер у сватовима
ђерђеф – дрвена направа на којој је разапето платно за везење
ђечерма – врста прслука, дио старинске мушке и женске народне ношње
ђувегија – младожења
ђувез – златноцрвен, црвенољубичаст
ђузлеме(т) – врста слатке пите
ђулистан – ружичњак
ђумрук – царина; трошарина; такса за прелаз

Е

еџдер (аждер) – појас од сребрних плочица; аждаја
есаб – број, рачун, процјена

Ж

жуберкати – жуборити, производити лаки шум

З

зафран – шафран, каћун
зенђил – богат

И

измет – служба; подворење, услуга
ино – друго
интачити – навaљивати с питањима или захтјевима, запиткивати

Ј

јаг – мирисаво уље; уље
јаглук – рубац
јенђа – дјеверуша, сватица, јенђибула
јордам (јордан) – охолост, поноситост, умишљеност

К

кадифа – свилена, баршунаста тканина
ка(ј)ин – шура, женин брат
кајсар – црвена кожа
кангал – свитак, рола, канчело
кара-абер – црни глас, лоша вијест
кафаз – дрвене решетке на прозорима старих кућа; крлетка, кавез
кондур – брбљивац, блебетало; оговарач
кујунџија – златар
кумрија – птица гугутка, врста грлице

Л

лагумати – минирати
ленгер – сидро, котва

Љ

љељен – јелен
љуља – колијевка, љуљашка

М

мукадем – мушки појас од посебне тканине увезене са Истока
мум – свијећа
муселез – шира, мошт
муштулук – бакшиш или награда која се даје ономе који први јави какву добру, радосну вијест

Н

набакамити се – нарумењети се
нам – глас, популарност

О

обудовати – постати удовац или удовица
огар – врста ловачког пса
омар – зелена шума

П

паша – титула високих достојанственика у старој Т. Царевини, у рангу генерала
пашалија – пашин човјек; човјек у служби паше
плазати се – вући се, привлачити се

Р

ракли сафун – врста миришљавог сапуна који се у вријеме турске владавине увозно са Истока

С

самарџија – занатлија који прави самаре
самур – кожа од куне, самуровина
сарај – двор, палача
сарач – занатлија који прави и продаје разне предмете од коже
сарук – завој око капе, чалма
севдалук – љубав, љубавна чежња, заљубљеност
седефли – украшен седефом (љуштура од бисерне шкољке служи за украс)
софа – тријем; простор пред џамијом гдје се клања ако нема мјеста у џамији; наткривено сједиште у башти, хладњак
срма – сребро
срчали – стаклен
сунбул – зумбул

Т

тахта – даска
темерут, темерутин – тром човјек; глупан, сметењак, неспособан за било какав физички рад
тирит – надјев за пите
тозлуке – докољенице које се копчају са стране
трепетлија (трепетљика) – грана као женски накит

Ћ

ћемане – виолина
ћумез – кокошињац; фиг. мала неуредна кућа, уперица

ћурак – бунда, кожух, мушки капут постављен крзном
ћурдија – врста горње кратке и дуге хаљине постављене крзном
ћурчија – занатлија који прави крзнене предмете
ћурчилук – ћурчијски занат

У

уисати – доликовати, приличити, пристајати неком
утва – барска птица; врста дивље пловке

Ф

филдиш – слонова кост

Х

ханџар – дуги шиљасти нож, с оштрицом са обје стране
хуја – ћуд; нервоза, срдитост, љутина

Ч

чакмали – црне и правилно савијене обрве
чардак – лијепа кућа, дворац, љетњиковац
челеби – господски, отмјени, племенити
читлук – врста феудалног посједа

Џ

џефердар – врста старинске пушке богато украшене

Ш

шембој – шебој (врста цвијећа)
шикли – нацифран, дотјеран, сувим златом облијепљен

САДРЖАЈ

I ПЈЕСМЕ МИТОЛОГИЧКЕ

		стр.
1.	Путовање сунца	3
2.	Женидба сунца	3
3.	Сунце дјевојки не може ништа	4
4.	Жарко сунце јеси л'уранило	5
5.	Даница се наљутила на мјесец	6
6.	Устани горе, Радојче	6
7.	Свађа међу зв'јездама	7
8.	Близанци природе	7
9.	Опет исто, али другојачије	8
10.	Вила све зна	9
11.	Опет исто, нешто другојачње	9
12.	Вила све може	10
13.	Чим се град утврђује?	11
14.	Секула уфатио вилу	11
15.	'Оће вила стријељат јунаке	12
16.	Женидба сина вилина	12
17.	Влашчићу Павлу побјеже вила	13
18.	Разговор вила	14
19.	Казан за прељубочинство	16
20.	Жена је најпоузданија својта	17
21.	Ако желиш златнорука сина	18
22.	Не предаји злу дјецу	19
23.	Из катмера нешто проговара	22
24.	На гробу Чолаковић Кане	22

II ПОБОЖНЕ ПЈЕСМЕ

25.	Блажена Марија и св. Илија	24
26.	Трипут је читај	25
27.	Молитва пред спавање	26
28.	Опет исто, али другојачије	26
29.	Рођење Христово	27
30.	Крштење Христово	31
31.	Није лако у Рај	33

III БОЖИЋНЕ ПЈЕСМЕ

32. Пред Божић 35
33. На Бадњи дан 35
34. Уочи Божића 36
35. Опет уочи Божића 36
36. Исто, али другојачије 37
37. Изјутра на Божић 37
38. Изјутра на Божић 38
39. На Божић 39

IV ПЈЕСМЕ ПРИ УСПАВЉИВАЊУ

40. Нини, сине, вуче и бајуче 40
41. Вози бака троја кола санка 40
42. Мајка њиха свог нејака сина 40
43. Мајка њиха јединицу шћерку 41
44. Мајка сина у жељу родила 41
45. Нини, Јово, у вараклу беши 41
46. Нини, сине, вуче и бауче! 41
47. Нини, Ристо, нини душо! 42
48. Сањак иде уз улицу 43

V ПЈЕСМЕ ЖЕТЕЛАЧКЕ

49. Вила и дјевојка 44
50. Ја те жела, а ја те не јела 44
51. Жетву жела за гором ђевојка 45
52. Ужела је скуте и рукаве 46
53. Мобу купи беже Јован-беже 46
54. Свекрва пањка невјесту 47

VI ИГРАЧКЕ ПЈЕСМЕ

55. Царица је игру заметнула 49
56. Опрема се коло на рудине 50
57. Полећели соколови планином 50
58. Језеро је све зелено 51
59. О, језеро све зелено 52
60. Вијао се сив соколе у висине 53
61. О, језеро све зелено 53
62. Играло се момче и дјевојче 54
63. Мор порасла јелика 54
64. Кој' за коло, 'од' у кодо 55
65. 'Оди бриго да пјевамо 56
66. Поскочите 'итре ноге 56
67. Игра коло ђевојак' 57
68. Да с' играмо оре 57
69. Под оном вишом планином 59
70. О, ђевојко, румена ружице 60

VII ПЈЕСМЕ СВАТОВСКЕ

71. Кад се ђевојка пр̀стенује 61
72. Кад се сватн спремају по ђевојку 62
73. Бога моли момче неженьено 63
74. Жарко сунце покупи калове 64
75. Бога моли лијепа ђевојка 64
76. Кад сватови цури пред двор дођу 65
77. Кад сватови вечерају 66
78. Кад пију 66
79. Ова чаша 66
80. Кад се опремају сватови 67
81. Благослов родитељски над шћерком 67
82. Пред полазак ђевојке 68
83. Кад полази ђевојка 68
84. Коло: ђевербаша дико наша 69
85. Игра коло под Видин 70
86. Ситно цв'јеће по ливади, јање младо! 70
87. Игра коло, ја не виђох јело, јело 71
88. Одер, Маро, да играмо? 72
89. Обасјала сјајна мјесечина 72
90. Под Миљком 73
91. Сватови у путу 73
92. Полеће соко са горе 74
93. О јелова горо 75
94. Пред двором младожење 76
95. Кад сватови цуру воде 77
96. По вјенчању 79
97. Ој, невене, мој невене 79
98. Кад невјеста служи ђеверима 80
99. Кад се дарнвају сватови 81
100. Коло по ручку 82
101. Извир вода извирала 82
102. Ја загледа у селу ђевојку 84
103. О чардаче, моје љетовање 86
104. Мјесечино, сјајна ноћи! 86
105. Кад се разлазе сватови 86

VIII ПЈЕСМЕ О КРСНОМ ИМЕНУ

106. Жарко сунце на исток бијаше 88
107. Ко подиже вишњу славу 88
108. Долибаша напијаше 89

IX ЉУБАВНЕ И ДРУГЕ РАЗЛИЧНЕ ЖЕНСКЕ ПЈЕСМЕ

109. Да ја видим, шта ми драги мисли 90
110. Три војводе 90
111. Три сокола 91
112. Ве год будеш, ја ћу знатн за те 92
113. Милош војвода 93
114. Бановић Страјило 94
115. Рељa од Пазара 95

116. Дај мн Боже 96
117. Перо Бугарин и сека Лазарева 97
118. Јово момче н Лазова сека 98
119. На Сави ђевојке 99
120. Преко воде н без лађе 99
121. Не мами ме, сама нећу 100
122. Јанојка и Јованка 101
123. Није љубав кад срце не љуби 101
124. Немој тамо дуго стати 102
125. О јесени, дођи мени 103
126. Љубавна клетва 104
127. Дуге ноћи 105
128. Познаћу те по свему 105
129. Слађа је љубав од ишта 107
130. Суице и ђевојка 107
131. Код ђевојке момак није жедан 108
132. Не вјерује ми жена никако 108
133. Прољеће 110
134. За свакога нисам 110
135. Ко је грешан, нек изађе 111
136. Ко ми буде добар слушаћу га н љубитн 112
137. Даћу ти све драга 113
138. За љубав ћу ти све дати 113
139. Голуб и ђевојка 114
140. Најволнм за момка 115
141. Робиња одвела Мују 115
142. Не би л' мене уз'о за љубовцу 116
143. Не би ли му на срце панула 116
144. Ђевојка затвори, момак отвори 117
145. Како ћемо дијелитн момке? 117
146. Нећу ће је зао обичај 118
147. Бољи је момак од кипа златиог 118
148. Госпиии ашици 119
149. Не могу без дилбера 119
150. Што не дођеш? 120
151. Медна ил' чемерна 121
152. Дервиш најбољи је 121
153. За честита удаћу се само 122
154. По знаку отварају се врата 122
155. 'Ерцег Стјепо два весеља чинн 123
156. Не дај за стара 123
157. Казуј ко тн лице љуби 124
158. У свако вријеме иће се к дјевојци 125
159. Јадиковање сокола и дјевојке 125
160. Соколови одлећеше и долећеше 127
161. Дуждев соко 127
162. Дјевојка мами сокола 128
163. Момак цуру најмилије зове 129
164. Асан ага и соко 129
165. Смедеревка Ана н Јелена госпоја 130
166. За дјевојку је момак најбољи дар 130

167. Не враћа се кући дјевојка одредена 131
168. Врло сц ми мио 132
169. Дјевојки највећа радост 132
170. За цвијет јагдук 133
171. Понос момка н дјевојке 133
172. Момка хвалн дјевојка 134
173. Љубићу га ја 135
174. Још да су мн црне очи 136
175. Биħеш моја 136
176. Узалуд је црног прати 137
177. Тн си моја 137
178. И мени ће Бог ког' дати 138
179. Добро дошо моје драгче! 138
180. Исто, али другојачије 139
181. Драга ћу слушати, а недрага нећу 140
182. За туђијем срце не болн 141
183. Нећу никог, већ концију 142
184. Момак за цуру све даје 142
185. Бјежи к мени, док упитам мајке 143
186. Момак хвалећ' дјевојку себе поиижава 144
187. Нисам рнба, већ твоја драга 144
188. Ко се прије пробуди, нек љуби 145
189. Нико не могаше отворити ластавицу већ соко 146
190. Клетва дјевојачка 147
191. Цура куне што је куде 147
192. Шаљива клетва 148
193. Не каје се, већ што куне 149
194. Цура другој преотела драгог 149
195. Ако један не узме, узеће други 150
196. Не мисли, ено ти драгог 150
197. Двоструки благослов 151
198. Бољег 'оћу, а горега нећу 151
199. Причекај ме, суице 152
200. Побјегнула диздару дјевојка 153
201. Бибер бере, момче и дјевојче 153
202. За јединца 'оћу 154
203. Све би прегорела, ал' не могу 'ода ни погледа 156
204. Је ли л' мени мјесто оставила 157
205. Ја што би ти било 157
206. Дуго вријеме 158
207. Бог даје срећу изненада 158
208. Удаћеш се н покајаћеш се 159
209. Пазите нејаку дјевојку 160
210. Три најређа бића 160
211. Одвише драга 161
212. И сан може преварити 161
213. Нема страже над очима 161
214. Оно лале баш би било за ме 162
215. Не могу свима бити љуба 163
216. Познаћеш неженог и ожењеног 164
217. Лијекови за дјевојку 164

218. Муж жену најбоље пази 165
219. Ожењен ме ружно носи 167
220. Кошутица и дјевојка 168
221. Искаћу ти што у двору немаш 168
222. Јади неописани 169
223. Дјевојка се и на шалу нељути 169
224. Није дјевојка за спавача 170
225. Дјевојка ваљана среће не чека 171
226. Жени се, нисам ти мани 172
227. Нека гори огњем изгорио 172
228. Свак ме бере, за свакога нисам 173
229. Весела му ја 173
230. Боље пјева цура од славуја 174
231. Бога моли, да још не сване 174
232. Сврaћај га мати, бора ти 175
233. Знма је с мајком спавати 175
234. За недрага не би' ништа дала 176
235. Отвори ми врата 176
236. Роса робињица и 'тица ластавица 176
237. На поклон ти моје б'јело лице 177
238. Ко вара другога, сам се превари 178
239. Није лако обљубити 178
240. Вјенчај цуру, па јој љуби лице 179
241. Расти боље, мој зелени боре! 179
242. Ја нијесам без мисли заспала 180
243. Не спавај, већ љуби 181
235. Нећу другог већ азнадара 182
245. Дјевојка бјежи кад момак другу гледа 183
246. Не даји цуре за 'ајдука 183
247. Ја сам с вама до сутра до подне 184
248. Љељен н дјевојка 184
249. Није оно све што мени кажу 185
250. Волим цуру него удовицу 185
251. За невјесту најбољи је дјевер 186
252. Ко не воли мајци нег' дјевојци 187
253. Је ли ти обично 188
254. Још да су нам црне очи 189
255. Клетва на мајку 190
256. Клетва на кудиоца 190
257. Ишћи ме драги 191
258. Не знам сама шта би драгом дала 191
259. Откуд тебн прстен мој 192
260. Шћела би' се удати 192
261. Он се жени, а мене оставља 193
262. Какво питање, онаки и одговор 193
263. Истина је све што кажу 194
264. Не мами ми Иван-бега мога 194
265. Удати се 'ође 195
266. Момци не гледају на одјећу већ на богатство 196
267. Срамотна суревњивост 197
268. Женидба Стјепе Бановића 199

269. Смрт Марње Бановића 200
270. Ко 'оће другог да превари сам се вара 201
271. Вакат ми је уз дјевера стати 204
272. Боље је мучати него млого говорити 205
273. Није сека већ је твоја љуба 206
274. Зао сан 208
275. Плаћа за невјерство 208
276. Дај нам Јово јабуку 210
277. Старија си, ал' си јетрвица 210
278. Десну ми је руку притиштила 211
279. Не буди невјесте уморне 211
280. У господском двору није се лако владати 212
281. И слатко је од недрага горко 213
282. Женидба Мостарлије Ћинке 213
283. Волим младом робиња него старом госпоја 215
284. Ја би' знала, ђе би' цвала 215
285. Побратиме, ти се објесио 216
286. Са мном ћеш се поносити 216
287. Све за љубав даде 217
288. Објес'те ме о вашему врату 217
289. Боља је моја шевтелија од твоје антерије 218
290. Не идите по дућанима' у свечане дане 218
291. Цура нађе свога суђеника 219
292. Рањен Богдан 221
293. Сњаха међу дјеверима 221
294. С драгим је и зло обично 222
295. Спремају се у Стамбол јунаци 223
296. Добро изненада 223
297. Кад дјевојку обљубиш, узми је 223
298. Од Крајине бан и цар од Стамбола 224
299. Помирење најбоља је освета 226
300. Мана јој је, плавн' је очију 227
301. Савно би са неба облаке 228
302. Савићу га себи око врата 228
303. Дјевојка се поноси с даром 229
304. Ради, а не лези 229
305. Благо теби насред горе 229
306. Добра цура старијем угађа 230
307. Боље су дјевојке него удовице 230
308. Жеља која вуче на висине 231
309. Велика жеља 231
310. Љубав са силом 232
311. Тројн јади 232
312. Женидба Јована чобана 233
313. Без жене неће пелин да расте 234
314. Пред двором му чудно чудо кажу 235
315. Од аршина кошуља 236
316. Да дам 237
317. Било, па га није 237
318. Не бери туђе воће 238
319. Усача и вребача 238

320. Жена украдена 239
321. Нуто, мајко, душе дјевојачке 239
322. Старац дједо 240
323. У тебе ћу и ја доћ' учити 240
324. Нећу, не могу 240
325. Нећу ти под гуњ 241
326. Трес, трес! 241
327. У пиле не дирај 241
328. Траже прилику 242
329. Мучим се ко и ти 242
330. Не дају се љубит лако 242
331. Ајва, Дујва, Хујва 243
332. Што је ово? 244
333. Нема се кад радити 244
334. Била добро обирати 244
335. Немарљив ученик 245
336. Неће га, 'оће га 246
337. Ћук! 246
338. Ископаћу раку на сокаку 246
339. Момче 'Ерцеговче и 30 удовица 247
340. Драгн само мелем драгој наће 247
341. Дођи мени, да ти лијек дадем 248
342. Украдене гаће 249
343. Само да ми је мушко 249
344. Љубоморност ћедова 249
345. Ја доведо' велнкога врага 251
346. Ваљала се јабука 251
347. Ни у једном вјере 251
348. Три су јада Араповој љуби 252
349. Смрт дјетета Тадије 253
350. На њему је седамнаест рана 254
351. Смрт драге Миланове 255
352. Праада избавља невиност 255
353. Вјерна љуба за другом умире 258
354. Погубљење двају Морића 260
355. Не варај дјевојку, да те смрт не наће 262
356. Смрт наће свуда 263
357. У невиној крви, убица се дави 264
358. Плетеница туге 266
359. Глава за главу 267
360. На гробу четири прозора 268
361. Јаглук даде, па на јастук паде 269
362. Заручница Млечанина Ђорће 270
363. Ко другом јаму копа, сам у њу пада 272
364. Деветери јади 275
365. Пјесник 277